

Stenogrammid

XIV Riigikogu stenogramm

III istungjärk

Kolmapäev, 17. juuni 2020, kell 14:00

Toimetamata

14:00 Istungi rakendamine

- [1. 14:07 Pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu \(195 SE\) esimene lugemine](#)
- [2. 14:13 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 140 muutmise seaduse eelnõu \(182 SE\) esimene lugemine](#)
- [3. 15:06 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu \(130 SE\) kolmas lugemine](#)
- [4. 15:18 Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu \(187 SE\) kolmas lugemine](#)
- [5. 15:20 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse \(Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamine\) eelnõu \(184 SE\) kolmas lugemine](#)
- [6. 15:22 Ametiühingute seaduse, Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu \(158 SE\) kolmas lugemine](#)
- [7. 15:23 Politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu \(161 SE\) kolmas lugemine](#)
- [8. 15:26 Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu \(179 SE\) kolmas lugemine](#)
- [9. 15:28 Riigipiiri seaduse muutmise seaduse eelnõu \(178 SE\) kolmas lugemine](#)
- [10. 15:30 Autoveoseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu \(157 SE\) kolmas lugemine](#)
- [11. 15:31 Riigihangete seaduse ja kunstiteoste tellimise seaduse muutmise seaduse eelnõu \(177 SE\) kolmas lugemine](#)
- [12. 15:33 Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse ja välissuhtlemisseaduse muutmise seaduse eelnõu \(129 SE\) kolmas lugemine](#)
- [13. 15:34 Välismaalaste seaduse, tulumaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse \(Eestis töötamise reeglite väärkasutuse vähendamine\) eelnõu \(145 SE\) kolmas lugemine](#)
- [14. 15:36 Alkoholiseaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse, kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu \(194 SE\) kolmas lugemine](#)
- [15. 15:55 Päästeseaduse ja relvaseaduse muutmise seaduse eelnõu \(128 UA\) kolmas lugemine](#)
- [16. 16:05 Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu \(173 SE\) kolmas lugemine](#)
- [17. 16:07 Vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu \(203 SE\) kolmas lugemine](#)
- [18. 16:08 Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu \(204 SE\) kolmas lugemine](#)
- [19. 16:16 Riigikogu otsuse "Riigigarantii andmine nõukogu määruse \(EL\) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu \(TERA\), artikli 11 alusel" eelnõu \(210 OE\) teine lugemine](#)
- [20. 16:25 Õiguskantsleri ettekanne "Õigusriik eriolukorras"](#)
- [21. 18:06 Ruumiandmete seaduse ning korteriomandi- ja korteriühistuseaduse muutmise seaduse eelnõu \(196 SE\) esimene lugemine](#)
- [22. 18:14 Kohanimeseaduse muutmise seaduse eelnõu \(186 SE\) esimene lugemine](#)

14:00 Istungi rakendamine

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu III istungjärgu 18. töönädala kolmapäevase istungiga. Kas Riigikogu liikmetel on soov anda üle eelnõusid ja arupärimisi? Toomas Kivimägi, palun!

Toomas Kivimägi

Väga lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Õiguskomisjon on otsustanud algatada väärteomenetluse seadustiku § 62 muutmise seaduse eelnõu. Täna on tegemist üsna arusaamatu olukorraga, kus väärteo läbi varalist kahju saanud või ka tervisekahju saanud isikul puudub õigus tutvuda menetluse käigus kogutud materjalidega. Kui istungi juhataja saaks rohkem vaikust, sellepärast, et see on nii oluline teema. Kas võiks paluda? (Juhataja helistab kella.)

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Head kolleegid! Palun tähelepanu!

Toomas Kivimägi

See on tõesti täiesti põhjendamatu, nimelt väärteo käigus kahju saanud isikul on õigus tutvuda küll väärteo asjas tehtud lahendiga, aga mitte tutvuda toimikuga. Aga sellest, et nõuda sisse varalist kahju, seda saab teha tsiviilkorras kohtu kaudu. Nüüd isikul ei ole võimalik kasutada neid andmeid, mida menetluse käigus on kogutud. Ja see on täiesti arusaamatu ja täiesti põhjendamatu. Sellele on juhtinud tähelepanu ka õiguskantsler, kes pöördus Riigikogu poole juba *circa* aasta aega tagasi ja leidis, et vähe sellest, et ta ei ole sisuliselt põhjendatud, vaid see on vastuolus ka põhiseadusega. Ja seesama suur saal siin pea aasta tagasi hääletas õiguskantsleri ettepaneku poolt ehk n-ö toetas algatada selle väärteomenetluse seaduse § 62 muutmist. Käesolev eelnõu ongi selleks puhuks kokku kirjutatud ja õiguskomisjoni poolt on mul see suureks auks üle anda, vaatamata sellele, et see on edastatud ka elektrooniliselt. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jürgen Ligi, palun!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Mul on au üle anda riigieelarve kontrolli erikomisjoni aruanne (Juhataja helistab kella.) ajavahemikust mai 2019 kuni juuni 2020. Minu arvates on olnud väga sisuka aasta. Nagu ikka oli huvitav, kui mikrofoni on opositsiooni käes. On kohe huvitavam. Me oleme käsitlenud väga erinevaid teemasid, alates piiri väljaehitamisest kuni haigekassani viimasel korral. Me oleme kokku puutunud kuulsa toiduskandaaliga, me oleme pidanud kahjuks tegelema eelarvepoliitika ebaõnnestumistega päris põhjalikult ja muidugi kriisimeetmete probleemidega, nende rakendumise probleemidega, korduvalt. Kõiki punkte ei hakka ette lugema, aga ma usun, et avalikest allikatest on olnud ka kuulda, millega me tegeleme. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem Riigikogu liikmetel soovi arupärimisi ja eelnõusid üle anda ei ole. Olen vastu võtnud ühe eelnõu ja ühe aruaande ja Riigikogu juhatus menetleb neid vastavalt kodu- ja töökorra seadusele. Nüüd kohaloleku kontroll, palun!

[Kohaloleku kontroll](#)

Kohale registreeris ennast 86 Riigikogu liiget, puudub 15.

Head kolleegid, tähelepanu! Päevakorra täpsustamine. Juhin tähelepanu sellele, et ka täna päevakorras olev Riigikogu otsuse "Riigigarantii andmine nõukogu määruse (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) artikli 11 alusel" eelnõu (210 OE) nõuab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust. Seda ei ole teil kollastel lehtedel kirjas, teadmiseks.

1. 14:07 Pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (195 SE) esimene lugemine

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Ja teiseks jätkame eile pooleli jäänud pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 195 SE arutelu. Palun ettekandjaks kõnetooli õiguskomisjoni esimehe Jaanus Karilaid. Nii et me jätkame täna eilse päevakorra viimase punktiga. Jaanus Karilaid, palun kõnepulti.

Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Head kolleegid! Õiguskomisjon arutas antud eelnõu ettevalmistamist esimeseks lugemiseks 1. juunil ja osa võtsid kõik õiguskomisjoni liikmed. Tuletan meelde, et antud eelnõu peaesmärgid on muuta pankrotimenetlus kiiremaks, kulutõhusamaks ja läbipaistvamaks, eesmärgiks on ka välja selgitada tahtlikult või lohakusest tekitatud maksejõuetused ning parandada Eesti ettevõtluskliimat.

Et aru saada kontekstist, kuhu me tahaksime välja jõuda, Eestis kulub pankrotimenetluse peale tavaliselt kolm aastat ja sellele kulub 9% pankrotivarast. Võlausaldajate nõuete rahuldamise määr on keskmiselt 40%. Naaberriigis Soomes kestab tavaliselt pankrotimenetlus üks aasta, sellele kulub 3% pankrotivarast ja võlausaldajate nõuete rahuldamise määr on keskmiselt 80-90%.

Ma tuletaksin ka meelde peale maksejõuetuse teenistuse loomist Konkurentsiameti juurde veel kandvamad eesmärgid antud eelnõu juures. Esiteks, kujundatakse ümber pankrotimenetluse nõuete kaitsmise ja tunnustamise kord; nähakse ette kohtute suurem spetsialiseerumine maksejõuetuse asjadele; kolmandaks, pankrotihalduri tasustamise süsteem muudetakse läbipaistvamaks ja neljandaks, laiendatakse pankrotiavalduse esitamise kohustust ja viiendaks võimaldatakse eelnõuga ajutiselt saneerimiskava ja võlgade ümberkujundamist paindlikumalt muuta. Need on siis tähtsamad selle eelnõu eesmärgid.

Oleme teinud ettepaneku võtta antud eelnõu täiskogu päevakorda 16. juuniks, aga see on edasi nihkunud tänasesse kuupäeva, ettepanek on esimene lugemine lõpetada. Oleme teadlikult pannud ettepanekute tähtajaks 17. september kell 16.00 ja määrata ettekandjaks Jaanus Karilaid. Kõik otsused tehti konsensuslikult. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile ... ei, siiski on küsimusi. Urmas Kruise, palun!

Urmas Kruise

Aitäh! Austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Teretamine ei tee liiga muidugi. Ettevõtetel on aeg-ajalt üleval ka küsimusi. Kui me vaatame nn ausat äri ja vitsade vette laskmist sõna otseses mõttes, siis on olnud küsimus selles, et kas need juhatajate liikmed, kes on ühel hetkel lepingud sõlminud ja kes on äriregistris kirja pandud, kas nende osas on tekkinud ka mingi muudatus. Küsimus on nagu selles, et need registri andmed ja päris seisukohad ei lähe tavaliselt kokku, see puudutab seda teatud ajalisi nihet võimalike muude otsuste suhtest. Ehk ettevõtjad, kes on justkui veendunud, et see leping on nagu õige ja õiglane ja allkirjad kehtivad, satuvad ühel hetkel vaidlustes sellesse, et aga nad ei olnudki sellel hetkel üleval. Kas seda teemat üldse käsitleti selles olukorras või mitte?

Jaanus Karilaid

Ei, seda ei käsitletud. Aga kui me räägime sellest, kuidas ettevõtetest seda vara välja kantakse ja mingil hetkel ei ole ettevõttel juhatajat, siis laiendati küll seda pankroti avaldamise või esitamise kohustust. Ja kui juhtub nii, et ettevõttel ei ole sel hetkel mingil põhjusel – kas teadlikul või mitteteadlikul põhjusel – juhatajat, siis see vastutus õigeaegselt pankrotiavaldus esitada läheb kas ettevõtte osanikele või nõukogu liikmetele. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Paul Puustusmaa, te küsisite oma kaks küsimust eile juba ära. Toomas Kivimägi ilmselt küsis ka oma kaks küsimust ära. Uus päev, aga sama eelnõu, sama kodukord. Kas kellelgi on oma kahe küsimuse limiit kasutamata? Kui ei ole, siis aitäh ettekandjale. Kas Riigikogu fraktsioonidel on soov avada läbirääkimised? Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 195 SE esimene lugemine lõpetada. Sellega on esimene lugemine lõpetatud ja määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 17. septembri kell 16. Sellega on esimene päevakorrapunkt menetletud.

2. 14:13 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 140 muutmise seaduse eelnõu (182 SE) esimene lugemine

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Teine päevakorrapunkt: Eesti Reformierakonna fraktsiooni ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 140 muutmise seaduse eelnõu (182 SE) esimene lugemine. Ja ma palun ettekandjaks Riigikogu liikme Kaja Kallase.

Kaja Kallas

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud kolleegid! Tõepoolest, see on siis seaduseelnõu, millega muudetakse Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-i 140, õigemini täiendatakse seda lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: "Hädaolukorra, eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal tuleb arupärimisele vastata Riigikogu istungil 4 istungipäeva jooksul, arvates arupärimise adressaadile edastamisest."

Selle eelnõu taust on see, et Eesti on parlamentaarne riik ja parlamendil peaks olema kontroll valitsuse tegevuse üle, aga eriolukorras me nägime seda, et tegelikult parlamendil väga hoobasid kogu seda protsessi mõjutada ei ole. Pole võimalik ka teostada parlamentaarset kontrolli, sellepärast, et arupärimistele vastamise aeg on nii pikk, et tegelikult neid vastuseid selle eriolukorra ajal, kui on vaja hinnata, kas need otsused on tehtud õigesti või ei ole, neid otsuseid hinnata läbi arupärimise selle aja jooksul ei saa. Selle eelnõu eesmärk on muuta Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse info jagamist paremaks. Kuigi eriolukorra ajal peaminister korduvalt rõhutas, et peab oluliseks arupärimistele vastamist esimesel võimalusel, siis tegelikkuses oli see hoopis teistmoodi, nagu ikka peaministri sõnadega. Nimelt, kui haridus- ja teadusministrile tehti 2. aprillil arupärimine, siis ta vastas sellele alles 4. mail, või 20. aprillil esitatud arupärimisele vastas 9. juunil. Samuti sotsiaalminister vastas 2. aprillil esitatud arupärimisele 15. mail.

Nii et selle eelnõu eesmärk on kiirendada nendele arupärimistele vastamist ja seda ainult eriolukorra puhul. Muidu näeb ette seadus vastamiseks 20 istungipäeva, aga sellisel juhul oleks see aeg 4 istungipäeva. Ja see on väga hea eelnõu. Kuivõrd ka teie võite olla teinekord opositsioonis, siis tasub seda eelnõu toetada, sest see tugevdab Riigikogu positsiooni üldiselt Eesti parlamentaarses riigis, nagu ta peaks olema. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja, teile on ka küsimusi. Andrei Korobeinik.

Andrei Korobeinik

Ma pole päris kindel, et tegemist on väga hea eelnõuga. Eesti põhiseaduse § 74 ütleb järgmist: "Arupärimisele tuleb vastata Riigikogu istungil 20 istungipäeva jooksul." Teie muudate põhimõtteliselt kodukorda, aga põhiseaduse muutmiseks on ju vaja hoopis midagi muud: kaks koosseisu peab seda sisse hääletama ja nii edasi. Kas te eeldate siis seda, et need saadikud, kes toetavad praegu eelnõu, saavad selle siis presidendile selleks, et ta lükkaks selle tagasi selle vastuolu tõttu? Või mis see suurem plaan teil on? Aitäh!

Kaja Kallas

Aitäh! Väga hea küsimus! Hea, et see küsimus tõusis. Tõepoolest, põhiseaduse § 74 ütleb, et arupärimistele vastamise aeg on 20 istungipäeva. Aga see on maksimummäär, lühema aja jooksul võib igal juhul vastata. Ja kui me võtame nüüd sellesama põhiseaduse § 74, mida on tegelikult varasemalt kitsendatud Riigikogu kodu- ja töökorra seadusega, kui me räägime just arupärimistest, siis selle loogika järgi võiks seda kitsendada ka eriolukorra puhuks. Ja mis see kitsendus on, millele ma viitan? Kodu- ja töökorra seaduse § 139 puudutab arupärimisi ja see ütleb, et arupärimise saab esitada nendele isikutele, mida loetleb põhiseadus, aga ta kitsendab seda arupärimiste esitamise korda, öeldes, et arupärimine peab puudutama selle organi või ametiisiku võimkonda reguleerivate õigusaktide täitmist. Sellist piirangut põhiseadus ette ei näe. Samamoodi ütleb see § 139 Riigikogu kodu- ja töökorras, et kui arupärimine on kooskõlas nende kitsendustega, mis ma rääkisin, siis Riigikogu esimees edastab selle adressaadile. Ehk siis tegelikult see kitsendab oluliselt põhiseaduse mõtet arupärimiste esitamises. Ja seda sätet on korduvalt Riigikogu esimees vähemalt opositsiooni puhul kasutanud, et ta neid arupärimisi üldse edasi ei saada. Seda korda on Riigikogu aktsepteerinud ehk siis on aktsepteerinud seda, et arupärimistele vastamine on kitsendatud Riigikogu kodu- ja töökorra seadusega. Seetõttu ei näe ma ka vastuolu selles, kui Riigikogu lepib kokku, et kodu- ja töökorras

eriolukordade puhul, nagu seda on eriolukord, erakorraline seisukord, hädaolukord, sõjaseisukord, Riigikogu lepib kokku, et arupärimistele vastused peavad tulema ka selle aja jooksul ehk siis kiiremini. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

Peeter Ernits

Hea juhataja, hea ettekandja! Muidugi hädakorral peab liigutama kiiremini. Aga minu küsimus on: kui ma mäletan õigesti, siis USA kaitseministri asetäitja on öelnud, et Tallinna vallutamiseks kulub võib-olla umbes 60 tundi. Jättes kõrvale vastuolu või mittevastuolu põhiseadusega, kui nüüd panna siin, et sõjaseisukorral nelja päeva pärast peab peaminister või sotsiaalminister Kiik vastama, aga kui Tallinn on juba võetud, kellele ta vastab? Me oleme juba laiali saadetud. Võib-olla peaks välja võtma sealt sõjaseisukorra? Aitäh!

Kaja Kallas

Jaa, aitäh selle küsimuse eest! Ma saan aru, et teie ettepanek oleks, et sõjaseisukorra ajal võiks olla hoopis kiiremini see vastamine, muidu on juba hilja. Ma arvan, et seda muudatust võiks kaaluda ja võib teha siis muudatusettepaneku sellesisulise. Võib-olla tõesti siis ei ole ka nelja päeva antud, vaid tegutsema peab äärmiselt kiiresti. Kuigi ma ütlen, et kui on ikkagi sõjaseisukord, siis ma mõtlen, et puhtpraktiliselt keegi ei hakka siis kirjalikke arupärimisi esitama. Väikses ühiskonnas, nagu Eesti on, me püüame siis oma vastused saada kiiresti, operatiivselt suheldes, et Eesti riik jääks püsima.

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andrei Korobeinik, palun!

Andrei Korobeinik

Aitäh! Tõepoolest, ma olen teiega täiesti päri, et kui kokkulepe on olemas ja see isik, kellele arupärimine esitatakse, vastab kiiremini, siis see on väga teretulnud. Aga me ei räägi ju siin kokkuleppest, me räägime ju seaduseelnõust. Teil on juriidiline haridus. Kas teie väide – ja ma sain aru, et te olete teadlikult algatamas seda eelnõu, teades, et selline paragrahv põhiseaduses on olemas –, kas teie väide on siis see, et teie seaduseelnõu sõnastus ei ole vastuolus põhiseaduse §-ga 74? Aitäh!

Kaja Kallas

Jah! Aitäh! See on minu vastus, et meie tõlgendus on, et see ei ole vastuolus põhiseadusega §-ga 74, sest Riigikogu on oma kodu- ja töökorra seadusega ka varasemalt kitsendanud arupärimistele vastamise korda, kusjuures parlamendi kahjuks, see kitsendus oleks praegu parlamendi kasuks tegelikult. Nii et jah, ma arvan, et seda analoogiat kasutades seda vastuolu ei ole, ühesõnaga. Ja kui peaks olema vastuolu, siis kindlasti me peaksime üles võtma ka selle teema, et algatama tegelikult põhiseaduse järelevalve Riigikogu esimehe töö üle, et kas see on põhiseadusega kooskõlas, et meie arupärimisi edasi ei saadeta ega saadeta neid põhjendustel, mida ütleb Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139, mis arupärimistele vastamist kitsendab. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Küsimused Riigikogu ettekandjale palume esitada otse mikrofoni, mitte eelnevalt lindistatuna. Kalle Grünthal, palun!

Kalle Grünthal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Ma küsin otse. Lugupeetud ettekandja, kui see teema oli põhiseaduskomisjonis arutelul, siis tekkis just see põhiseaduse kooskõla selle teie eelnõuga. Ja selle menetluse käigus nii teie kui ka Taavi Rõivas lubasite teha järelpärimise või analüüsi või ükskõik, kuidas seda nimetada, õiguskantslerilt. Ma küsin seda: kas te seda tegite ja kui te seda ei teinud, miks te seda tegite, kui te seda lubasite? Aitäh!

Kaja Kallas

Ei mäleta mina küll sellist konkreetset lubadust. Ma arvan, et keegi tegi ettepaneku ja me ütlesime, et miks mitte küsida seda õiguskantslerilt. Ma sellist lubadust küll ei mäleta. Aga nagu ma ütlen, kindlasti võib uurida, mida arvavad erinevad põhiseaduslikud institutsioonid selle kohta. Ja siis ma arvan, et selle peaks siduma

kindlasti ka teise Riigikogu kodu- ja töökorra kitsendusega, mis kitsendab oluliselt arupärimistele vastamise korda ja mida rakendatakse praegu väga selgelt opositsiooni kahjuks. Nii et siis, ma arvan, see pöördumine võiks olla juba sellega seotud. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Viktoria Ladõnskaja-Kubits, palun!

Viktoria Ladõnskaja-Kubits

Lugupeetud proua Kallas! Ma tahtsin täpsustada teie käest ühte teist asja, mis on seotud täpselt sarnase teemaga ja eriolukorra mõiste ette toomisega. Teie põhiseaduskomisjonis on olemas ka teine eelnõu, mis sisuliselt lähtub sellest, et eriolukord oli eriline praktika meie riigi jaoks ja siis võib-olla mingisuguseid asju peaks korrigeerima. Täpselt samamoodi lähtutakse sellest, et eriolukord kui eraldi mõiste on oluline ja adresseerimine ka läheb mitte otseselt põhiseadusele, vaid teisele seadusele, ja nimelt ma räägin riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse eelnõust. Ma mõistan, et teie loogika on üsna sarnane sellele loogikale, mis on minul siis, kui ma vormistasin seda seaduseelnõu. Öelge palun, miks te antud seaduse puhul olete poolt, teise seaduse puhul olete pigem vastu. Aitäh!

Kaja Kallas

Aitäh! Esiteks on tõepoolest paragrahv, mida ma praegu peast ei mäleta, mis see number on, mis puudutab Riigikogu liikmete palka, on väga selgelt põhiseaduses sõnastatud ja selle kohta on Riigikohtu otsus, mis seda paragrahvi tõlgendab ja jõuab sellele järeldusele, et Riigikogu saab seda muuta ainult järgmise koosseisu tarbeks. See ei tähenda seda, et arutama ei peaks kogu seda eriolukorra temaatikat laiemalt. Ja laiemalt ma mõtlen seda, et kogu selle eriolukorra vältel, mis oli meie jaoks, kõigi jaoks, uus olukord, on tulnud välja terve rida teemasid, mida võiks võib-olla kogumis käsitleda ja vaadata neile asjadele otsa, et mida me siis eriolukorra ajal saame teha, mida me ei saa teha ja mida siis selleks peab muutma. Selle eelnõu siis vahe, vahe nende kahe vahel on jah see, et ühe puhul on tegelikult Riigikohtu lahend, mis seda juba tõlgendab, ja teise paragrahvi puhul seda Riigikohtu lahendit ei ole. Ehk siis ühel puhul me alustaksime samasugust vaidlust, mis on juba kord läbi käidud, teisel puhul seda vaidlust ei ole ja võib-olla selle vaidluse peaks läbi siis arutama, et kas see on siis põhiseadusega kooskõlas, sellised kitsendused või laiendused, või see ei ole seda mitte. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kall Grünthal, palun!

Kalle Grünthal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma üritan nüüd siis teie mälu värskendada, kuigi senise praktika puhul on mul jäänud mulje, et teie mälu on absoluutselt fenomenaalne, kui on vaja mõningaid muid asju meeles pidada. See minu küsimus, kas te saatsite õiguskantslerile, toimus siinsamas siin, nii-öelda selle istungiruumi ees ja Taavi Rõivase juures ma käisin spetsiaalselt küsimas seda siis tema koha peal. Ja minu sõnum oli selline, et juhul, kui te saate arupärimisele vastuse õiguskantslerilt, et see põhiseadusega kooskõlas ei ole, siis te võtate eelnõu tagasi. Ma olen äärmiselt pettunud, kui nüüd, ütleme, ma olen pidanud teid väga ausaks inimeseks, et te nüüd äkki hakkate sellisel moel siis niimoodi veiderdama. Aitäh!

Kaja Kallas

Aitäh! Jah, kahjuks ma ei saa öelda sama, et selles suhtes ma ei ole tõesti, mäleta, et oleksin teiega sellisel teemal vestelnud, et ma teie kohta, jah, ei saa sama väita kahjuks.

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jürgen Ligi, palun!

Jürgen Ligi

Aitäh! Mina arvan ka, et selles esimeses näites on põhjust eriolukorra arutelul käsitleda seda, et miks mõned Riigikogu liikmed teevad populistlikke põhiseadusevastaseid seadusemuudatusi. Aga kõnealune paragrahv, ma mõtlen, mis võiks olla teoreetiline põhjus, miks täitevvõim vajaks põhiseaduse arvates kaitset parlamentaarse järelevalve vastu. Kuidas saaks tõlgendada seda niimoodi, et valitsus kannatab kuidagi, kui ta annab

eriolukorras kiired vastused? Mõistate? Aitäh!

Kaja Kallas

Jah, minu arvates valitsus ei kannata, sest meil on parlamentaarne riik ja valitsus peab andma parlamendile vastuseid. Parlament on valitud rahva poolt ühetaolistel otsestel valimistel ja täidesaatvat võimu teostab valitsus, kes peab parlamendile vastuseid andma. Kõik ministrid, kes meil olid ka põhiseaduskomisjonis, selles mõttes endised ministrid, praegused ministrid – aga praeguseid ministreid ei ole muidugi, endised ministrid –, kes olid meil põhiseaduskomisjonis, ju ei vaielnud sellele vastu, et tegelikult vastata arupärimistele on parem sel hetkel, kui see teema on aktuaalne. See pikem periood on ilmselt ette nähtud selleks, et saaks põhjalikult ette valmistada, ametnikud saaksid võib-olla ministritele vastava informatsiooni anda. Aga igal juhul ministri informeeritus on ka parem sellel hetkel, kui see asi on parasjagu käimas, mitte siis nädalaid hiljem. Ja nagu ma olen siin korduvalt rõhutanud, me ei soovi ju tekitada mingit liigset koormust, vaid proovime parlamentaarse kontrolli tõhusust parandada eriolukorra ajal, kui asjadega on kiire ja otsustega on kiire. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruise, palun!

Urmas Kruise

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärne ettekandja! Kas ma sain õigesti teie selgitusest aru, et lähtuvalt Riigikogu kodu- ja töökorrast see üks punkt, mis on Riigikohtus testitud, siis see käesolev muudatus, mida me nagu arutame, et see rajaneb täna sellele, et kuna Riigikogu juhatus või esimees võib teatud arupärimisi mitte edasi saata, siis see praktika on igal päeval toimiv, ja selletõttu ka see muudatus, mida me täna teeme, ei too midagi täiendavat juurde. Aga kui keegi peaks soovima seda, ma ei tea, kohtus vaidlustada või viia see vaidlus Riigikohtuni välja, siis me võime saada kas üht- või teistmoodi vastuse sellelesamale menetlusele. Kas ma saan sellest õigesti aru?

Kaja Kallas

Jaa, esiteks Riigikohus seda paragrahvi ei ole minu teada vaidlustanud. Ma ei leidnud selle kohta lahendeid. Aga on vaidlustatud seda paragrahvi, mis puudutab Riigikogu liikmete palka. Mis puudutab nüüd seda paragrahvi, siis ma usun ja ma loodan, et meil eriolukorda veel nii pea ei tule uuesti. Võib-olla meil on aega käia läbi see põhiseaduslikkuse kontrolli tee. Aga sellisel juhul tuleks tõepoolest vaadata seda paragrahvi tervikuna, mis puudutab arupärimisi Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses. Praegune praktika ja ka seaduse tekst tegelikult kitsendab opositsiooni või, ütleme, parlamendiliikmete võimalust küsida valitsuselt küsimusi, saada nendele vastuseid arupärimise korras. Ja seda tegelikult põhiseadus ette ei näe. Kui asuda sellele seisukohale, et see meie väljapakutud muudatus kitsendab oluliselt ja läheb põhiseadusega vastuollu seetõttu, et ta justkui kitsendab seda vastamise tähtaega, siis tuleks seda paragrahvi vaadata tervikuna ja vaadata ka seda, kas need muud kitsendused on põhiseaduspärased, mis juba kehtivad aastaid. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kert Kingo, palun!

Kert Kingo

Lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Palun tooge näide, mis info see olla võiks, mida olemasolevatest infoallikatest kätte ei saa, aga millega on nii kiire, et on põhjendatud selline lisakoormuse tekitamine valitsusliikmetele. Mingi näide lihtsalt, milline see info peaks olema või mis on nii oluline. Aitäh!

Kaja Kallas

Aitäh! Mõtleme nüüd selle eriolukorra peale, mis meil oli ja tegelikult siin oli päris palju selliseid näiteid. Kui ma peast püüan meenutada, siis kõik see, mis puudutas distantsõpet. Üks päev tulevad ühesugused teated, teine päev tulevad teistsugused teated ja tegelikult see tekitab väga palju segadust inimeste seas, millal lapsed lähevad ikkagi kooli, mis põhjusel lähevad, kuidas lähevad, kuidas see hakkab olema. Sellele tegelikult, distantsõppe korraldusele, mis oli väga aktuaalne sel hetkel, me ju vastuseid ei saanud sel hetkel. Need olid kiired asjad, inimesi huvitavad need asjad. Samamoodi kõik, mis puudutab makside hankeid, et tõepoolest ajakirjandusest me saime informatsiooni, et nende maskide hangetega on halvasti, aga meil ei olnud tõsikindlaid väiteid, et noh näiteks ise olete siin ju Riigikogu kõnetoolis, kui me näiteks oleme küsinud

ajakirjandusele tuginedes midagi, siis te ütlete, olete niimoodi öelnud, et kuidas teie nüüd tuginete ajakirjandusele, te peaksite ikkagi tuginema mingitele konkreetsematele allikatele. Ja seetõttu olekski hea, kui need allikas oleks siis Vabariigi Valitsus, kes annab seda infot, et kuidas siis korraldatakse, mida on tehtud selleks, et vältida mingite uute katastroofide teket, millele tuginedes otsused on tehtud, et need on kiired asjad ja me oleme parlamentaarne riik. Ei saa olla nii, et valitsusel on kogu teadmine ja absoluutne tõde ja parlamendi liikmed, meie oleme siin lihtsalt, ma ei tea, niisama. Et kui tuleb mingi otsus, et siis me peame olema sellega pimesi nõus. Me ei pea seda olema ja me oleme siia valitud rahva poolt teostamaks või tegema oma tööd. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Jaanson, palun!

Jüri Jaanson

Suur tänu! Austatud ettekandja! Kui ma eesti keelt õieti oskan või õigesti aru saan, siis selle § 74 järgi tuleb arupärimistele vastata 20 istungipäeva jooksul. Ehk siis võib vastata kõigi päevade jooksul, mis sinna hulka nüüd kuuluvad. Aga ma käsitleks teemat võib-olla natuke laiemas kontekstis, nii ajalises kontekstis. Jälle, kui ma õigesti mäletan, siis põhiseadus võeti vastu aastal 1992 ehk siis juba hulk aega tagasi. Ja tol ajal oli küll see probleem, et ministriumid vajasid võib-olla rohkem aega arupärimistele vastamiseks. Aga nüüd, arvestades kõike seda e-riiki ja arvestades ministriumide töövõimet saavad ministrid tegelikult oma vastused küsimustele ju palju kiiremini valmis. Ehk siis küsimus: kas tegelikult ei peaks ka tavaolukorras seda arupärimistele vastamise tähtaega lühendama? Peaksime üldse põhiseadust võib-olla muutma? Aitäh!

Kaja Kallas

Jah, aitäh! Ma arvan, et kui Riigikogu üldine või Riigikogu niimoodi arvab, siis tõepoolest seda põhiseadust võiks muuta. Ma olen ka nõus, et see 20 istungipäeva on väga pikk aeg ja see võiks olla lühem – täpselt nii nagu te ütlete, et ajad on läinud edasi, meie elu on läinud palju kiiremaks, kui ta oli põhiseaduse vastuvõtmise ajal. Te mäletate, siis ei olnud veel interneti, saadeti faksi ja kirjaga küsimusi. Nüüd on ju kohe võimalik asjad kätte saada, asjadega edasi toimetada. Ka meie elu on läinud kiiremaks, igas mõttes, suhtluses ametkondadega üldiselt. Ma ei pea silmas Riigikogu liikmeid, ma pean silmas kogu ühiskonda. Seetõttu, jah, ma arvan, et seda võiks lühendada. Ja miks mitte algatada põhiseaduse muutmise siis ka tavaolukorras selliselt. Aga nagu me kõik teame, see nõuab siis kahe järjestikkuse koosseisu poolthääle enamust. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Raimond Kaljulaid, palun!

Raimond Kaljulaid

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Mind pani mõtlema proua Kingo küsimus selle kohta, millises olukorras võib olla selline kiire infovajadus, ja ma mõtlesin, et ma küsin. Kas üheks selliseks olukorraks võib olla, kui me kujutame ette seda, et mõni valitsuse liige, mõni minister näiteks, on andnud Riigikogule kas otseselt valeinfot või eksitavat infot, muu hulgas oma kaadriotsuste kohta, küsitavate kaadriotsuste kohta, ja võib tekkida selline kiire vajadus välja selgitada, mis siis on toimunud ja kas see inimene on eksitanud teadlikult parlamenti, andnud valeinfot, kas ta sobib oma ametisse sellise eriolukorra ajal, hädaolukorra ajal? Kas see võib olla üks nendest näidetest, kus meil Riigikogu liikmetel oleks kasuks see võimalus saada see informatsiooni kiiresti? Sest loomulikult, eks info liikumine, see on oluline asi eriolukorras. Aitäh!

Kaja Kallas

Aitäh! Ma arvan, et ei teie ega mina oska siin mõelda kõikidele võimalikele olukordadele, mis võivad tulla, millal on parlamendiliikmel infot vaja valitsuse liikme tegevuse kohta. Ma usun, et see on parlamendiliikmete iseseisvuse küsimus. Ja nagu me teame, parlamendiliikmed on oma mandaadi teostamisel vabad. See, milliseid arupärimisi nemad täpselt soovivad esitada, on igaühe enda otsustada. Ma arvan, et seda kuidagi piirama ei pea, aga jah, ma üritasin tuua ka näited, kuna küsimus selle kohta oli. Aga see ei ole kindlasti ammendav ja kindlasti on olukorrad ka väga erinevad. Seekord oli meil tervisekriis, aga võib olla mingi muu kriis, kus on hoopis teised küsimused, kui seekord olid. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kert Kingo, palun!

Kert Kingo

Aitäh veel kord, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma ei saanud enne piisavalt mõistlikku vastust oma küsimusele. Nende olemasolevate infoallikate all ma ei pidanud silmas kindlasti ajakirjandust, vaid pidasin silmas, et meil on ju Riigikogu liikmetele peaminister regulaarselt edastas ju ülevaadet kriisist. Samamoodi igapäevaselt olid ju infotunnid siin, kus ministrid olid olemas, kus oli võimalik küsimusi küsida, paralleelselt toimusid komisjonides tööl, kus kõiki neid teie näitena toodud teemasid arutati ja võeti ka otsuseid vastu. Tooge palun mingi näide konkreetselt, mida me siin Riigikogu liikmetena selle kriisi ajal üldse ise ei käsitlenud või millega me kokku ei puutunud, aga milleks oleks nii pakiline vajadus seda teada saada, et oleks põhjendatud selline lisakoormuse tekitamine. Aitäh!

Kaja Kallas

Aitäh! Teie olete siin Riigikogus esimest korda ja teil on olnud hea võimalus olla see aeg kogu aeg koalitsioonis. Ootan seda aega, kui te olete opositsioonis ja siis teil võib-olla neid küsimusi enam ei teki. Aga ma ütleks niimoodi, et see kiri, mida peaminister saatis Riigikogu liikmetele, see oli kindlasti väga hea, et see info iga päev meile tuli. See oli info, mis tegelikult oli selle päeva lehtedes ka olemas, see ei olnud midagi sellist, mida me muidu ei oleks sealt saanud, aga see oli väga hea, et see tuli iga päev ja meil oli see info nagu ühes kohas olemas. Nüüd Riigikogu infotunnid, võib-olla teie ei ole nendel osalenud, aga ministrid, esiteks, neil on aega vastata kolm minutit ja Riigikogu liikmel on aega küsida kaks minutit. See on lühike aeg ja selle aja jooksul, kui te võib-olla olete jälginud Riigikogu infotunde, siis me tegelikult ju ei saa konkreetseid vastuseid. Noh näiteks seesama näide, ma ei tea, distantsõppe korralduse kohta Haridus- ja Teadusministeeriumilt väga konkreetsed küsimused, mis olid arupärimises, seda ei ole võimalik käsitleda infotunni ajal. Ja teiseks näiteks see maskide teema. Täpselt sama moodi, et saada konkreetseid vastuseid küsimustele, mis puudutavad neid hankeid, nende teostamist, seda ei ole võimalik saada avalikest allikatest ja seda ei ole võimalik Riigikogu infotunni ajal siis dokumenteeritult või kirjalikult siis saada või selle kohta juurde küsida, nagu arupärimisel on võimalik, et ka teised saadikud saavad siis küsida selle kohta. Nii et jah, paraku jah see on niimoodi, et kui te olete opositsioonis, siis te saate nendest vajadustest võib-olla paremini aru kui siis, kui te olete koalitsioonis. Nii et nii see paraku on.

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma täitsa mõistan opositsiooni muret, et ei saa õigel ajal ja korralikku vastus, aga nagu te mainisite, et aeg on kiiremaks läinud, et olete vaadanud, et äkki peaks põhiseadust, kui hakata nii-öelda remontima, vaatama neid tähtaegu, seal on teisigi, § 60, 66 jne. Ja kui president on kolm kuud nagu, mis ta praegu on, audis, et siis, millal siis Riigikogu sinna uue riigipea. Et vaadata tervikuna, aga teiselt poolt, kas te ei ole mõelnud selle peale, et kui mina olin opositsioonis ja ma arvan, et see on üldine, et siis isegi suure rahu ajal ministrilt küsida midagi ja kui ta võib rääkida ükskõik mida, aga vastust ikka ei saa suure rahu ajal, isegi kui kaks küsimust on, nii et häda pole ainult selles. Olete vaadanud laiemalt, et te olete tulnud kitsa asjaga välja praegu? Aitäh!

Kaja Kallas

Aitäh! Me tõesti ei ole laiemalt vaadanud, täitsa aus vastus on, et me ei ole vaadanud kogu põhiseadust sellise pilguga, praegu see oli see probleem, mis selle eriolukorra ajal tõusetus ja selle teise osa suhtes teie vastusest, et võib-olla te selgitate oma kolleegile siis ka, et infotunnis ei saa neid vastuseid ministritelt kätte, et teie vastus võib-olla oligi Kert Kingole pigem. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jürgen Ligi, palun!

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma tunnistan, et ma ei saanud ka teilt mõistlikku vastust. Nagu Kert Kingogi tema küsimusele, miks üldse parlamendile on vaja informatsiooni. Et kas teilt on võimalik saada mõistlikku vastust sellisele

küsimusele?

Kaja Kallas

Jaa, aitäh! Jürgen, sinu kriteeriumite järgi ma arvan, et mõistlikku vastust oleks võimalik saada ainult siis, kui sa ise vastaksid samal ajal kui sa küsid. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem küsimusi teile ei ole. Ja ma palun nüüd kaasettekandjaks põhiseaduskomisjoni esimehe Paul Puustusmaa!

Paul Puustusmaa

Head kolleegid! Ma tänan juhatajat! Täna eelnevat ettekandjat! Ja ma pean siin kohe, ma ei saa kohe ütlemata jätta seda, et ma pean tänama ka kõiki meie põhiseaduskomisjoni liikmeid, sest meie põhiseaduskomisjoni istungid on alati olnud väga haaravad, väga intensiivsed ja meeleolukad, seda väga-väga positiivses mõttes, et ükstupuha mislaadi küsimused üles tõusetuvad, nad on eluterved ja kutsuvad väga tihti esile tugevaid diskussioone. Ja ega see tänane seaduseelnõu 182 SE ei ole nüüd erand. Tõepoolest, meil oli väga eluterve ja väga tugev diskussioon ja ma pean ütleva, et hea Kaja oskus kaasahaaravalt probleemi üles seada ja see esitada sellisel moel, et see suudab ära tinistada ka koalitsioonipoliitikud, see on täiesti tõsine ja ma võisin seal komisjonis pärast kõrvade peal käia ja saltot visata, ma tegelikult ei suutnud enda soovi realiseerida, sellepärast et lihtsalt Kaja oli oma töö hästi ära teinud. Aga lõppkokkuvõttes. Me oleme siin selles millega? Me oleme siin praegu teie heade kõrvade ja silmade ees selle mõttega, et põhiseaduse teatud paragrahvi peaks hakkama siiski tõlgendamata, muutma. Sest et siin on see väikene ja väga oluline nüanss. Põhiseaduse paragrahvid ei ole mitte ainult kohustused, nad on printsiibid ja nad on ka õigused ja kui põhiseaduses ikkagi üks paragrahv ütleb, et on õigused teatud aja jooksul midagi teha, siis seda õigust piirata, muuta, keelata, ma ei tea, kas on. Aga see tegelikult ei ole ka minu sõnum, sest mina ikkagi olen siin praegu selleks, et kanda ette seda, mis on toimunud meil komisjonis. Ja komisjonis meil toimus istung 9. juunil k.a ja protokoll pärast siis kordan üle, et peale minu juhtimise olid kohal ka komisjoni liikmed: Kalle Grünthal, Kaja Kallas, Erkki Keldo, kes siis Hanno Pevkurit asendas, Siim Kiisler, Andrei Korobeinik, Martin Repinski ja Taavi Rõivas. Ja nagu ma ütlesin, meil oli väga haarav vestlus sellel teemal, kuivõrd on see siis põhiseadusega kooskõlas või ei ole põhiseadusega kooskõlas. Toon välja mõningased, ainult mõningased, nagu ma ütlesin, diskussioon oli pikk, toon välja ainult mõningased märkused selles osas, et mitte väga palju üle korrata seda, mis on juba olnud ja et see annaks selle ülevaate toimunust. Kaja Kallas lausus seal meil istungil, et ta mõistab, et tavaolukorras võiks olla vastamise tähtaeg ikkagi pikem, kuid et ministrid jõuaksid vastuseid piisavalt ette valmistada, aga eriolukord on see, mis peaks toimumist muutma ja tegema selle või põhjendama ära selle lühema tähtaja. Ehk siis andis mõista, et eriolukord võimaldaks siis põhiseadust teisiti vaadata. Siim Kiisler oli esimesena, kes kohe sõna võttis selle peale ja ütles niimoodi, et Isamaa fraktsioon arutas seda eelnõu ja suhtus sellesse suure mõistmise ja sümpaatiaga, aga temal tekkis oluline küsimus, taas seesama põhiseaduse § 74 ja viide siis sellele, et põhiseaduse § 74 kohaselt on ette nähtud võimalus kuni 20 päeva vastata. Maksimumtähtaeg. See ei tähenda, nagu ei võiks lühemalt vastata. Kaja Kallas vastas, et jah, põhiseaduses on ette nähtud maksimumtähtaeg, nagu ka siin ütles, mis aja jooksul peab kindlasti arupärimisele vastama, aga ei enam. Mina omalt poolt ütlesin, et olen ka põhiseaduse § 74 tuttav ja mulle tundub, et see eelnõu 188 SE puhul on tegemist tõesti põhiseadusliku vastuoluga ja püüdsin siis komisjoni veenda, et see mõte seda muudatust sisse viia ei ole hea ja rõhutasin seda, et põhiseaduses sätestatud 20 istungipäeva ei anna alumist piiri, kuid paneb paika kaugema piiri. Ja sellega ma toetasin ka Siim Kiisleri arvamust. Taavi Rõivas omalt poolt ütles, et tema saab põhiseaduse sätestest aru nii, et 20 istungipäeva ei pea täis venitama. Põhiseadus kaitseb selle eest, et 20 istungipäeva jooksul peab parlament vastuse saama, põhiseaduse säte on tegelikult küsija kaitseks ja Rõivas kutsus üles eelnõu konstruktiivselt arutama. See on ka see üleskutse, millega Kaja siin on korduvalt esitanud täna. Taavi Rõivas sõnas veel, et tema arvates on oluline seda teemat veel arutada ja analüüsida põhjalikumalt, milleks ongi praegu parim võimalus. Tema arvates võiks eelnõu esimese lugemise kindlasti lõpetada ning arutada seda küsimust põhjalikumalt enne teist lugemist. Reformierakond ei soovi samuti põhiseadusega vastuolus olevat seadust vastu võtta, oli tema rõhutus. Siim Kiisler nõustus, et seda võib põhjalikult küll analüüsida, et Isamaa fraktsioonis toimus väga heatahtlik arutelu, mille käigus sai seda teemat käsitletud. Kaja Kallas viitas põhiseaduse kommenteeritud väljaandele, kus on kirjas, et 20 istungipäeva pikkune arupärimisele vastamise aeg kehtib tavaolukorra kohta. Kaja arvates võiks kõigepealt lõpetada esimese lugemise ära ja seejärel arutada seda põhjalikumalt edasi. Puustusmaa lisas, et oleks, et tema arvates oleks see selline tõlgendamine põhiseadusele liigselt loominguiline ja ma lisasin, et ei saa nõustuda sellega, et kui on eriolukord, et siis põhiseadus ei kehti ja sellega võetakse ära õigus vastata näiteks seitsmendal päeval.

No minu vihje oli selles, et kui põhiseadus näeb 20 ette, et nüüd tahate seda piirata, aga kui 4 päevaga, aga et kui ikkagi inimene tahaks vastata 5. päeval, 6., 7. ja ka põhiseadus näeb ette 20. päeva isegi võimalust, et siis kuidas nüüd me selle õiguse ikkagi talt ära võtame põhiseadust muutmata? Kalle Grünthal lisas, et 20 istungipäeva ei ole ju kivisse raiutud, see on maksimumtähtaeg ja vastata võib ka varem. Noh, sellest on korduvalt juba räägitud. Taavi Rõivas nõustus, et põhiseadusega vastuollu minekut tuleb igal juhul vältida, ta tegi ettepaneku määrata eelnõule 182 SE seega seonduvalt ka pikem muudatuste tähtaeg, et enne muudatusettepanekute tähtaja saabumist jõuaks sügisel arutada veel ka erinevates komisjonides. Siis tuli Puustusmaa välja mõttega, et eelnõu tagasi lükata. Komisjoni enamus, nagu ma ütlesin eelnevalt, Kaja mõjutustel ei nõustunud selle ettepanekuga ja siis me vaidlesime, mis me vaidlesime, aga lõppkokkuvõttes võeti vastu menetluslikud otsused ja need olid järgmised. Tehti ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 16. juunil k.a. See oli konsensuslik otsus. Siis tehti ettepanek esimene lugemine lõpetada, poolthääle enamusega oli see: 5 poolt 3 vastu. Tehti ettepanek muudatusettepanekute tähtaeg teha pikem, see oli siis 25. september k.a ja määrata ettekandjaks põhiseaduskomisjoni poolt käesolev kõneleja. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on ka küsimusi. Mart Võrklaev, palun!

Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Põhiseadus minu meelest ei piira ikkagi selle aja lühendamist, see on ikkagi antud maksimumtähtaeg alustuseks. Aga te oma ettekandes tõite välja, et selline ettepanek oleks ikkagi liigne põhiseaduse tõlgendamine või kuidas see täpne sõnastus oli. Aga kas te palun tooksite paralleeli, et meil on siin üks eelnõu menetluses, erakondade rahastamise järelevalve komisjoni ülesannete andmine Riigikontrollile, ja põhiseaduses on hästi selgelt kirjas, millega Riigikontroll peaks tegelema, ja seal justkui on leitud, et talle on võimalik anda lisaülesandeid. Mis see nüüd erinevus kahe muudatuse vahel on, et kuidas ühe muudatuse puhul saab põhiseadust tõlgendada nii, et see sinna alla mahub, et teisel ei saa. Et kas te tooksite õiguslikud argumendid, et mis see erinevus on, et miks ühel juhul saab ja teisel juhul ei saa? Aitäh!

Paul Puustusmaa

Suur tänu, hea küsija! Kuigi jah meil komisjonis seda nüanssi ei arutatud, aga ma ütlen ära selle, et võib-olla sõna "tõlgendamine" jah ei olnud mul õiges kasutuses, sellepärast et ma ikkagi tahtsin rõhutada pigem seda, et praegusel hetkel Reformierakonna poolt pakutav on põhiseaduses oleva normi piiramine. Ehk siis ta muudab põhiseaduse normi tähendust, lisades sinna sisse keelu, mida seal tegelikult olla ei tohiks. Põhiseadus annab õigusi antud juhul ja kui põhiseadus annab õiguse 20 päeva vastata, siis millisel moel saab alama seadusega öelda ei, see norm ei kehti, teeme väiksemaks. Ning ma rõhutan siin, et üleüldse põhiseaduses keelde on praegu minu teada ainult kolmes paragrahvis, see on siis 12, 48 ja 148 ilmselt, ja muid keelde ei ole. Ja mis tõlgendamistesse puutub, siis see on meie õigusloomingu üks kõige suuremaid vigasid, et meie põhiseadust tõlgendatakse ja seeläbi põhiseadust muudetakse ja sõna otses mõttes põhiseadust lõrtsitakse. Põhiseadus ei tohi olla ambivalentne, ta peab olema selgelt mõistetav, võimalikult lihtne, nii et me peame ise välistama sellised võimalused. Me ei tohi seda ust avada. Aitäh! (Hääl saalist.) Aa, vabandust, jah, teine pool. Tahtsin öelda lihsalt seda, et siin on nüüd selles mõttes küll see on see arusaamise küsimus ja kuidas keegi aru saab. Mina näiteks saan aru, kui me vihjame põhiseaduse paragrahvile 133, mis käsitleb nüüd seda Riigikontrolli küsimust, siis see kindlasti ei välista Riigikontrolli kasutamist ERJK asemel, ta ei välista mitte mingil juhul, ma näen seal võimalusi nii punkt 2, punkt 3 kaudu ning rõhutan ka seda, et kui omal ajal õiguskantsler ise tegi ettepaneku Riigikontrolli selleks rakendada, siis minul ei jätku julgust ja jõudu öelda, et õiguskantsler lambist rikkus põhiseaduse mõtet, tähendust ja norme, tehes sellise ettepaneku siin ka suurele saalile. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Avan fraktsioonide läbirääkimised. Andrei Korobeinik, palun Keskerakonna fraktsiooni nimel!

Andrei Korobeinik

Aitäh! Head rahvasaadikud! Nagu me siin oleme vahepeal teada saanud kõik, Eesti põhiseaduse § 74 ütleb, et arupärimisele tuleb vastata Riigikogu istungil 20 istungipäeva jooksul. See siin on seaduseelnõu 182 ja seal on kirjas, et vastama peab Riigikogu istungil nelja istungipäeva jooksul. On väga raske arvata, et tegemist on tõlgendusega. Kui ühes kohas on kirjas 20 ja teises kohas 4, siis on väga raske tõlgendada neid samamoodi.

Nüüd, Eesti president on korduvalt süüdistanud Riigikogu selles, et seadusloome kvaliteet ei ole meil väga kõrge. See on seaduseelnõu ja kui me loeme selle läbi, siis seletuskirjas on selline peatükk nagu märkused. Märkus on siin ainuke, et vastuvõtmiseks on vaja koosseisu häälteenamust. Siis on peatükk "Seaduse mõjud", see peatükk on tühi, mitte kusagil ei ole mitte ühtegi sõna sellest, et antud seaduseelnõu muudab põhiseadust, mitte kusagil. Paraku ta teeb seda. Nüüd, tõepoolest, võib diskuteerida selle üle, kas päevade arvu kirjanep põhiseaduse teksti on väga mõistlik või mitte, aga ta on seal. Põhiseaduskomisjoni pidulikult istungil Eesti põhiseaduse 100. aastapäeva puhul mainis ka õiguskantsler, et põhiseadus pole mänguasi. Kui seda muuta, siis selleks peab ikka olema väga kaalukas põhjus. Mulle tundub, et antud juhul võib-olla seda põhjust väga ei paista, aga kui mõni osapool arvab, et see on olemas, siis peab vastavalt ka käituma ehk siis algatama põhiseaduse muudatuse. Mul on tegelikult natuke kahju sellest, et põhiseaduskomisjon, mis peaks olema suunanäitaja selles küsimuses, toetas antud eelnõu, aga see juhtus niimoodi. Selle tõttu ma palun teid see agoonia siin kohe lõpetada ja see eelnõu praegu siinsamas kohe ka tagasi lükata. Aitäh!

Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Kaja Kallas, palun Reformierakonna fraktsiooni nimel!

Kaja Kallas

Aitäh! Veidi kummaline muidugi kuulata koalitsiooni esindaja kõnet pidulikult põhiseadusele vastavusest ja sellest, kui oluline see on ja kuidas põhiseaduskomisjon ei tohiks midagi sellist teha, mis põhiseadust kuidagi tõlgendab. Tuleme kasvõi sellesama erakondade rahastamise järelevalve komisjoni eelnõu juurde, mis väga selgelt põhiseadusega vastuollu läheb või tegelikult neid kaasusi on meil olnud paraku selles koosseisus päris palju, kus Riigikogu koalitsioon ei pea põhiseadust mitte millekski. Nüüd põhiseaduse tõlgendamisest. Põhiseadusel on ka kommenteeritud väljaanne ja kommenteeritud väljaanne, selle paragrahvi all punkti all nr 8 ütleb seda, et tegelikult see 20 istungipäeva ka tavaolukorras on liiga pikk, arupärimisele vastamiseks on see liiga pikk aeg, arvestades seda, teema aktuaalsus on vastamise hetkeks juba möödas. Seda ütleb kommenteeritud väljaanne. Selle paragrahvi kohta ei ole ühtegi Riigikohtu lahendit ja nagu ma ütlesin, seda paragrahvi on Riigikogu juba kitsendanud ja kitsendanud parlamendi liikmete kahjuks läbi selle, et tegelikult mitte, et Riigikogu liige saaks esitada arupärimisi, nii nagu ütleb põhiseadus nendele institutsioonidele, mida ütleb põhiseadus, vaid, et Riigikogu liige saab esitada neid, saab esitada arupärimisi siis, kui Riigikogu esimees need arupärimised edasi saadab. No see on ikkagi palju suurem siis põhiseaduse kitsendus ja tõepoolest, ma usun, et on meie kõigi huvides, nagu ma ka korduvalt olen siin öelnud, täna koalitsioonis, homme opositsioonis, et kõigi huvides, et see saaks selgeks, nii et juhaks, kui te hääletate selle eelnõu praegu välja, siis ma arvan, et tuleks vaadata sellele paragrahvile otsa ka ja Riigikogu esimehe tegevusele selles mõttes otsa, et see on tegelikult olnud põhiseaduse vastane. Aga ma siiski kutsun üles kõiki Riigikogu liikmeid seda seaduseelnõu mitte välja hääletama. Me saame selle eelnõuga edasi tegeleda esimese ja teise lugemise vahel, lootuses, et eriolukorda ei teki meil uuesti sügisel, aga igaks juhaks ette valmistudes selleks ajaks, kui ta võib tekkida, kas või selle sama viiruse uue lainega seoses, et sellisel juhul on meil vaja siiski kiireid vastused ja mitte ainult opositsioonil, vaid Riigikogul tervikuna, sest nagu ma olen korduvalt öelnud: Eesti on parlamentaarne vabariik, kus parlament peab saama teostada parlamentaarset kontrolli täitevvõimu üle. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sellega on läbirääkimised lõppenud. Kuna Eesti Keskerakonna fraktsioon on teinud ettepaneku käesolev eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata, siis paneme selle hääletusele. Austatud Riigikogu liikmed, panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepaneku lükata seaduseelnõu 182 SE esimesel lugemisel tagasi. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt on 52 Riigikogu saadikut, vastu 42 ja erapooletuid 1. Seaduseelnõu 182 SE on tagasi lükatud.

Üles Tagasi

3. 15:06 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja teiste seaduste

muutmise seaduse eelnõu (130 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (130 SE) kolmas lugemine. See seaduseelnõu nõuab heakskiitmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust. Avame läbirääkimised ja sõna saab Reformierakonna fraktsiooni nimel Jürgen Ligi. Palun!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Rahapesu tõrje on üks vastik bürokraatia ja paljud meist on seda ebaseaduse ebnõu ka ise tundnud, kui tüütu see võib olla, aga tänapäeva maailmas teisiti ei saa. See on iseliikuv rong ja Eesti ei saa siin maha jääda. Paljud arvavad, et seda bürokraatiat tuleks paremini kontrollida, aga no seda ei saa sel moel teha, et me erineme. See maksaks meile kätte.

Aga see eelnõu iseenesest on minu arvates päris hea. Ja selle koha pealt tahaks kõigepealt kiita rahanduskomisjoni, kes tegi asjalikku koostööd, suhtles ekspertidega ja huvigruppidega ja saavutati üksmeelne tulemus. Sealhulgas on siia lisatud rahapesutõrje jõudude ühendamine ja eraldi ameti loomine, mis ei ole kindlasti selle valitsuse idee, aga nüüd nähtavasti saab ta teoks.

Aga teiselt poolt on see eelnõu muidugi monument sellisele katsele muuta rahapesu poliitiliseks rahaks. Siin on olnud umbes aasta tagasi või oli see kaks aastat tagasi, kui käivitus tugev kampaania, kus püüti määrada poliitilisi konkurente, juhtis seda muidugi Jaanus Karilaid ja õiguskomisjon. Terve aasta oli kampaania, kuidas tõestada, et just nimelt endise rahandusministri süül ja endise peaministri süül pesti Eestis väga palju raha. Ja kujutage ette, sellest aastastest kuulamisest ei sündinud mitte ühtegi seaduse paragrahvi ja mitte ühtegi huvitavat fakti loomulikult ei uuritud välja. See oli puhas bluff, mille vastu huvi kohe kadus, kui valimised olid ära olnud. Ma mäletan, siin nädal või kaks tagasi, kui Finantsinspeksioon pidas aruannet, siis seesama kangelane jalutas majast välja, kui mina tuln, sest teema ei olnud tema jaoks enam aktuaalne. Ta oleks kuulnud seda, mida rääkis Kilvar Kesler, kuidas seisuga 2014, mis siis tähistab ka minu ametiaja lõppu, Eesti tol ajal kuulutati ametlikult Euroopa Liidu parimaks riigiks regulatsioonide poolest ja kuidas Finantsinspeksioon osutus kõige innovaatilisemaks Euroopas. Regioonis ei olnud ühtegi teist, kes oleks ajas nii palju ees olnud, rakendamaks riskipõhist rahapesutõrjet. Kusjuures Finantsinspeksioon ei ole põhiinstitutsioon üldse rahapesu tõrjel, vaid see on tema jaoks kõrvalala. Aga muidugi oli ka poliitiline huvi aukude võimalikult suure puu all, aga see puu oli vale.

Üks, kes temaga kaasa haukus, oli praegune rahandusminister. Ja tema on ka kuulutanud, et see rahapesu tõrje on selle valitsuse prioriteet. Mis sellest saanud on? Sellest on saanud rikkumismenetlus. Kui me olime kunagi parimad regulatsioonides, ametlikult tunnustatud, siis sellest aastast on meil Euroopa Liidu rikkumismenetlus, kuna me ei ole võtnud üle direktiivi. Jumal tänatud! Me teeme seda nüüd. Aga rikkumismenetlus on fakt. Ja kogu see poliitiline bluff, mis on räägitud või siis üles keeratud, kukub sellega läbi. Ma tuletan meelde, et see on täpselt see teema, mille puhul rahandusminister mulle isiklikult soovitas avalikult enesetappu. Kujutate ette, minu ajal, järelikult minu pärast. Sellised alatused tegelikult võiks poliitikast puududa.

Mis veel? Seesama õiguskomisjon ju pidas siin tähtsa ORTK teemal rahapesu. Ja see ei olnud mitte muud kui poliitiline sõim. Mitte midagi juriidilist ei olnud, õiguskomisjoni ettekandes ei olnud mitte midagi juriidilist. Üks õudsamaid protokolle tõenäoliselt, mis siin on kunagi loodud. Ja mis veel on olnud selle viimase aasta jooksul, siis, peale huvi puuduse?

Palun lisaiega!

Esimees Henn Põlluaas

Kolm minutit lisaiega, palun!

Jürgen Ligi

Kui ma tunnustasin seda, et ühendatakse need jõud, Siseministerium ja Rahandusministerium, just nimelt Rahandusministeriumi haldusalasse, mis on olnud kogu aeg rahapesu tõrje tugevam pool, siis Eesti on nüüd võitlemas selle vastu, et üdini rahvusvaheline kuritegevus nagu, rahapesu on, et seda ei tõrjutaks Euroopa tasandil. See on jälle üks Eesti häbi. Puhtalt ideoloogilisel põhjusel, et muidu läheb võim Euroopasse, sõditakse ka rahapesu tõrje vastu. Eestis võib jõude ühendada, aga vaat, rahvusvaheliselt ei tohi.

Ja muidugi on detaile veel. Sellesamasasse eelnõusse tehti ju muudatus, mis siis lähtub kuskilt 90-ndate tarkusest, et paneme mingisuguse numbri ja siis selle järgi otsustatakse, millist raha tuleb kontrollida. Loomulikult see ei ole tänapäevane vaade. Samamoodi ei ole tänapäevane vaade see, et rahandusminister

kutsub pangajuhid kokku ja noomib neid, et nad pingutavad üle. Ja siis see pagana seadusemuudatus kokku võttes on pigem 80-ndate tase. Ja siis see pangajuhtide jaoks siis sisuliselt selle muudatusettepanekuga püüti riskid lükata pankade poole, aga siiski tegelikult võidelda pigem rahapesutõrje vastu kui selle poolt. Õnneks see kõik ei ole realiseerunud selles eelnõus.

Veel kord kiitus rahanduskomisjonile, isiklikult seltsimees härra Kokale, kes seda juhtis, et rumalusi siia sisse enda teada küll ei jätnud. Aitäh, härra Kokk!

Esimees Henn Põlluaas

Jaanus Karilaid, palun kõnetooli Keskerakonna fraktsiooni nimel!

Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Ära mine, Jürgen, ära! Jürgen, oota! Et ma vaatan, et Jürgenil on valu, viimased juba kuus kuud, kus ta käib ringi mööda parlamenti, mööda raadiot ja televisiooni ja väidab, et tema ei ole milleski süüdi, et ta on maailma parim rahandusminister olnud, rahapesuvastases võitluses tegi ta maailma parimad regulatsioonid, aga millegipärast ikkagi see rahapesu juhtum Danskes toimus. Aga tema ei ole süüdi! Ja tal on tegelt nihukene pidev vaev ja kannatus. Ütleme siis välja: Jürgen, sa oled süütu!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Rohkem fraktsioonidel läbirääkimise soovi ei ole ja sellega lõpetame läbirääkimised. Ja läheme hääletuse juurde. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku, viia läbi eelnõu 130 SE lõpphääletuse ja teeme saalikutsungi. Austatud kolleegid, panen hääletusele eelnõu 130 SE, Vabariigi Valitsuse algatatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Aitäh! Lõpphääletus on läbi viidud. Poolt on 95 Riigikogu saadikut, vastu ja erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

4. 15:18 Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (187 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine päevakorrapunkt, Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 187 SE kolmas lugemine. Nii nagu ka eelmine, nõuab ka see eelnõu Riigikogu koosseisu häälteenamust.

Tundub, et fraktsioonidel vist läbirääkimise soovi ei ole. Saame minna kohe lõpphääletuse juurde ja juhtivkomisjoni ettepanek ongi viia lõpphääletus läbi. Head kolleegid, kas me võime minna hääletuse juurde?

Aitäh! Panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 187 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt on 94 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

5. 15:20 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamise) eelnõu (184 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine on Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamise) eelnõu (184 SE) lõpphääletus. Kas on fraktsioonidel läbirääkimiste soovi? Ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 184 SE lõpphääletus.

Kas me võime minna hääletuse juurde? Aitäh! Ka see eelnõu vajab heaks kiitmiseks Riigikogu koosseisu

hääletenamust ja sellega panengi hääletusele seaduseelnõu (184 SE). Palun võtta seisukoht ja hääletada.

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 63 Riigikogu liiget, vastu 6. Eelnõu 184 on seadusena vastu võetud. (Sumin saalis.)

[Üles Tagasi](#)

6. 15:22 Ametiühingute seaduse, Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (158 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine eelnõu on Vabariigi... (Kelluke.) Palun tähelepanu, head kolleegid! Järgmisena Vabariigi Valitsuse algatatud ametiühingute seaduse, Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (158 SE) kolmas lugemine. Kas on läbirääkimiste soovi? Ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu (158 SE) lõpphääletus. Kas võime hääletuse juurde minna? Aitäh! Panen hääletusele seaduseelnõu 158 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 92 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

7. 15:23 Politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu (161 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmiseks on õiguskomisjoni algatatud politsei- ja piirivalveseaduse muutmise seaduse eelnõu (161 SE) kolmas lugemine. Avame läbirääkimised ja palume siia kõnetooli Reformierakonna nimel Kalle Laaneti.

Kalle Laanet

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Mul on hea meel kiita õiguskomisjoni, st õiguskomisjoni liikmeid selle algatuse eest, et üks vana võlg likvideerida. See kindlasti annab meie Eesti Vabariigi kodanikele õiguskindlust, et juhul kui on kunagi viga tehtud, võivad minna aastad mööda, aga see viga likvideeritakse. Ja nii on olnud ka selle eelnõuga. Jah, see ei puuduta küll mitte tuhandeid inimesi, aga 15 inimest Eesti riigis, keda tegelikult see eelnõu konkreetset puudutab, saavad õiguskindluse tagasi. Ja ma tänan kõiki Riigikogu liikmeid selle eest, et nad on valmis toetama seda eelnõu. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Rohkem kõnesoovi ei ole, sulgen läbirääkimised ja juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu (161 SE) lõpphääletus.

Head kolleegid, kas võime minna hääletuse juurde? Aitäh! Panen lõpphääletusele õiguskomisjoni algatatud politsei ja piirivalveseaduse muutmise seaduse eelnõu (161 SE). Palun võtta seisukoht ja hääletada.

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 88 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

8. 15:26 Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (179 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine on Vabariigi Valitsuse algatatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu 179 SE kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on läbirääkimiste soovi? Ei ole! Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 179 SE lõpphääletus. Kas võime minna

hääletuse juurde? Aitäh! Panen lõpphääletusele seaduse eelnõu 179 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 91 Riigikogu saadikut, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

9. 15:28 Riigipiiri seaduse muutmise seaduse eelnõu (178 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine on Vabariigi Valitsuse algatatud riigipiiri seaduse muutmise seaduse eelnõu (178 SE) kolmas lugemine. Fraktsioonidel sõnavõtusoovi ei ole, läbirääkimisi ei toimu. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 178 SE lõpphääletus. Kas võime minna hääletuse juurde? Aitäh!

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud riigipiiriseaduse muutmise seaduse eelnõu (178 SE). Palun võtta seisukoht ja hääletada!

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 89 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

10. 15:30 Autoveoseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (157 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud autoveoseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (157 SE) kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on läbirääkimise soovi? Ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 157 SE lõpphääletus. Kas võime minna hääletuse juurde? Aitäh!

Panen hääletusele seaduseelnõu 157 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 87 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu 157 SE on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

11. 15:31 Riigihangete seaduse ja kunstiteoste tellimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (177 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Ja nüüd jõuame järgmise punkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud riigihangete seaduse ja kunstiteoste tellimise seaduse muutmise seaduse eelnõu 177 SE kolmas lugemine. Tundub, et läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 177 SE lõpphääletuse. Kas võime minna hääletuse juurde? Aitäh! Panen hääletusele seaduse eelnõu 177 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 92 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

12. 15:33 Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse ja välissuhtlemisseaduse muutmise seaduse eelnõu (129 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmiseks on Vabariigi Valitsuse algatatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse ja

välissuhtlemisseaduse muutmise seaduse eelnõu (129 SE) kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on läbirääkimise soovi? Ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 129 SE lõpphääletus. Kas võime minna hääletuse juurde? Aitäh!

Panen hääletusele 129 SE, palun võtta seisukoht ja hääletada!

[Hääletustulemused](#)

Poolt hääletas 91 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu (129 SE) on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

13. 15:34 Välismaalaste seaduse, tulumaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse (Eestis töötamise reeglite väärkasutuse vähendamine) eelnõu (145 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Vabariigi Valitsuse algatatud välismaalaste seaduse, tulumaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse, Eestis töötamise reeglite väärkasutuse vähendamine eelnõu 145 SE kolmas lugemine. Tundub, et läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 145 SE lõpphääletus.

Kas ma võin selle hääletusele panna? Aitäh! Panen hääletusele seaduseelnõu 145 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada. (Haamrilöök.)

[Hääletustulemused](#)

Poolt on 90 Riigikogu saadikut, vastu ja erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Haamrilöök.)

[Üles Tagasi](#)

14. 15:36 Alkoholiseaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse, kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (194 SE) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Järgmine on rahanduskomisjoni algatatud alkoholiseaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse, kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (194 SE)

kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on läbirääkimise soovi? On. Palun kõnetooli, Maris Lauri Eesti Reformierakonna fraktsiooni nimel!

Maris Lauri

Aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! See eelnõu, kui sai algatatud, siis oli tegemist täiesti mõistliku sammuga. Kui kriisi ajal sai menetletud eelnõu, mis puudutas reageerimist kriisile ja mis oli seotud lisaelarvega, siis kahjuks jäi see teema välja, mis puudutas kohalike omavalitsuste strateegiate koostamist. See muudatus kahtlematult tuli kiiresti sisse viia ja seda tehti.

Nüüd, mis juhtus teisel lugemisel, oli see, et ootamatult tuli lisand, mis ei ole üleüldse seotud selle eelnõu teemaga. Tegemist on halva menetluspraktikaga, väga halva lähenemisega. Sama hästi kui tõesti on olemas see teema, kuidas alkoholi paigutatakse, kui tõesti on olemas küsimused selle üle, et järelevalvel on erinevad arusaamad asjast, siis oleks pidanud see algatus tulema eraldi eelnõuna ja see oleks pidanud sisaldama ka diskussioone, arutelusid. Aga me jõudsim punkti, kus tõenäoliselt väga paljud meist ei saagi aru, mis täpselt toimub, sest need sõnastused on segased. Ei julge öelda, et nüüd kokku pandud sõnastus oleks väga selge. Seletuskiri ei aita, oluline on seadus. Ja kui seadusest aru ei saada, siis võibki juhtuda väga huvitavaid tõlgendusi, mis väidetavalt on juhtunud eelnõu praeguse sõnastusega.

Selline lähenemine, miks menetluslikult hoitakse erinevaid teemasid lahus, tuleneb ju väga lihtsatest põhjustest: selleks, et teemasid saaks rahulikult eraldi arutada, et omavahel mitteseotud teemad ei segaks üksteist menetlust. Praegu just nii juhtub. Asi, mis tuleb kindlasti ära teha, mis puudutab omavalitsuste strateegiate koostamist, ja sinna juurde alkoholiseaduse muudatus, mis ei ole mitte kuidagi sellega seotud, millel ei ole tegelikult nii suurt kiirusvajadust olemas, mida oleks pidanud rahulikumalt menetlema. Kusjuures oleks kindlasti olnud vajadus aru saada, mis siis tegelikult tehakse. Halb menetlusviis.

Riigikogu võiks olla siiski oma tegevuses seaduspärane ja lähtuda heast menetluspraktikast. Nii et ma loodan,

et kõik omavalitsustegelased mõistavad, et vaatamata sellele, et võib-olla mõned siin saalis seekord hääletavad sellele eelnõule vastu või ei osale hääletusel, ei ole nad vastu sellele, et omavalitsustele strateegiate koostamine sel aastal muutuks paremaks. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Jevgeni Ossinovski Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

Jevgeni Ossinovski

Ma tänan, austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Tõepoolest see seadus oma algsel kujul on igati toetamist väärt ja kui teisel lugemisel ilma igasuguse aruteluta, ei oleks komisjoni eestvõttel siia lisatud alkoholiseaduse muutmist, vääriks see eelnõu kindlasti toetamist. Enam kahjuks mitte ja selgitan, miks. Tõepoolest see säte, mis siia lisati, puudutab või on seotud teatud menetlusliku praktikaga, mida siis Tarbijakaitseamet ja Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet nüüdsest siis rakendab selleks, et tagada alkoholi väljapaneku nähtavuse piirangud, mis kehtivad 1. juunist 2019. Kuna tollal parlament, kui neid piiranguid väga pikalt kaaluti, siis oli küsimus sellest, millisel viisil siis väikepoode sellest koormavast piirangust säästa. Arutati erinevaid ruutmeetrilisi piiranguid, et oleks 400 või 600 ruutmeetrit, erinevad numbrid käisid läbi, selles osas kokkuleppele parlamendis esindatud erinevad jõud ei jõudnud ja siis leiti kompromissina selline sõnastus, et alkoholi nähtavuse piiranguid ei pea pood rakendama, kui see ei ole suurusest tulenevalt mõistlikult teostatav. Kahtlemata tekitas see teatud õiguselgusetust see mõistlikkuse mõiste ja tõepoolest, olles nüüd näinud ka mõnda järelevalveakti, noh mitte alati ei ole TTJA tõlgendanud seda seadusesätet selliselt, nagu nii mõnigi kolleeg Riigikogus, kui seda seadust vastu võeti. Mina isiklikult kindlasti toetan seda, et õiguskord oleks võimalikult selge, ja kui on võimalik selle mõistlikult teostatava asemel kirjutada midagi, mis tegelikult üheselt annab selge arusaama, kuidas seda peab rakendama, siis igati olen selle poolt ja seda oleks võinud ju sisuliselt rahulikus menetluses teha ja ma arvan, et konsensusele selles osas jõuda. Aga seda ei soovitud millegipärast. Taheti tulla selle muudatusega althõlma, läbi rahanduskomisjoni, kes ei tea sellest valdkonnast mitte midagi, kuna vastavad arutelud käisid eelmine kord hoopis teistes komisjonides sellel teemal ja rääkimata läbi tegelikult ka konkreetse järelevalveorganiga, kes seda rakendama peab. Ja tulemuseks on tegelikult, noh ma ütleks, veel suurem kääk kui see teatud mõttes selgusetu regulatsioon, mis siiani oli. Nimelt, kui siiani oli selgelt sõnastatud seadusandja printsip selles osas, et suurusele, et kõige väiksemad poed võiksid sellest pääseda, siis käesolev seadusesäte, mis rahanduskomisjoni poolt on välja pakutud ja mis Riigikogu suure saali poolt ka heakskiidu leidis, ütleb selgelt, et mitte keegi erandit ei saa. Suurus ei loe. Ainuke viis, kuidas on alkoholi väljapaneku piirangutest hoiduda, on siis, kui sa paned alkoholi väljapaneku müüja selja taha, alale, kuhu tarbja ei pääse. See on sõnaselgelt mustvalgelt siin seaduses kirjutatud, kui te seda sätet loete. Nüüd loomulikult komisjoni esimees Kokk ehmatas ise ka ära selle peale, mis ta kokku on keeranud, ja nüüd on siis teise ja kolmanda lugemise vahel pakkunud teile sellesama teksti seletuskirjas välja pika seletuse sellest, kuidas ta tegelikult ei mõtle seda, mis on kirjutatud selles lauses mustvalgelt.

Ma võtan kohe lisaiega ka, palun!

Esimees Henn Põlluaas

Palun, kolm minutit lisaiega!

Jevgeni Ossinovski

Ja kui me siit loeme siis seda seletuskirja, siis me näeme siin, kuidas komisjon pidas vajalikuks rõhutada, et eesmärk ei ole väikepoodidele midagi muuta. Püütakse väita, et selline tõlgendus, mis mustvalgelt seadusetekstist välja tuleb, oleks põhiseadusega vastuolus olev, ma ei tea, millisel viisil küll, seda ei selgitata hetkel. Ja muid selliseid toredaid lauseid. Nüüd, seletuskiri võib teatud juhtudel kindlasti olla oluline selleks, et selgitada seadusandja tahet nendes olukordades, kus seadusetekst ise selge ei ole. Aga järelevalveorganid loomulikult, nagu ka kõik teised õiguse rakendajad ja õiguse subjektid loomulikult peavad lähtuma seadusesõnast ja seadusesõna ütleb otse välja, et alkohol peab olema paigutatud nii, et ta ei oleks märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist, välja arvatud see alkohol, mis asub müüja selja taga. Punkt. Poodide suurusest mitte midagi öeldud ei ole. Ei ole võimalik seletuskirjaga öelda midagi hoopis muud, mida ütleb seadusetekst. Noh, ei ole võimalik öelda "keelustada surmanuhtlus" ja seletuskirjas öelda, et tegelikult me mõtlesime, et kui on ikka väga võikad kuriteod, siis võiks ikkagi surmanuhtlust rakendada. Sellist asja ei ole võimalik teha, kallid sõbrad!

Ja sellest tulenevalt protesteerides niivõrd groteskse parlamentaarse menetluse suhtes, mida komisjon,

rahanduskomisjon on selles olukorras rakendanud, sõites üle kõikidest tavadest, ja protesteerides ka seadusnormide vastuvõtmise suhtes, mille osas puudub parlamendil igasugune arusaam, millisel viisil seda rakendama hakatakse, sotsiaaldemokraadid seda toetada ei saa. Ma tänan!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Palun kõnetooli Aivar Koka Isamaa fraktsiooni nimel.

Aivar Kokk

Head kolleegid! Hea juhataja! Demagoogia on üks ilus asi ja musta valgeks rääkimine on veel parem. Ja alati on tore, kui räägib see mees, kes ise kolm kuud püüdis teha kõik selleks, et see kolm aastat tagasi kuidagi teistmoodi oleks. Tuleb lugeda seadust ja seaduse juures olevat ka seletuskirja. Kui keegi väitis või küsiti mu käest teise lugemise aeg, et kui palju neid ettekirjutusi on, siis ajakirjanduses võib täna lugeda, et ühele kolmest suuremast väikekauplusketist on viimasel perioodil tehtud 22 ettekirjutust. Kui küsiti, kas omavalitsustega, mis seal pistmist, siis vähemalt neli maakondlikku omavalitsuste liitu on sellel teemal pöördunud nii Linnade ja Valdade Liidu poole. Ja kui küsiti, et kui pikalt seda arutatud on, siis ma vaatsin, et eelmise aasta 16. juulil on selline kiri, mis minule vähemalt jõudis ja jõudis ministeeriumisse ja ka mitmetele komisjonidele esimest korda ja viimane arutelu oli eelmise kuu lõpus majanduskomisjonis. Kui ühe sõna asemel on kirjas väga selgelt, et kui on sul leti taga kassaga ja inimene ei tohi sinna ligi pääseda, kus ta täna võis pääseda, enam ei tohi, on see ju mõistlik. Nii nagu eelkõneleja ütles, et kui seadus tehti, oli väga selgelt see arusaamine, et väikepoodides, kus ei ole võimalik uusi seinu ja kappe ja ei tea mida teha, on võimalik leti taga alkoholi müüa, siis ühel hetkel erinevates maakondades ametnikud suhtusid sellesse lausesse erinevalt. Ja mina ei süüdistata täna mitte ühtegi ametkonda, vaid tegelikult seesama saal eelmises koosseisus hääletas sellise eelnõu, mis oligi natukene arusaamatu ja oligi võimalus tõlgendada üht- ja teistpidi. Ka praegu ma näen, et mõni tõlgendab mingit lauset kuidagi erinevalt, sellepärast me teise ja kolmanda lugemise ajal ka selle selgituse juurde panime, et ühe sõna äravõtmine ja kolme sõna juurdepanemine ei tähenda küll seda, mida mõned siin tõlgendavad. Tihti räägime seda, kui suur probleem on postkontorite kinnipidamine külates jne, jne, siis väikekauplusi on rohkem kui 400 ja nendest vähemalt kolmandik on selliseid kauplusi, mis külas ongi ainuke kauplus. Ja kui keegi soovib tõesti, et need kauplused kinni pannakse, siis see ongi tema soov. Õigusselgus on põhiseaduse punkt. Ühtegi ei saa nii olla, et anname mingid piirid, kuskil keegi võib otsustada. Selliseid otsustamisi on siin antud aegade jooksul küll ja küll ja tulem on alati see, et erinevates Eesti piirkondades tõlgendatakse erinevalt ühte, teist või kolmandat kohustust. Nii et see seadus, see mõju on piirkondadele ja regioonidele väga oluline ja ma ei näe siin küll seda probleemi, mida siin püütakse teha ja kui mõned kõnelejad ütlevad, et kuidagi halb on, siis komisjonis olid need samad inimesed toetasid seda parandusettepanekut. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Jevgeni Ossinovski, teie nime vist ei öeldud, aga selgelt äratuntav oli, keda mõeldi. Nii et palun, repliigiks õigus!

Jevgeni Ossinovski

Ma tänan! Tõepoolest, oli vist raske kedagi teist mainitavana ette kujutada peale minu. Suur au, härra Kokk, ma tänan! Aga tahaksin juhtida lihtsalt tähelepanu sellele, et see, kas ühe sõna ära võtmine ja kolme sõna lisamine muudab põhimõtteliselt seaduse tõlgendamist, sõltub väga palju sellest, millised need sõnad on, mitte sellest, mitu tükki neid on. See ongi õigusriigi üks eripärasid, et siin on vaja seaduslikku täpsust, mitte palju tühjasid sõnu. Ja selles mõttes ma saan täiesti aru, mida rahanduskomisjoni esimees tahtis selle eelnõuga teha, aga paraku see, mida ta tahtis, ei ole siit seaduse tekstist välja loetav, vaid vastupidi, siit on väljaloetav hoopis teistsugune tähendus sellele sättele, mis talle nüüd anti. Ja kui nüüd selle tulemusena Tarbijakaitseamet läheb tegelikult keelama väikepoodides, kõige pisemates poodides alkoholi väljapanekut, mis ei asu müüja seljataga, siis selle põhjuseks on täna siin hääletatav seadus. See, et Aivar Kokk ei tahtnud seda teha, ei loe mitte midagi, kuna seadusesäte on täpselt selliselt sõnastatud. Ja seda vastutust tasub ikka kanda endal, mitte teiste peale laiali määrida. Ma tänan!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 194 SE lõpphääletus.

Austatud kolleegid, panen hääletusele eelnõu 194 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt on 55 Riigikogu liiget, vastu 7 ja erapooletuid ei ole. Eelnõu 194 SE on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

15. 15:55 Päästeseaduse ja relvaseaduse muutmise seaduse eelnõu (128 UA) kolmas lugemine

Esimees Henn Põlluas

Järgmine on Vabariigi Valitsuse algatatud päästeseaduse ja relvaseaduse muutmise seaduse eelnõu (128 UA) kolmas lugemine. Avan läbirääkimised ja palun kõnetooli Reformierakonna fraktsiooni nimel Toomas Kivimäe.

Toomas Kivimägi

Lugupeetud istungi juhataja! Head kollegid! Oleks täiesti vastutustundetu jätta kasutamata võimalus veenda veel kord koalitsioonisaadikuid selle eelnõu poolt mitte hääletama. Ja seda põhjusel, et delikaatsete isiku-, seal hulgas terviseandmete kaitse on väga põhimõtteline küsimus. Lausa põhiseaduslik küsimus, millele viitas ka Vabariigi President, kui ta jättis selle eelnõu esimesel korral välja kuulutamata. Ja tõsimeeli neid leevendusi, need peaksid olema väga põhjalikult kaalutud, kui me teeme järeleandmisi selles põhimõttes. Paraku peame tõdema, et vaatamata tehtud täiendustele eelnõus, ei ole see siiski piisaval määral ka tänasel päeval põhjendatud. Ja toon välja viis olulist argumenti.

Esiteks, Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmäärus kehtib ka häda- ja eriolukorra ajal. Need sõnad on öelnud õiguskantsler Ülle Madise. Ehk siit lihtne järeldus, et ka eriolukord ei anna indulgentsi järeltegemiseks Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmäärusest, ka see ei ole piisav põhjendus. Veelgi enam, õiguskantsler on öelnud sarnaselt, et hädaolukorra lahendamisel ja eriolukorras täidavad asutused oma seadustest tulenevaid ülesandeid. Selleks vajalikud isikuandmete töötlemise alused on seadustes olemas. Tsitaadi lõpp. Ehk ei ole mingit põhjust ega vajadust seda Pandora laegast avada, mõelgem palun selle peale. Teiseks, ei ole ühtegi seadusega sätestatud nii liberaalset ligipääsu delikaatsetele terviseandmetele, kui selle seaduseelnõuga tahetakse anda. Piisab pelgalt helistamisest. Kusjuures seaduseelnõus on tehtud siiski viide, et päringu teinud isiku tuvastamise alused kehtestab minister oma määrusega. Kas ei oleks loomupärane, et parlamendiliikmed, enne kui nad vajutavad kas rohelist või punast nuppu, teaksid mismoodi on maandatud see väga oluline risk. Tänaval päeval mitte keegi meist ei tea, mismoodi ja kuidas on kavatsatud seda isikut tuvastada, kes siis helistab 1247 infoliinile, me ei tea seda, aga me võiks seda enne teada, enne, kui me teeme otsuse, kas selle eelnõu poolt hääletada või mitte. Kolmandaks on väga problemaatiline väga lai ametiasutuste ring, kellel on õigus otsustada juurdepääsu lubamine delikaatsetele terviseandmetele. Need on palju kiidetud või kritiseeritud Terviseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet ja Kaitsepolitseiamet, neid kõigil on õigus otsustada juurdepääsu lubamine kannatanute kohta info väljastamise kohta, kui nad on sattunud haiglasse, näiteks. Ma tegin õiguskomisjoni istungil ettepaneku, et kas ei oleks mõeldav, et Sotsiaalministeerium, kes on ellu kutsutud muu hulgas valvama ka terviseinfosüsteemi usaldusväarsuse üle, kas ei oleks loogiline, et Sotsiaalministeerium kooskõlastab või lausa tal oleks vetoõigus, kui üks neist neljast asutusest soovib hakata neid delikaatseid isikuandmeid töötlemata. Minu suureks üllatuseks samasugune ettepanek oli ka tegelikult Sotsiaalministeeriumile tehtud, täiesti teadmata põhjusel Sotsiaalministeerium keeldus sellest. Ilmselgelt, kui Sotsiaalministeerium oleks olnud nõus selle kooskõlastamisega või lausa vetoõigusega, siis kindlasti oleks olulisel määral neid riske maandatud. Täna, ütlen veel kord, piisab täielikult Terviseameti peadirektori otsusest ja see juurdepääs on avatud. Kas me tõepoolest soovime nii liberaalset lähenemist põhiseaduse põhimõttele ja printsiibile, mis peaks kaitsema tegelikult meie isiklike delikaatseid isiku- kui ka terviseandmeid. Neljandaks, väga oluline, see seadus ei tööta tema jõustumise esimesest päevast ...

Paluksin lisaiega!

Esimees Henn Põlluas

Palun, kolm minutit lisaiega!

Toomas Kivimägi

See seadus ei tööta tema jõustumise esimest päevast. Seda palju kordi olen rääkinud, et sellel oleks ju mõte üksnes siis, kui need andmed ühe või teise isiku sattumisest haiglasse jõuavad terviseinfosüsteemi kui mitte minutite, siis vähemalt tundidega. Täna üldreeglina jõuavad nad siis, kui patsient kirjutatakse haiglast välja ja

koostatakse epikriis. On veel teine küll, mida ka siiski rakendatakse, et olla täpne, et kui keegi satub haiglasse, siis peavad haiglad koostama ka statsionaarse ravi alustamise teatise. Aga ka see teatis tuleb koostada viie päeva jooksul, mis tähendab seda, et tegelikkuses me võtame vastu seaduse, mis ei tööta. Loomelikult olukorra, inimesed helistavad ja nad ei saa sealt informatsiooni – ja me tõstame käe selle seaduseelnõu poolt. Ja viiendaks me võtame ilmselgelt riski ka selles, et Vabariigi President on sunnitud teist korda selle seaduse jätma välja kuulutamata. Kuna jätkuvalt on vastuolu põhiseadusega. Kas meil jätkub tarkust, ka koalitsioonisaadikutel, mitte astuda kaks korda sama reha peale? Loodan, et mitte. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Rohkem läbirääkimiste soovi fraktsioonide esindajatel ei ole. Niisiis lähme hääletuse juurde ja meil on juhtivkomisjoni ettepanek viia läbi eelnõu 128 UE lõpphääletus. Palun võtta seisukoht ja hääletada! (Haamrilöök.) Katkestame. Nüüd kutsun siis saali enne, katkestame selle hääletuse praegu. Katkestame hääletuse. Nüüd on küll aeg täis. Juhataja vabandab, et kippos sündmustest ette tõttama, aga nüüd panem ma igal juhul lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud päästeseaduse ja relvaseaduse muutmise seaduse eelnõu 128 UA. Palun hääletada, võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu vastuvõtmise poolt hääletas 51 Riigikogu liiget, vastu 42. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

16. 16:05 Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (173 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Siim Kallas

Järgmine päevakorrapunkt, nr 16: Vabariigi Valitsuse algatatud ... (Saalis on sumin.) Paluks hetke tähelepanu! (Helistab kella.) 16. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (173 SE) kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajatel on soovi esineda kõnedega? Soovi ei näe, seega loeme läbirääkimised sellega lõppenuks. Kas ma võin panna nüüd kohe selle lõpphääletusele? Positiivne ümin on mulle juhtnööriks.

Niisiis, panem lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (173 SE). Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Selle eelnõu poolt hääletas 90 Riigikogu liiget, vastu ei olnud kedagi, erapooletuid ei olnud kedagi. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

[Üles Tagasi](#)

17. 16:07 Vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (203 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Siim Kallas

Järgmine päevakorrapunkt, 17., Vabariigi Valitsuse algatatud vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 203 SE kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajatel on soovi pidada läbirääkimisi? Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 203 SE lõpphääletus. Panem selle hääletusele. Palun võtta seisukoht ja hääletada! (Haamrilöök.)

Hääletustulemused

Selle eelnõu poolt hääletas 58 Riigikogu liiget, vastu 13. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Haamrilöök.)

[Üles Tagasi](#)

18. 16:08 Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (204 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Siim Kallas

Järgmine päevakorrapunkt, arvult 18. Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (204 SE) kolmas lugemine. Kas on fraktsioonide esindajatel ... Maris Lauri, Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

Maris Lauri

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! See eelnõu ei täida eesmärki, mida väidetakse tal olevat. Sellega aidatakse Ida-Virumaa inimesi. Ei aidata. Sellega tehakse hoopis Ida-Virumaa inimestele halba. Väga lihtsalt. Halba tehakse sellega, et halvendatakse Ida-Virumaa keskkonda. Riigikogu rahanduskomisjon küsis selle eelnõu kohta arvamust Riigikogu keskkonnakomisjonilt, kes andis sellele eelnõule tegelikult täielikult negatiivse hinnangu, osutades, et reaalselt võiks hoopis keskkonnatasudest laekuvat raha kasutada põlevkivisektori keskkonnasõbralikumaks muutmiseks. Sellele, et kriis ei saanud mitte 1. jaanuaril ehk tegemist ei ole kriisimeetmega, see eelnõu ei ole kriisimeede, see hakkab kehtima tagasiulatuvalt. See on saanud võimalikuks tänu sellele, väidetavalt, et põlevkivituhk ja lendtuhk ei ole enam keskkonnale niivõrd kahjulikud, nad on umbes sama kahjulikud, nagu on aheraine, mis Ida-Virumaal valdavalt on lubjakivi. Ma tean, et suurem osa teist ei ole Ida-Virumaal käinud, vähemalt tõsiselt, ja kindlasti ei ole te seal elanud. Teate, lubjakivi ei ole sama mis tuhk. Tõesti ei ole. Kui te natuke mõtlete selle peale, mitte kuidagi ei ole. Lubjakivist on suhteliselt lihtne midagi teha, tuhast ei ole. Kui nüüd keskkonnatasusid vähendatakse, siis väheneb veelgi motivatsioon midagi sellest tuhast teha. Kui oleks tõesti tahtmine aidata Ida-Virumaa inimesi, siis tuleks kasutada hoopis teisi meetmeid, spetsiifilisi tööturumeetmeid – suurendada tuge inimestele, kes jäävad töötuks, ümberõppega, leida võimalusi selleks, et ettevõtted seal areneksid ja kasvaksid, et tuleks ettevõtjaid juurde mujalt Eestist, et kohalikud inimesed oleksid ettevõtlikumad. Aga nagu ma eelmise lugemise ajal ka ütlesin, siis seda tahet pärsivad väga mitmed asjaolud, sh kohapealne poliitiline korrupsioon. Veelgi enam, kui me räägime keskkonnast, siis keskkond ei ole üksnes loodus, keskkond on ka inimestele oluline. Tuhk on väga halb inimeste tervisele. Ida-Virumaa inimeste seas on kopsudega seotud haigused oluliselt rohkem levinud kui mujal Eestis. Ja see on otseselt seotud ka sellega, kui kaugel inimesed elavad või töötavad nendest saastajatest. Ja nüüd tahab koalitsioon Ida-Virumaa aitamise nime all tegelikult teha inimestele kohapeal halba, nii keskkonna mõttes, nende tervise mõttes kui ka üldse. Ma kutsun teid selle eelnõu poolt mitte hääletama, vaid tulema välja tõeliste meetmete ja tegevustega, mis Ida-Virumaa inimesi aitaksid. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Rohkem kõnepidamise soovi fraktsioonide esindajatel ei ole. Kas ma võin panna ... Paneme selle kutsungi ka igaks juhuks. Paneme hääletusele. Kõik on nõus? Kutsume siis ikkagi. (Saalikutsung.) Austatud kolleegid, panen nüüd hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu numbriga 204 SE. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Selle eelnõu poolt oli 51 Riigikogu liiget, vastu 38. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

Üles Tagasi

19. 16:16 Riigikogu otsuse "Riigigarantii andmine nõukogu määruse (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA), artikli 11 alusel" eelnõu (210 OE) teine lugemine

Aseesimees Siim Kallas

Järgmine päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Riigigarantii andmine nõukogu määruse (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) artikli 11 alusel" eelnõu (210 OE). Ettekandjaks on pakutud rahanduskomisjoni esimees Aivar Kokk. Palun!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas Riigikogu otsust "Riigigarantii andmine nõukogu määruse (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) artikli 11 alusel" ettevalmistamist teiseks lugemiseks. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 16. juuniks kella 12-ks Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega teised komisjonid eelnõule muudatusettepanekuid ei esitanud. Eelnõusse on sisse viidud keelelised ja normitehnilised muudatused. Rahanduskomisjon tegi ettepaneku võtta eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda k.a 17. juunil ehk täna. Komisjoni ettepanek on teine lugemine lõpetada ning viia läbi lõpphääletus. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Küsimused. Ruuben Kaalep, palun!

Ruuben Kaalep

Aitäh, hea ettekandja! Kui jälgida erinevaid Euroopa Komisjoni liikmete seisukohavõtte, siis TERA skeemi nähakse paljuski ettevalmistusena selleks paljuräägitud Euroopa Liidu hiigellaenuskeemiks ja selle laenuskeemiga loomulikult me teame kõiki neid erinevaid kahtlusi, mis on üles kerkinud, et see võib olla samm Euroopa Liidu jätkuva föderaliseerumise suunas või siis on kahtluse alla pandud kooskõlas aluslepingutega. Kuidas nüüd selle TERA skeemi puhul on needsamad riskid maandatud? Aitäh!

Aivar Kokk

Aitäh! Nüüd päris üks-ühele neid kahte meetet arutada ei saa. Üks on ikkagi laenu andmise võimalus ja selle laenu garanteerimise võimalus, teisel puhul on võimalik ka lihtsalt toetust saada. Siin on ikkagi garanteerimine riigi poolt. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, palun!

Jürgen Ligi

Aitäh! Just see mind erutabki, et siin on eelkõnelenud erakond sõimanud igasugu Euroopa solidaarsust ja see konkreetne meede on solidaarsuse tipp selle poolest, et meie tegelikult laenu ei vaja, aga anname teiste laenudele garantiisid. Kuidas te saite oma partnerid niikaugemale, et nad selle heaks kiidaksid?

Aivar Kokk

Aitäh, Jürgen, väga hea küsimus! Eks sa aitasid kaasa. Ega kõik eelolevad rahandusministrid on teinud oma tööd selleks, et see Riigikogu saaks aru sellest, et kui Euroopa Liidus ehk ühes suures peres ollakse, siis vajadusel tuleb ka toetada oma pereliikmeid ehk teisi riike, kui see vajadus tekib. Selle seaduse juures on üks väga oluline punkt, et me kõik riigid garanteerivad vastavalt enda sissemaksete protsendina ja me ei pea garanteerima kedagi teist, vaid me garanteerime ikkagi iseenda laenu võtmist. Ja raha ei maksta mitte selle pealt, vaid makstakse selle pealt, kui palju sul on Euroopa Liidu sissemakse kohapealt on arvatud, elanike arvu pealt on arvatud see protsent ja see number on tulnud tänu sellele.

Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, palun teine küsimus!

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma nüüd kontrolliks, kas te ikkagi teate, mis te räägite.

Aivar Kokk

Võib-olla ei tea.

Jürgen Ligi

See garanteerimine ei sõltu laenu võtmisest, selles on probleem. See on solidaarne garanteerimine, et kogu rahvuskonservatiivne liit saaks aru. See on solidaarne garanteerimine olukorras, kus meil tõenäoliselt

laenuvajadus on üks väiksemaid. Palun öelge, kas mul on õigus?

Aivar Kokk

Sul on, Jürgen, õigus! Kui ma väljendasin valesti, siis vabandust. Jah, meie garantii summa sõltub meie riigi SKP-st ja elanike arvust, aga see ei saa olla suurem, kui on siia kirjutatud – 48 716 500 eurot. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu, lugupeetud ettekandja! Rohkem küsimusi teile ei ole. Kas on Riigikogu liikmetel soov avada läbirääkimised? Läbirääkimistel osalemise soovi ei ole. Seega oleme läbirääkimised lõpetanud. Vaatame läbi muudatusettepanekud, mida ei ole, ja siis on meil juhtivkomisjoni ettepanek viia läbi eelnõu 210 OE lõpphääletus, kusjuures selle lõpphääletuse tingimus on see, et eelnõu otsusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenus. Kutsun nüüd siis kõik saali. (Saalikutsung.) Lugupeetud kolleegid! Me hääletame nüüd Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Riigigarantii andmine nõukogu määruse (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA), artikli 11 alusel" eelnõu. Eelnõu on numbriga 210 SE, eelnõu heakskiitmiseks on vajalik koosseisu häälteenus. Palun võtta seisukoht ja hääletada! (Haamrilöök.)

Hääletustulemused

Selle ettepaneku poolt hääletas 82 Riigikogu liiget, vastu ei olnud kedagi, erapooletuid ei olnud kedagi. Eelnõu on otsusena vastu võetud. (Haamrilöök.)

[Üles Tagasi](#)

20. 16:25 Õiguskantsleri ettekanne "Õigusriik eriolukorras"

Aseesimees Siim Kallas

Meil on nüüd päevakorras õiguskantsleri ettekanne "Õigusriik eriolukorras". Palun siia ettekandjaks, õiguskantsler Ülle Madise!

Õiguskantsler Ülle Madise

Lugupeetud Riigikogu! Täna nii koalitsiooni kui ka opositsiooni fraktsioone eriolukorra teemade kriitilise ja põhjaliku käsitlemise eest ja mõistagi ka õiguskantslerilt selle olukorra kohta esmase ülevaate palumise eest! Aluse niisuguseks, ma ütleks, erakorraliseks ettekandeks annab põhiseaduse § 139 lõige 2. Ühtlasi tänan Riigikogu juhtust, et sõna andsite! Sest tean ju väga hästi, kui kiire on jaanipäeva eel Riigikogul. Alustades tavapäraselt sellest, mis läks hästi. Hästi läks minu meelest see, et vähemalt selles laines kõige hullem jäi ära. Kinnitust sai lootus, et kui raske hetk on käes, siis terve Eesti mobiliseerub. Puhkeaeg ja rollijaotus ei maksnud selles olukorras enam mitte midagi. Need, kes teavad ja oskavad, tegid ja otsustasid, nii avalikus kui ka erasektoris. Ja mul on eriti hea meel, et kinnitust sai: tugeva eesliiniga ei saa neist mitte kumbki toime.

Paraku tuli välja see, et süsteemsed ja ette-kätte õpitud töö ja vastutuse jaotust ei olnud. See, et nii hästi läks, nagu julgesin hinnata, tuleb sellest, et vastutuse võtnud inimesed pingutasid kangelaslikult enda ja oma pere arvelt. Paljudes asutustes kerkis korraga esile inimesi, kelle võimed ja võib-olla ka juhtimisomadused olid sinnamaani jäänud tähelepanuta. Ometi näitasid just nemad kõige paremat töökvaliteeti ja vastutasid. No ja kahjuks tulid välja need teised, kellelt päevade kaupa ei saanud ühtki vastust, kes tekitasid pigem müra ja segadust. Loodan väga, et juhid panid hoolega tähele, kuidas nende inimesed töötasid ja suhtusid. Väga hästi näitas ennast Kaitsevägi ja Kaitseliit, st mitte ei näidanud, vaid nad tegid. Paljust avalikkus minu teada ei teagi. Põhjus on tänada teid, austatud Riigikogu, selle eest, et te niivõrd kiiresti aitasite täita õiguskorra lünki. Üks suurepärane näide pärineb 8. aprillist, kui te siin üksmeelselt – üksmeelega üle koalitsiooni ja opositsiooni piiride – võtsite vastu seadusemuudatused, mille toel muu hulgas ligikaudu kuu aega ilma rahata kodus olnud haridusliku erivajadusega laste vanemad said õiguse mingilegi rahale. Samal päeval kuulutas Vabariigi President selle seaduse välja, kohe avaldati Riigi Teatajas, kohe jõustus ja kohe asuti tegutsema. Samamoodi sündisid normid, milleta ei oleks saanud põhiõigusi austades eriolukorrast mitte kuidagi väljuda. Väga hea meel on sellegi üle, et mitmeid põhiõigusi piiravaid norme hääletati siinsamas saalis ka nn kobareelnõudest välja ja mõnesid sõnastati selgemaks. Järjekordne väga hea tõend vastuväidete esitamiseks nendele, kes aeg-ajalt Riigikogu teadagi mis sorti templikis sõimavad. Aga milles on mure ja mille pärast teie ette tulid, on see, et mina küll ei oleks kindel, et järgmises võimalikus

hädaolukorras niisugune üldrahvalik ja ametkondade ülene pingutus uuesti mõeldav oleks, ja vajalik pole ta kohe päris kindlasti – normaalses mõistlikus riigis. Pole kindel ka see, et rahvas oleks valmis veel kord andestama kiirusest tingitud vead ja täitma riiklikus juhtimises tekkinud lüngad omaenda terve mõistuse, hea tahte ja ohverdusega. Just sellepärast oleks väga hea, kui teie, austatud rahvaesinduse liikmed, kaaluks ka omalt poolt õigukorras ilmnunud nõrkuste parandamise eestvedamist. Ma tean, et sama tööd planeerib Vabariigi Valitsus, Riigikantselei, aga siin on ka Riigikogul väga suur roll. Ja nii nagu ikka kõigis esinemistes olen rõhutanud, siis süüdlasi otsida pole mu meelest mõtet, see on tühi energiakulu ja suures osas ka ebaõiglane.

No nii. Esiteks, kõige suurem probleem. Seesama kriiside lahendamise võimekus. Terviklik vaade alates ühe piirkonna elektrikatkestusest, maastikupõlengu, epideemia või loodusõnnetuse likvideerimisest kuni sõjaolukorraneni välja – see pilt, nagu te teate, peaks olema tervik, aga kahjuks ei ole. Asi on ju selles, et igasugused kriisid võivad tekkida korraga, järjest. Riigi olemine, epideemia, loodusõnnetuse, elektrikatkestuse või muu hädaolukorra küüsis võib olla ka alus juba julgeolekuohtude tekkeks. Ehk siis kogu see pilt peaks olema tervik. Seesama riigikaitse seadus, mis on siin menetluses, ja hädaolukorra seaduse võimalikud parandused annavad väga hea platvormi sellise tervikvaate loomiseks. Samas, ega ma väga hea meelega seadusest kui sellisest ei räägi, sest seadus ei ole asi iseeneses. Nii seadus kui ka raha on ikkagi ennekõike vahendid. Kui tohib paluda, siis äkki on mõistlik liikuda nõnda, et esmalt mõeldakse loogiliselt välja, mida on nende kriiside lahendamiseks just kogu selles suures pildis vaja teha ja alles siis sõnastatakse normid. Ja mõistagi oleks hea, kui jäetakse kõrvale arusaam juurast kui võimalikust segasest targutlemisest. Tegelikult võiks need normid panna kirja lihtsalt, lühidalt, selges ja kenas eesti keeles. See on võimalik. Mis norme siin üldse vaja on? Jällegi, vastus on väga loogiline. Esiteks peavad seaduses selges eesti keeles arusaadavalt kirjas olema, kes tohib piirata isikute õigusi ja vabadusi ja seada neile kohustusi, teiseks, milline on kriiside lahendamisel riigi ja kohaliku omavalitsuse tööjaotus, ja alles kolmandaks, teatud ulatuses võib olla mõistlik reguleerida ka seda, kes riigi sees mingi akti annab või kes mida juhib. Osa sellest tööst on seaduses, osa määruses ja osa peaks olema kriisilahendamisplaanides.

Teiseks. Paraku vana jutt ehk siis asendustegevusega Eestile tekitatud kahju. See pole enam abstraktne muretsemine, vaid paraku sai kinnitust, et see kahju ongi sündinud. Niisiis, aastaid on läinud aega sellele, et kirjutada seadusi ümber, kodifitseerimise, revideerimise ja kõige muu nime all, aga ometi see, mis on esmavajalik – konkreetsete elus ette tulnud probleemide lahenduste väljamõtlemine ja siia teie ette toomine –, see on jäänud tegemata. Te teate neid vastuseid. Ka mina tean. Juba esimesel ametiaastal mitmes küsimuses palusin ministriumidelt elulisele probleemile, mille all kannatas hulk inimesi, mõnda vastust. Lubati, et ülejäärgmisel aastal hakkame väljatöötamiskavatsusele mõtlema ja siis paari aasta pärast tuleb terviktekst. Hetkel pole ka väljatöötamiskavatsusest midagi kuulda, iseasi, kui palju sellest mõtet üldse on.

Miks on vaja neid selgeid ja konkreetseid seadusi? Aga ikka sellepärast, et ei ole ju õige eeldada, et näiteks terviseametnikud murravad oma rängast töökuhjust läbi, kolm segast seadust ühes ja terve patakas määrusi teises käes. Nemad – nagu ka politseiametnikud, veterinaarametnikud ja paljud teised – on treenitud tegema eesliinil sisutööd, mitte seaduste pärast ministriumidega vaidlema. Ja siin konkreetne soovitus, kui tohib: Riigikogul on õigus tarbetud seadused lihtsalt tagasi lükata ja sundida segaseid seadusi selgeks kirjutama. Samuti on õigus ise algatada eelnõusid ja muudatusi ning neid ka vastu võtta. Minu suureks imestuseks aeg-ajalt pannakse seegi õigus kahtluse alla.

Kolmandaks. Siis, kui kriiside lahendamise kord on välja mõeldud ja seadusesse vajalikus osas kirja pandud, tuleks mõistagi õppustel asjad läbi proovida ja siis õpitu ka ellu viia. Vaat, õiguskantsleri vaatenurgast – küllap see ei ole päris objektiivne – paistab asi nõnda, et väljaspool riigikaitset juhtub nii, et õpiti palju, aga mida, seda ei mäleta. Ja võib-olla peaks selle suhtumise tõesti asendama sellega, et ka n-ö tsiviilvaldkonna õppusele järgneb konkreetne tegevusplaan ja muu hulgas vigade parandamine, sh õiguskorras. Piltlikult öeldes peaks olema Terviseametil ja paljudel teistel ametitel-inspektsioonidel tabel, kus on täpselt kirjas, mida ühe või teise kriisisündmuse puhul kes teeb, mis on õiguslik alus ja mis on õiguslik vorm. Ametniku ülesanne on üksnes fikseerida, et see on see sündmus. Meil on üle piiri tulemas nakkushaigus, me läheme riigipiirile, me teeme nakkustunnustega inimesele või tema lähikondsetele kohustusliku ettekirjutuse, inimesed jäävad koju ja me oskame ka neile öelda, mis saab nende sissetulekust ja muudest kohustustest. Praegu seda ei ole. Seda oleks väga vaja.

Väga oluline teema on seesama karantiin, isolatsioon. Ja ka pärast neid kiireid ja vajalikke muudatusi paraku on see veel lahenduseta. Nimelt, meil on olemas karantiin riigipiiriseaduse mõttes, meil on olemas karantiin nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse mõttes, ja siis on nimetatud seaduses ka liikumiskiirang. Ravikindlustusseadus ütleb, et karantiini puhul saab kuni seitse päeva haigushüvitist kuni 70% palgast. Liikumiskiirangu puhul, kus samuti tööle ei saa minna, ei saa. Ja nii karantiin kui ka liikumiskiirang kestavad 14 päeva. Meie seas on inimesi, kelle töötasu ei ole selline, et neil oleks kogunenud piisavaid varusid igaks juhuks karantiinis viibimiseks. Sama oluline on küsimus sellest, kuidas peatada plaaniline ravi erameditsiinis. See oli

üks ilmselgemaid vigu möödunud kriisis. Anti välja kiri, mille tegelikult igasugune õiguslik jõud puudub. Paraku levisid jutud, sh eraarstipraksistes, et sellel vist oli siiski mingi õiguslik jõud.

Veel hullemaks läheb, tervete piirkondade sulgemine hädaolukorra seaduse paragrahvi alusel, mis ütleb, et eriolukorras võib kehtestada piiranguid, mis tarvis. Punkt. Ja seda ka siis, kui selles piirkonnas, kuhu inimene tahab oma vara juurde pääseda, näiteks, või oma lähedaste juurde, pole ühtegi nakatunut juba tükk aega, pole olnudki. Aga miks nii läks? Miks see hädaolukorra seaduse § 31 lõige 3 nii agarat kasutust leidis, et olgu meelevalduste piiramisel või mujal? Aga sellepärast, et midagi muud ei jäänud üle. See töö oli tegemata, avalik surve ja teadmatus oli tohutu. Mina ei õigustaks neid akte, aga samas ma kutsun üles olema õiglane, sest selles seisus nendel ametnikel, kes neid dokumente kirjutasid, palju muud üle ei jäänud. Aga järgmisel korral, ma usun, et niimoodi teha kindlasti ei tohiks. Siin on tõesti kahjuhüvitiste oht õigustatult taga. Me ei tea ka praegu, kas neid hüvitise nõudeid tuleb ja kui edukad need on, aga need võivad edukad olla. Ja asi pole nii palju selles, et maksumaksja rahast tuleb kellelegi kahjusid hüvitada, vaid selles, et need kahjud üldse tekkisid, ent neid sai ära hoida.

Neljandaks, ametite-inspektsioonide töö headus ja usaldusväärsus. Mulle tundub, et kohati mõisteti Terviseamet ebaõiglaseltki hukka, sest nad olid täpselt selles olukorras, kus neil oli üldrahvaliku arusaama kohaselt lahendada suure nakatuvusega haigus, mis levib kiiresti ja ulatuslikult või mille kulg on raske või eluohtlik. Ajakirjanikud lugesid seadusest, et tuleks rakendada karantiini. Ja kellelegi ei mahtunud pähe, et seesama COVID-19, mis seiskas sisuliselt suures osas ühiskonnaelu meil ja mujal, ei ole eriti ohtlik nakkushaigus, see on lihtsalt mingi haigus, mille tõrjeks, tõsi, kasutatakse veel karmimaid meetmeid kui eriti ohtliku nakkushaiguse tõrjeks. Ma pole päris kindel, et see hädalahendus, mis tekkis, et nüüd on uudne ohtlik nakkushaigus, mille puhul tohib rakendada igasuguseid meetmeid ja lisaks kia eriti ohtliku nakkushaiguse tõrjeks ette nähtud meetmeid. See on peidetud ühte lõikesse, mida isegi osa ametnikke üles ei leidnud – osalesin asjakohasel sotsiaalkomisjoni nõupidamisel. Võimalik, et ka see pole parim. Ka see peaks olema selge.

Samuti, selle vana jutu juures tagasi, paljud ametid, kes eesliinil kohtuvad inimesega ja kelle töö headusest sõltub meie inimeste hea käekäik ja ka suhtumine Eesti Vabariiki – alamehitatud, liigavähe palgaraha, liiga halvad tingimused lisaks sellele õiguslikule segadusele, mis nende tööd saadab. Olgu see Keskkonnaamet, olgu see Veterinaar- ja Toiduamet, seesama Terviseamet või Andmekaitse Inspektsioon – neil kõigil on tohutult kaalukad ülesanded, aga rahvast ja palgaraha nende täitmiseks napib. Nii et võib-olla on ka Riigikogul tarbekas kaaluda seda, et haldushierarhia kõrgematelt astmetelt tõstetakse mingis osas seda raha sinna eesliinile ümber.

Ja lõpetuseks keskne põhiseaduslik küsimus. Nimelt, küsimus vabadusest ja vastutusest. Ehk sellest, kui palju kriisiolukorras usaldatakse inimeste endi tarkust oma vabadusi vastutustundega kasutada ja kui suures ulatuses on vaja jäiku piiranguid. Vabariigi Valitsus ja peaminister olid lakkamatu surve all sulgeda karmi käega kõik turud, kõik juuksurisalongid, restoranid, seisata kogu ühistransport, keelata liikumine ja hakata kõiki inimesi reaalajas jälgima. Oli koguni ebaõiglast kriitikat nende mõistlike ja tasakaalukate lahenduste suhtes, mis selles olustikus lõpuks kuidagi välja kukkusid. Kui kõike ühetaoliselt ei suletud ega piiratud, said julgemad ja leidlikumad eelise, öeldi koguni. Vaat, selle ütlemise peale mõtlesin ütlejale saata põhiseaduse preambuli ja väikese artikli turumajanduse alustest.

Austatud Riigikogu! Just sellele vabaduse austamisele Eesti Vabariigi põhiseadus ju suunabki. See on keskne väärtus, siis tulevad õiglus ja alles siis normid. Nii et minu vastus oleks, et eeldus ei tohiks olla, et meie inimesed on rumalad ja neid tuleb kõva käega nende endi eest iga hinna eest kaitsta. Ei saa ju kuidagi kindel olla, et 499 inimesega kontserdil nakkust ei saa ja Vabariigi Valitsus selle garanteerib. Ikka tuleb inimestele seletada, et karta pole vaja mitte meie oma politseiametnikku ja karistust, vaid karta on vaja nakkust. Oma peaga tuleb mõelda. Need olid esmased järeldused. Põhjalikult koos viidete ja seisukohtadega õiguskantslerile tulnud arvukatest pöördumistest loodame teile aru anda sügisel. Siis muidugi kõnes seda teemat loodaks enam, mitte eriti käsitleda, sest Eesti elus on möödunud ülevaateaastal toimunud ka palju muud olulist, mis parlamendi tähelepanu võiks väärida. Aga tõepoolest, ma väga loodan, et lähikuudel püsib piisav pinge ja sellest johtuv tahtmine need asjad nüüd korda teha, sest hiljem arvatavasti, tsiteerides vana head Juhan Liivi jutustust "Peipsi pääl" – lugesin just üle, ja tasubki muide tervikuna üle lugeda, ta väga kujukalt ilmestab seda, millest me siin üle oleme tulnud –, "Jaak, jalad põhjas!". Ja pühakotta jõuab kroonlühtri asemel pisike hale küünlajalg. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu, lugupeetud õiguskantsler! Igal Riigikogu liikmel on võimalik esitada üks küsimus, läbirääkimistel saavad osaleda fraktsioonide esindajad. Küsimused. Urmas Kruise, palun!

Urmas Kruise

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Oskate te öelda, millest see tuleb, et me nendes kriisitingimustes võib-olla oleme valmis väga palju oma vabadustest ja õigustest loobuma, ilma et me teatud mõttes endale aru anname ja oskaksime nendes paragrahvides ja hoiakutes tegelikult orienteeruda? Et kas siin võib olla ka tulevikus see, et valitsused tegelikult sisuliselt on varmad seda ära kasutama lähtuvalt sellisest psühholoogilisest seisundist ja mis võiks olla selle vastu kaitse? Ja jätkuküsimus selles, et kui te mainisite, et inimesed oskavad ise ja peaksid oskama ise reageerida ja käituda, ilma et neile täpselt politseiga ette näidataks, siis 2 + 2 reegel, mis täna vist kehtib veel, jah, et kas selle nagu üleval hoidmine seadusandja poolt on nagu väga mõistlik lähtuvalt sellest, kui me vaatame, teeme väikese visuaalse vaatluse ühiskonnas tervikuna. Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Need uuringud, mille tulemusi olen näinud, algul näitasid tõesti, et inimesed olid valmis oma vabadustest ja õigustest suures ulatuses loobuma, aga see valmidus vähenes üha. Ja vähemalt hetkel mul küll ei ole muljet, et kellelgi oleks kavatsust väga karmikäelist juhtimist pikaks ajaks juurutada, aga tõesti, teie küsimus on väga õige, see sõltub sellest, mida meie inimesed soovivad. Mis puudutab 2 + 2 reeglit või paljusid muid erinevaid, mulle tundub, et kohati näilisi meetmeid nakkuse vältimiseks, mida Eestis ja mujal kasutatakse, siis siin on antud ka sellist psühholoogilist seletust, et inimesele pakutakse võimalust tunda, et ta on midagigi enda ja teiste kaitseks teinud. Aga noh siin ei õnnestu saladuskatte all midagi öelda, aga selge on see, et 2 + 2 reegel algusest peale sõnastati mõistlikult. Lihtsalt ühe näidisena, kuidas karta nakkust, mitte karistust. Nimelt seal lõpus oli märkus, et siis, kui seda on võimalik mõistlikult tagada. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Jüri Jaanson, palun!

Jüri Jaanson

Suur tänu! Austatud õiguskantsler! Suur tänu hea ettekande eest! Mulle meeldis teie mõtteid kuulata ja eelkõige see, et kriisi lahendus peaks olema terviklik ja samas arvestama detailidega. On oluline, et selles terviklikus lahenduses ei oleks minimaalselt isikuõiguste ja isikute õigusi ja vabadusi riivatud. Üks oluline näide siin on selles, kus on näiteks see, et kohustus kanda näomaske, aga selle kaasnev mõju oli kuulmispuudega inimestele see, et nemad, kes teksti loevad suu pealt, olid kohe välja lõigatud, olid enda jaoks täiesti ootamatus olukorras. Ja ma küsiksin, ma rohkem ei jõua rääkida, ma küsin, et kas oleks pidanud tegelikult välja mõtlema ka sellistele detailidele ja sellistele nagu eelnevalt lahenduse leidma? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Täpselt nii. Et selles kujuteldavas tabelis, mis loodetavasti mõne kuu pärast ei ole enam mitte kujuteldav, vaid on olemas päriselt, peakski olema ka need meetmed mõistlikult lahti kirjutatud koos võimalike negatiivsete kõrvalmõjudega, mis konkreetselt maskikohustust puudutab, siis tunnistan uhkusega üles, et meie ametkonnal oli selle kehtestamata jätmises küllalt suur roll. Asi on selles, et õiguslikult ei saa seda Eesti Vabariigis minu hinnangul kehtestada, kui ei ole täpselt näidatud, tuginedes materjaliteaduse, viroloogia ja inimekäitumise alastele teadmistele, et sellest on tõesti kasu ja see kasu ületab kahju. Ja ka eraldi kuulmispuudega inimesed tööme välja, seal on veel ka hingamisraskustega inimeste muresid. Lisaks küllalt aktiivselt tegelesime ka sünnitusabi küsimustega, kus isegi näiteks kurdid sünnitajad pidid kandma maski ja olema vastakuti inimestega, kes kandsid maski. Nii et see kindlasti ei olnud ka rahvusvaheliste tänapäevaste parimate praktikatega kooskõlas ehkki loomulikult arstide hirm ja püüd kasvõi midagi teha, oli mõistetav. Kahjuks sellist nõupidamist, kas ei olnud või ma ei saanud sellel osaleda, kus oleks saanud teadusliku vastuse küsimusele, kui palju tavapärasest kirurgimaskist tegelikult kasu on. Fakt on see, et kui õigesti kanda, siis FFP2 ja 3 taseme ja analoogmaskide ehk siis respiraatorite õigest kandmisest on tõesti kasu, nii kandjale kui teistele. Aga siin meiegi pidasime oluliseks, et igaüks peab mõtlema, kuidas ta ei nakatu ja kuidas ta ei nakata teisi ja igasuguste kohustuste kehtestamisel tuleb arvestada just nimelt sellega, et ühiskonnas inimesed tajuvad asju erinevalt. Suur aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Kristina Šmigun-Vähi, palun!

Kristina Šmigun-Vähi

Aitäh, istungi juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Aitäh ettekande eest, alati on teid väga meeldiv kuulata! Te mainisite, et eriolukorras käitusid Eestimaa inimesed väga mõistlikult. Seda tunnistan isegi, oli seda kõike märgata. Aga sellel ajal, kui palju tuli üldse kaebusi ja millist sorti need kaebused olid inimeste poolt teie poole või hoopis on nüüd, pärast seda eriolukorda hoopiski inimesed palju aktiivsemalt teie poole pöördunud ja tulnud kaebustega või midagi tagantjärele, andnud oma mingit tagasisidet, murekohti välja toonud. Kui see ei ole saladus, kas te seda avaksite? Ja siis ma veel, mul on veel aega, ma küsiks veel sellist asja, et on teil ka nihukest tagasisidet teiste riikide kohta? Mis olid murekohad seal inimestel? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Kaebusi tuli kogu, kõikidest eluvaldkondadest ja mitte ühtegi niisugust piirangut ei olnud, mille peale mitte keegi poleks kaevanud. Ja see on ka väga hea, et meie inimesed on nii aktiivsed, et ka selle kaebuste laviini tulemusel paljud kitsaskohad tulid ilmsiks ja mul on hea meel, et mitmel juhul ka siis neid piiranguid vastavalt muudeti ja parandati. Näidete toomine läheks ehk pikale, aga üks viimaseid juhtumeid oli siis see, mis puudutas riigipiiri ületamisel karantiini jäämist, kus kohati oleks Eesti Vabariigi kodanikku koheldud näiteks Lätist tulles märksa kehvemini kui Läti kodanikku ja see on sootuks lubamatu. Et loomulikult sealgi keegi midagi halba ei tahtnud, lihtsalt läks nii ja ruttu parandati ära ka. Aga selliseid asju oli tõesti väga-väga palju. Teiste riikide kogemused, meil oli tõesti kõikide Euroopa kolleegidega üks virtuaalnõupidamine, kus kogemusi jagati ja ausalt öeldes tundub, et elu on kõikjal üsna ühte moodi ja vahest saime ka aru, kust mõne inimese mõni küsimus tuleb, et näiteks vaatasin kummastusega ühe pereisa küsimust, et ta ei tahagi seda lapse sooja koolitoitu ega koolitoidu pakki, mida hiljem jagati, vaid tema tahaks raha. Ja mõtsime, et kust küll selline küsimus võib tulla ja siis minu baski kolleeg seletas, et aga nendel antigi raha, nii et näed, inimesed on seotud ja leidlikud. Aga kõik seisukohad, mida sai ka avaldada on ka veebilehel avaldatud ja jälle sügiseks katsume teile neist teha ühe korraliku kontsentraadi. Suur tänu!

Aseesimees Siim Kallas

Liina Kersna, palun!

Liina Kersna

Suur tänu, hea juhataja! Austatud ettekandja! Ma tahaksin küsida 2. punkti kohta ehk siis asendustegevustega tekitatud kahju. Nagu te väga hästi teate, oleme me viis kuud menetlenud siin Riigikogus hea kolleegi Helmen Küti eestvedamisel sotsiaalkomisjonis psühhiaatrilise abi seaduse muudatust, mille ettepaneku teie juba eelmise aasta lõpus ka ministriumile tegite, ja viis kuud ja me oleme suutnud selle seaduse eelnõu puhul läbida esimese lugemise, teist lugemist takistatakse selle pärast, et üks poliitiline jõud on selle vastu. Kuidas teie õiguskantsleri büroo poolt vaatate sellist olukorda, kus meie, valitud mandaadiga inimesed, ei saa väljendada oma seisukohta suures saalis hääletades, sest see lihtsalt ei jõua siia suurde saali see eelnõu. Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Täna küsimuse eest ja täna selle eelnõu algatamise eest ja ka selle eest, et nüüd lõpuks siis arutelu toimus ja see arutelu on võtnud ka avalikkuses küllalt laialdased meetmed. Riigikogu enesekorraldusse muidugi minul kui riigiametnikul sekkuda ei sobi ega olegi võimalik, aga jällegi, kui selle juures üldse midagi head näha, siis see on üks väga sügavalt maailmavaatelisi vaidlusi ja muu hulgas vaidlus selle üle, et kes on laps ja millised on tema õigused. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Keit Pentus-Rosimannus, palun!

Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Austatud õiguskantsler, suur tänu ettekande eest! Minu küsimus puudutab terviseandmetega ümberkäimist. Suur osa Eesti digiteenuste toimimisest tugineb usaldusel ja see usaldus omakorda tugineb sellel teadmisel, et meie andmed on hästi hoitud ja kaitstud, et privaatsus on tagatud ja et ainult inimene ise saab otsustada, kellel on õigus tema andmetele ligi pääseda ja kellel ei ole seda õigust mitte. Nüüd eriolukorras kippusid need piirid üsna ohtlikult hägustuma kohati. Ja eilegi oli Riigikogus juttu ühest näitest, kuidas ühele positiivse koroonaproovi andnud inimesele prooviti tema analüüsitulemustest telefoni teel teada anda. Kuna inimene ei saanud telefonile vastata, siis helistati tema abikaasale, aga abikaasa ei saanud vastata ja seejärel helistati täiskasvanud inimese emale ja teavitati lapsevanemat

- täiskasvanud inimese vanemat - inimese analüüsitulemustest. See on ainult üks näide. On olnud juttu sellest, kuidas terviseandmeid, analüüsi tulemusi liigutati lihtsalt meili teel tabelites mitte turvaliselt kaitstuna. Kui me selle usalduse lõhume, siis lõhume me suure osa meie digiriigist. Mu küsimus on, kas juba saab hinnata eriolukorras toimunud terviseandmetega ümberkäimist. Kuidas tundub, kas selles eriolukorra olukorrast on nüüd naastud sellesse olukorda, kus andmed on hoitud, kaitstud ja privaatsus tagatud? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur aitäh! Teie küsimusele, mis tegelikult jõudis meieni varem, on vastus praeguseks koostatud ja mulle allkirjastamiseks esitatud. Ma seda põhjalikult veel läbi töötada pole jõudnud, küll aga oli see meil ametkonnas jutuks. Nii palju kontrolliti järele, et neid andmeid esialgu liigutati krüpteeritud kujul. Kas see päästab ohtudest, ei ole hetkel minule veel täpselt selge. Aga küsimus on väga hea ja õige ja mitmetahuline, sest ühelt poolt oli tohutu surve saada teada, kes on nakatunud, kus nad elavad, see oli kohalikes kogukondades. Seal oli kahetsusväärset meie teada lobisevaid perearste. Sedalaadi andmete avalikuks saamine ja sellele järgnev inimese ja tema lähedaste, ma ütleks, tagakiusamine võib viia lõpuks selleni, et haigust hakatakse varjama ja vaat, siis me tõesti ühiskonnas enam ei suuda pidureid panna ilma väga julmade meetmetega. Õnneks siin ikkagi suudeti nende andmete laiemad lekked ära hoida. Selliseid üksikjuhtumeid, nagu te kirjeldate, on jõudnud ka paraku meieni. Väga loodan, et õnnestub inimestele selgeks õpetada, et see on ilmselge seaduste ja ka Euroopa Liidu andmekaitse üldmääruse rikkumine, absoluutselt lubamatu ja et selle asja saab korda. Ja küsimus on väga hea ja kui te lubage, siis me vastame kohe lausa avalikult kirjaga. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Andres Sutt, palun!

Andres Sutt

Aitäh, hea juhataja! Hea õiguskantsler! Aitäh väga asjaliku ja oluliselt ka ajakohase ettekande eest! Ma arvan, et igast kriisist, mida rutem selle kriisi lõpul järeldusi tehakse, seda värskem on see mälu ja seda paremaid järeldusi on võimalik teha. Ja mul on teile kaks küsimust. Esimene puudutab just seda järelduste tegemist ja punkti, et mis teie hinnangul praegu on tõenäoline, kui palju me nüüd sellest mitte õppusest, aga päris kriisist suudame õppida, et kas see valmisolek on olemas ministeeriumides, riigiametites või võib ka siin minna niipidi, et oli küll kriis, aga me sellest mitte midagi ei õppinud. Ja minu teine küsimus on vabaduse ja vastutuse teemal. Teie hinnangul, kas Riigikogu kaasatus nendele olulistele põhivabaduste piirangute kehtestamisele oli optimaalne või oleks see võinud olla vähem või rohkem? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Selle pärast, et kindlust ei ole, et võimalikku järgmisse lainesse või mõnda järgmisesse kriisi siseneme oluliselt paremini kui möödunusse, teie lahkkel kutsel ja juhatuse loal siia tulingi, austatud rahvaesindus! On paranemise märke, kas või varude ühise soetamise valdkonnas, selles, et seadusi on nüüd juba, paraku küll kiiruga siin muudetud. Kas saab asja kavatsusest süsteemselt kriisireguleerimine läbi mõelda ja siis kätte õppida? Väga loodan, aga ma arvan, et siin ka Riigikogu kõikide liikmete surve ja pidev käe pulsil hoidmine on tegelikult tõesti väga vajalik, sest uued asjad tulevad peale ja kui haigus ei peaks sellises ulatuses tagasi pöörduma, siis see suur mure tõenäoliselt taandub muude murede ees, ma kardan. Nüüd teiseks, Riigikogu kaasamine. Minul on nagu selles kriisis ikka kõik need piiranguid sisaldavad aktid ja nende muudatused, sedakorda on isegi infotunni küsimused ja vastused nendes asjades, nagu ka siin tehtud ministrite erinevad avaldused suisa välja trükitud ja neist olulised osad välja toodud ja sealt jääb mul mulje, et väga asjalikke küsimusi selle eriolukorra algusest saadik esitati ja sageli saadi ka asjalikke vastuseid. Ja võib-olla seda niimoodi ei öeldud välja, aga tihti nendest küsimustest ja kriitikast koorusidki lõpuks muudatused. Kas oleks tulnud Riigikogule esitada tervikliku kriisilahendamise plaan ja vastavad eelnõud varem? Loomulikult vastus on jah. Kas nüüd, kui olukord oli selline, nagu ta oli, oleks saanud midagi teha rohkem või paremini, ma arvan, et seda teate teie minust paremini. Fakt on ka see, seda nägin kõrvalt, et Vabariigi Valitsus, riigisekretär, tema juhtimisel Riigikantselei ja need ministeeriumiametnikud, kes töötasid, nemad olid väga koormatud. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Urve Tiidus, palun!

Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! See COVID-19 pandeemia, see vallutas terve maailma ja eelkõige vallutas ta maailma uudistekanalid ja oli võimalus võrrelda kogu seda praktikat, mis käis kaasas selle n-ö nakkusohu vähendamise, kriisi lahendamise ja tehnoloogiline areng sünnitas ju selle idee, et inimeste reaalajas jälgimine on üks meetod nakatumist vähendada ja ennetada. Kas te natuke kommenteeriksite seda niisugust protsessi, mõned riigid ju ikkagi seda kasutasid, et mis selle tulevik võiks olla? Mulle lihtsalt meenub Hollywoodi seriaal, aastatetagune, "Huvialune isik" ehk "Personal Interest", et see oli justkui selle filmi natukene reaalne järg. Mingi kommentaar sellele, et kas see ongi tulevik või kuidas? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Loodan, et see ei ole tulevik. Euroopa Liidu andmekaitse üldmäärus sellist asja ei luba ja ka meie ametkond püüab inimeste kiibistamisele, suukorvistamisele ja vabaduse äravõtmisele igati vastu seista. Nii et ma usun, et üheskoos austatud Riigikoguga õnnestub sedalaadi arengud siiski ära hoida, et nendest tingitud oht inimisühikarvestades, on suurem, kui see esmapilgul paistab. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Raimond Kaljulaid, palun!

Raimond Kaljulaid

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Eks ilmselt see kriis pani proovile ka meie sotsiaalsüsteemi ja ilmselt rõhutas üle mitmed nõrkused, mis selles on ja tuletas neid meelde. Üks selle kriisi selliseid hüüdlauseid või märksõnu oli see, et: "Püsi kodus!" aga siis on meil Eestis terve hulk inimesi kelle jaoks see kodus püsimine on keeruline. Näiteks on meil tuhandeid inimesi, kellele seaduse kohaselt peaks kohalik omavalitsus nende sotsiaalmajanduslike põhjuste tõttu tagama eluruumi, aga me teame, et on tuhandeid, kelle puhul on tuvastatud, et jah, neil on olemas need sotsiaalmajanduslikud põhjused, aga siis nad aastaid ootavad järjekorras ja tegelikult seda eluruumi neil ei ole. Mis tähendab, et praeguses kriisis elasid nad sageli mitu põlvkonda üsna kitsastes tingimustes koos ja ei olnud võimalik nendel eakatel isoleerida ennast või vastupidi noortel siis eakatest. Et kas on midagi veel täiendavalt, mida me saame teha, et järgmiseks sarnaseks kriisiks oleks meil probleem saanud lahenduse? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Kui palju saaks teha Riigikogu, ma hetkel ei oskagi vastata. Kui välja mõtlen, siis meeeldi jagan seda tulemust teiega, aga kohaliku omavalitsuse valimised on õige pea tulemas ja kui seal valimistel osalejad võtaks südameasjaks nii need eluruumiprobleemid, kui tegelikult ka hooldekodude olukorra, hooldekodu tasu, hooldatavate ja nende lähedaste kohtlemise, mille kohta ka õiguskantsleril on väga palju kaebusi mitte ainult eriolukorra ajal, vaid ka väljaspool seda. Täna tuli üks, mis on nii traagiline, et ei taha ümber jutustadagi. Et siis oleks küll hea meel. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Signe Kivi, palun!

Signe Kivi

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Minu küsimus oli tegelikult samuti vabadusest ja vastutusest ja ka sellest, et meie kodanikud olid peaaegu ise nõus väga paljudest oma vabadustest loobuma. Olete sellest oma erinevates esinemistes ka rääkinud. Aga kuna sellest on siin juba kõneldud, siis jääb ainult jõudu soovida, et kui Vabariigi Valitsus koostab tõesti nüüd täiusliku kriisiplaani, siis teie tähelepanekuid ja nõuandeid arvesse võetaks.

Kaks küsimust. Täna kehtib veel 2 + 2 reegel, aga seda ei täideta, polegi vaja täita. Ja samas, korralike inimestena nagu kuidagi imelik olla. Äkki - mis te arvate? - võiks selle asendada mõne teise niisuguse sõbraliku soovitusel, et hoidkem distantse. Teine, väga nukker oli siin Riigikogu saalis olla eriolukorra algusajal, aga ka edaspidi, sest opositsiooni soovi olla kaasatud ei võetud arvesse. See oli kuidagi väga koormav ja kurb. Teie hinnang? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Täna! Teises küsimuses ma endale mingeid kasulikke - teie jaoks kasulikke - hinnanguid paraku lubada ei saa, sest see on Riigikogu enesekorralduse ja poliitilise kultuuri küsimus. Kord ollakse opositsioonis, teine kord

koalitsioonis. Ja sellise üldise tõeterana abstraktselt saab öelda vaid seda, et tee teisele seda, mida sa tahaks, et sulle tehakse, ja ära tee seda, mida ei taha, et sulle tehtaks. See 2 + 2, no eks siin peab tõesti küsima Vabariigi Valitsuse liikmete käest, miks ta jõus on. Üks põhjus võib olla selles, et teadlased seda just nimelt sellise psühholoogiline ja pehme survemeetmena soovivad ja et ta ei ole nii absoluutne. Õigusteaduse vaatepunktist loomulikult, kui kehtivad reeglid, mida massiliselt ei täideta, võib-olla ei saagi täita, siis ega see sellele õigusteadvusele ja õigusteadlikkusele kasuks ei tule. Nii et ma usun, et tänanegi arutelu siin on avalik ja võib-olla muudab midagi. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, palun!

Jürgen Ligi

Aitäh! Proua õiguskantsler! Mina õigusteadlane ei ole, ma olen lihtne mees. Ma kuulsin televiisoris õiguskantslerit ütlemas, et peaminister sai väga hästi hakkama. Kodanikuna jooksis mul silme ees läbi täielik juhtimisalane kaos alates sellest, kuidas kuulutati välja eriolukord, öeldi, et üks surnu on liiga palju, kuidas kuulutati välja kriis, kui ei olnud mingeid andmeid selle kohta, ei olnud veel mingeid piiranguid, majanduskriis enne seda. Ma nägin seda, kuidas eri ministrid rääkisid eri juttu, kuidas kord keelati maske, siis jälle lubati ministrite tasemel, kuidas koole avati ja ei avatud, kuidas eriolukorda pikendati kuu aega varem, kaks ministrit muudkui pikendasid ja muud taolist. Mina tundsin küll kodanikuna, et ma olen mingi mängukann. Kas selles on mingisugune õiguslik seletus või trikk, et saab öelda, et peaminister, eriolukorra juht, sai hästi hakkama, ainult teised ei saanud?

Õiguskantsler Ülle Madise

Ma ise ei mäleta õiguskantslerit niimoodi ütlemas, aga siin ma võin öelda seda, et ma püüan olla õiglane ja seda ma olen öelnud küll, et kui asetada ennast nendes oludes, selles avaliku surve olustikus, selles valitsuse koosseisus, selles olukorras, kus õigeaegselt on ministeeriumides töö jäänud tegemata, ennast peaministri või mõne ministri asemele, et eks siis on õiglane mõtiskleda, kas ise oleks teinud paremini. Isegi kui tundub, et mõnda asja võib-olla olekski, et siis kahjuks ei saa kunagi teada, kas oleks õnnestunud või ei oleks. Nii et loomulikult tuleb olla mõistlikult kriitiline, ideaalmaalmas loomulikult oleks kommunikatsioon olnud paremini kooskõlastatud, müra ja sellest tingitud muret ühiskonnas oleks olnud palju vähem. Kas peaministril oli võimalik seda saavutada, kas tal oli poliitikuna võimalik käituda jõulisemalt, see ei ole teema, mida mina oskaks hinnata. Mina saan hinnata seda, et millised need piirangud lõpuks välja kukkusid selles olustikus, mis oli, mida taotleti ja mis lõpuks, ma ütleks, et peaministri, sotsiaalministri ja veel mõnede ministrite juhtimisel lõpuks siiski tegemata jäi. Ja võrreldes sellega, mis oleks võinud juhtuda, on see, mis juhtus, täitsa viisakas. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Maris Lauri, palun!

Maris Lauri

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea õiguskantsler! Nii nagu, ütleme, majanduses juhtub nii, et valmistatakse kogu aeg eelmiseks kriisiks, ma kardan, et juhtub nüüd ka muude kriisidega täpselt samamoodi. Selleks, et vältida seda fenomeni, et valmistatakse üksnes eelmiseks kriisiks, peaks ju selle kriisi haldamise ülesehitatud süsteem olema ühelt poolt tervikvaateline, nagu te ütlesite, aga ta peaks olema ka piisavalt üldistav ja omama sellist suurt paindlikkust. Nüüd, kui ma vaatan seda, no peaaegu möödunud tervisekriisi, siis me võisime näha, et nii kuidas inimeste hirmud taandusid. See otsuste paindlikkus ei tulnud nagu järele sellele. Ikka ja jälle me nägime seda, et inimesed olid pisut otsustega ees ja mõnedes asjades jäi see takistama. Näiteks, piirkondade sulgemine saarte puhul või tekitab küsimusi ka mitmed maakonnad, kus polnud ühtegi haiget inimest või koolide väga tugev sulgemine, kus tõrkeid ei ole. Kuidas teile see tundub, see reageerimine või see mahajäämine? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Täna, väga õige küsimus! Kui oleks olnud asjakohane seaduslik baas, millest siin kõnelesin ja millest osa nüüd kiirkorras on tekkinud lõpuks, kui oleks olnud ametitel ja kohalikel omavalitsustel kriisi lahendamise selgeks õpitud – niimoodi, et oleks saanud jõuliselt ja tulemuslikult reageerida seal, kus tõesti reageerida on vaja –, siis tõenäoliselt oleks neid üleriigilisi ja kohati kindlasti mõne inimese jaoks võib-olla alusetuid piiranguid saanud

kehtestada vähem. Aga antud juhul me olimegi piltlikult öeldes olukorras, kus – no väga halb võrdlus, aga mõnes mõttes kohane – täpsuslaskusid polnud võimalik sooritada ehk konkreetseid üksikakte anda, sest ei jõutudki kokkuleppele, kuidas korrakaitseadust, nakkushaiguste ennetamise tõrje seadust, hädaolukorra seadust ja nende alusel antud määrusi õigupoolest üheskoos rakendada. Lõpuks pidi siin sekkuma Riigikogu ja kiiresti selle töö ära tegema. Ja siis tuli kätte võtta haavlipüss ja lasta piltlikult öeldes linnuparve. Pihta said nii need, kes pidid saama, kui ka need, kes ei pidanud saama. Nii et ma arvan, et ka selle üldkorralduse temaatika läbimõtlemine seisab nii juristidel kui ka kriisihaldajatel kindlasti ees. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Hanno Pevkur, palun!

Hanno Pevkur

Aitäh! Austatud õiguskantsler! Ma natukene jätkaks võib-olla sellel samal teemal, kus viimased kaks küsimust olid, ja tegelikult poliitilise ja ekspertide vahelise tasakaalu leidmise või poliitilise tasandi ja ekspertide vahelise tasakaalu leidmise küsimus ja seesama hädaolukorra seadus, mis on meil selline, nagu ta on. Hädaolukorra seadus oma loomult on ju üles ehitatud nii, et kriisi lahendab vastav ametkond, kelle kõige suuremas pädevusalas see on, kus on õige koht lahendada. Nüüd see kriis ja on ka varasemad näidanud, et see on ikkagi lõpuks koondunud kusagile Stenbocki majja. Teie kogemust arvesse võttes, et mis on teie hinnang, kas selliste kriiside puhul see n-ö kriisijuhtimisstaap peaks olema poliitiline või pigem ekspertide ja ametkonna tasandil, ja teiseks, vaadates näiteks ka Saaremaa juhtumit, et sinna ikkagi lõpuks läks Päästeamet oma kriisistaabiga appi, et kas Eesti-sugusel väikeriigil on mõistlik hoida ühte kriisijuhtimise kompetentsi, n-ö üldjuhtimise kompetentsi, või siiski hädaolukorra seaduse tänases regulatsioonis, et iga ametkond peab igaks juhtumiks või oma kriisijuhtimise kompetentsi looma? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Ma arvan, et see muudatus, mis nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses tehti nüüd just epideemiast tingitud olukordade lahendamiseks, et kui piirangud on suure ühiskondliku või majandusliku mõjuga, kehtestab need Vabariigi Valitsus, ma arvan, et see on iseenesest õige. Kui on üleriigiline suur ja otsustav mõju, kus võib tagajärjeks olla ka kahjude hüvitamine lõpuks, vastavalt riigivastutuse seadusele, et siis ma usun, et selle vastutuse võtmise õige koht paljudel põhjustel ongi Vabariigi Valitsus. Küll aga peaks see olema erandlik. Nagu öeldud, siis Terviseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalkindlustusamet ja mitmed teised ametid siiski peaksid suutma oma valdkonnas konkreetselt lokaalseid kriisikoldeid lahendada. Ja sellest loobuda, ma arvan, et ei ole õige, see on üldine juhtimis põhimõte, et vastutus peab olema jagatud, ja sellistel juhtudel, kus sekkumine võimalikult inimese lähedal, seal, kus see probleem on, on kõige mõistlikum, et siis sellel, kes sekkub, peaks olema ka täisvastutus. Ühesõnaga seda, kus Vabariigi Valitsus või peaminister või mõni minister ametnike asemel pidevalt tööd teeks, seda, ma usun, et te ei soovinud ega selle kohta ka ei küsinud, aga see kindlasti pikalt ei toimi. Mis puudutab otsuste ja piirangute ettevalmistamist, siis kui vähegi on võimalik ametnikke ja eksperte usaldada, et nad töö tähtaegselt ka korralikult ära teevad, siis loomulikult oleks see eelistatum lahendus. Ja nagu öeldud, siis paljud teadlased ja ka õnneks mitmed ametnikud näitasid väga häid töö ja juhiomadusi. Nii et eks nende peale saab loota ka tulevikus. Aga usun jah, et viitasite sellele, et väga palju pidid arutama ja kehtestama ja otsustama ministrid ise ministritöö kõrvalt, et ega see süsteemselt tõenäoliselt tõesti mõistlik ei ole, nagu te pikaajalise ministri kogemuse baasilt väga hästi ju teate. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Madis Milling, palun!

Madis Milling

Suur tänu, härra istungi juhataja! Austatud õiguskantsler! Te ütlesite oma kõnes, et igasugune või kõik piirangud ja meetmed on toimivad koosmõjus. Ja selle koosmõju kohta ongi mul küsimus. Jätakuvalt on teatris kehtiv 2 + 2 reegel, mis tähendab seda, et Eestis ei ole ühtegi teatrisaali, kuhu pannes 2 + 2 reegli järgi inimesed istuma, et saadav piletitulu kataks ära isegi etenduse toimumise tulud, rääkimata kaasnevatest kuludest. Ja loomulikult me ei taha, et teatripiletist saaks hinna poolest luksuskaup. Aga ometigi tundub tänases olukorras see reegel silmakirjalik, sest olukord on meil selline, kujutame ette, inimene tuleb töölt, kus reegleid enam ei järgita, läheb poest läbi, kus kassasabas enam keegi ei vaata punaseid jooni põrandal, siis läheb ühistransporti, kus pole neid reegleid kunagi jälgitud, jõuab teatrisse etendust vaatama ja nüüd äkki on 2

+ 2 reegel. Aga isegi, kui ta pingireas möödub seal juba eelnevalt paigal olnud inimesest, kes viisakalt püsti tõuseb, siis ta juba rikub seda reeglit, sest ta möödub inimestest 10 sentimeetri kauguselt. On see mõttekas või mõttetu?

Õiguskantsler Ülle Madise

Kahjuks mõttekuse hinnanguid mul ei ole voli anda, isegi kui vahel väga tahaks. Ka nendes spordi-, teatri- ja kinosaalides mulle tundub, et praegu kehtivatest piirangutes tuleks tähelepanu pöörata sellele osale, mis räägib 50% täituvusest ehk siis võimalusest hajuda. Kui palju seal õnnestub 2 + 2 reeglit järgida ja kas on mõistlik panna kaks võõrast inimest, kellest üks võib-olla köhib, kõrvuti? No ilmselt mitte, kas aga võiksid seal üheskoos istuda ühe pere või sõpruskonna liikmed, kes niikuinii ninapidi koos olid enne seda etendust ja ehk pärast ka, ma arvan, et küll. Ja tõenäoliselt seal üks meede, mida võib-olla ka tulevikus rohkem ja julgemalt kaaluda, ongi see, et lihtsalt täituvuse piirangud seatakse, et inimestel oleks võimalik istuda teistest eraldi. Sest veel kord: ei maksa karistust, nakkust peab kartma. Mina isiklikult ka sooviksin ikkagi praeguses olukorras, kus see viirus ei ole paraku kadunud, pigem hoida distantsi. Ja soovitan seda teistele samuti. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Vilja Toomast, palun!

Vilja Toomast

Aitäh! Austatud õiguskantsler! Nagu näete, olen mina siiski maskiusku ja mul on ka selleks võib-olla nagu põhjus uskuda, et kui seda õigesti kanda, isegi kirurgilist maski, et siis tegelikult temast ikkagi on kasu. Millele ma viitan, olen ise 2,5 aastat istunud A-grippi põdevate inimeste voodiserval tundide kaupa ja olen, noh, suutnud selle tõttu ka terveks jääda, et ma olen maski kandnud ja nii edasi. Ja teiseks ma viitan ka tegelikult teadlaste, küll mitte Eesti teadlaste uuringutele, kasvõi neljale Portugali ülikooli teadlaste uuringutele, analüüsidele, kes siiski soovivad ja ütlevad, et sellest maski kandmisest on kasu. Ka nende samade kirurgiliste maskide kandmisest ja selle tõttu on siiaamaani Portugalis kohustuslik kanda ühistranspordis ja kauplustes ja teistes kinnistes ruumides maski. Aga mu küsimus puudutab tegelikult hoopis teemat, nn äppidest, millest on palju juttu olnud. Et on jõudnud ka minuni sellised teadmised, et see äpp võib isegi natukene kahjulik olla, et kui inimene saab teada, et tema läheduses viibib koroonaviiruse kandja, et siis ta tegelikult hakkab varjama, et ka tema võib olla haigestunud ja ta ei lähe isegi, et ta võis saada nüüd nakkuse, ta ei lähe ennast testima, sest ta kardab seda, et ta lihtsalt peab siis isolatsiooni minema jne. Kas selliste teemadega on teieni jõutud ja kas teil on mingit arvamust selles suhtes? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Andmekaitse ja privaatsuse kaitse teemades on olnud väga palju pöördumisi koguaeg ja peamiselt ikka selles suunas, et ega ometi Eesti Vabariik midagi sellist lubama ei hakka. Ja nagu ennist öeldud, siis andmekaitse üldmäärus kohustuslikuks kindlasti sedalaadi äppe teha ei luba ja oma piirid on siis ka mittekohustusliku äpi kaudu kogutud andmete kasutamisel. Nii et igal juhul jälgime ja väga huvitav areng, lihtsalt teadmiseks, on see, et mõni riik on pakkunud niisugust varianti, et kui ületad piiri, siis loobud oma põhiõigustest vabatahtlikult, et piiriületamise tingimus on see, et sa kohustuslikus korras siis seda äppi kasutad, aga tõsi, siingi on jälle nõnda, et lisaks kõigile muudele ohtudele, et ega mobiiltelefon väljas rahvarohketes kohtades ei käi, et ikka inimene käib. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Signe Riisalo, palun!

Signe Riisalo

Aitäh, juhataja! Ma tänan ettekande eest – väga põhjalik ja valgustav ja samamoodi ka vastused! Aga mulle on üsna mõnda aega juba küsimusi tekitanud hädaolukord kui selline. Kui eriolukord välja kuulutatakse, siis ta ka lõpetatakse, sellel on algus ja lõpp ja me kõik saame aru, et sellel perioodil on põhjendatud ka täiendavad piirangud – kui neid mõistlikult ikka tehakse –, aga hädaolukord ei ole selgelt piiritletud sellises õigusraamistikus. Me nagu täpselt lõpuni ei saa aru, millal ta algab, millal ta lõpeb. Ometi hädaolukord võimaldab väga erinevaid piiranguid. Kas te näete või kui suurt riski te näete selles, et hädaolukorra egiidi varjus siis tegelikult on võimalik ka neid asjatuid põhiõiguste riiveid rakendada? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Jällegi väga hea küsimus. Seda on tulnud väga palju seletada, et mingis mõttes hädaolukorra oht, hädaolukord, kriisireguleerimine, valmisoleku tasemed, see võib-olla ei olegi mõeldud, mitte et see oleks salajane, aga see ei ole kunagi kirjutatud ega mõeldud nii, et ta on suunatud avalikkusele asjade seisu selgitamiseks, vaid tegemist on haldusesisese niisuguse terminoloogiaga, millest sõltub, kes mida nüüd peaks tegema hakkama, või täpsemini peaks sõltuma, sest nagu selgitatud, siis selles küsimuses on puudujääke. Iseenesest fikseeritakse hädaolukorraoht ja ka hädaolukord selle vastutava asutuse – neid ei ole väga palju, aga need on Vabariigi Valitsuse määruses määratud, Terviseamet siis rahvatervise valdkonnas –, et nemad peavad seda rida ja määratlevad seisundi, kas hädaolukorra oht või hädaolukord. Minu teada üldjuhul tehakse seda asjatundlikult ja täpselt nii, nagu vaja. Aga nüüd küsimus sellest, millal näiteks seekord hädaolukord tegelikult lõppes või oleks pidanud lõppema, väärrib kindlasti edaspidi arutelu. Aga hetkel sellesse minek tähendaks vist müra tekitamist. Nii et kõigepealt tuleks need puudused ära likvideerida ja siis saab arutada muid asju. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Toomas Kivimägi, palun!

Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Selleks, et näidata ennast eduka eriolukorra juhina, üks võimalus selleks on projitseerida väga must stsenaarium ja pärast näidata, kui edukalt ma võitlesin, et see must stsenaarium ei realiseerunud. Ja tegelikkuses ka nii oli, sellepärast, et need esmased prognoosid olid suurusjärgus 20 korda hullemad, kui oli tegelikkus. Loomulikult võib öelda, et see oli hea töö, aga pigem ma arvan, et see oli prognoosime viga või lähtealused. Aga selles kontekstis ma tahaks küsida ka selle maskisaaga kohta, mis on minu jaoks täiesti arusaamatu, et mitte keegi, mulle tundub, et selle eest ei vastuta, kui tegelikult tolmuaske müüdi meditsiiniliste maskide pähe, inimesed ostsid neid ootuses ja usus, et see kaitseb neid, aga tegelikult oli tegemist lihtlabase tolmuaskega. Ja väga raske on tuvastada, aga võib-olla mõni inimene suri selle tagajärjel, sellepärast et ta kandis tolmuaske, selmet tal oleks olnud kirurgiline mask. Kas seda saab pidada normaalseks, et selline täiesti arusaamatu tegevus toimub ja mis hinnangu te sellele annaksite? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Eks see olukord oli selline, et see tohutu hirm ja erinev infomüra, ülemaailmne, mida tuli igalt poolt, et eks see andis hoogu nende võimalikult mustade stsenaariumide kujutlemisele ja küllap me ei saa kunagi teada, mis oleks juhtunud siis, kui need piirangud, mis kehtestati, oleks olnud leebemad või kui Eesti rahvas oleks otsustanud neile piirangutele kollektiivselt käega lüüa, mida, taevale tänu, ei tehtud. Me ei saa kunagi teada, mis oleks olnud siis, kui oleks tehtud teisiti. Aga see oht, millele viitate, on kindlasti olemas ja sellepärast ongi hea, et kriitilisi küsimusi esitatakse. Maskide asjus minu teada on loomisel varude agentuur, kuhu peaks varutama teadlikult erinevate omadustega maske, mida ka jagatakse nendele, kellele vaja ja tõenäoliselt maskiküsimuses, küllap seda jällegi on natukene raske laiemalt selgitada, et siis ennekõike peavad olema tõepoolest kaitsvad respiraatorid arstidel, meedikutel, hooldekodude töötajatel, kes põetavad inimesi, kellel see võib seal küljes olla jne. Riskirühmadel võiksid need olla ja kui tõepoolest selgub, et ka kirurgimaksist on kasu, tõesti neid uuringuid on erinevaid, et siis küllap tuleb jagada ja soovitada ka neid. Mis puudutab tolmuaske, siis sedalaadi, ma ütleks, õnnetusi juhtus minu teada üle maailma, mõni oli lausa õige lõbus, et osteti mitusada tuhat kaitsevarustuse ühikut või siis koguni väga kalleid teste ja pärast tuli välja, et kasu ei miskit ja raha läinud. Nii et lohutuseks saab olla see, et Eesti polnud siin ükski, aga halb oli, et ei olnud asja läbi mõeldud ja et korralikke varusid ei olnud olemas ei meil ega teistel ja siis tuli neid hingehinnaga osta ja ka meie majja jõudis ikka väga palju infot selle kohta, et tegelikult arstid ja hooldajad paraku kohati olid ilma, olid väga rasketes töötingimustest. Üks inimene ka lahkus meie seast, meedikute seast selle tõttu, nii et ütleks see on probleem. Aga mida teha tolmuaskega, minult on küsitud. Mina olen lahkelt soovitanud, et ega tolmu ka hea asi sisse hingata ei ole, nii et kui järgmine kord tolmu tööd teete, siis pange ette. Väga mõistlik. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Katri Raik, palun!

Katri Raik

Lugupeetud hea eesistuja! Hea õiguskantsler! Me oleme täna kohtumisel teiega käsitletud kriisiaega riigi

vaates, ka valitsuse ja Riigikogu vaates, aga te kindlasti puutsite oma töös tihedalt kokku kohalike omavalitsuste probleemide ja väljakutsetega, mis tekkisid kriisiajal. Et kas on võimalik teha mingeid üldistusi, kuidas meie kohalikud omavalitsused hakkama said või millised olid sellised peamised väljakutsed, kuidas saaks edaspidi võimalikeks kriisilukordadeks kohalikud omavalitsused paremini valmistuda? Pean silmas seda eelkõige, et iga inimese jaoks algab kodu, Eesti, eelkõige sellest omavalitsusest, kus ta elab, ja Tallinn ja Riigikogu ja valitsus on sellised kaugemad asjad. Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suurepärane küsimus! No esimene probleem, mis meile jõudis, oli ühelt poolt seotud koolitoiduga, noh see kestis kõik see aeg ja lõpuks tuli ka selgitada, et juhul, kui otsustatakse kaugõppe korral toitlustada vaid ühte osa õpilastest, et siis peavad selle kaalutluse alused olema mõistlikud ja veenvad ja selle otsuse saab teha üksnes volikogu, mitte valitsus ise. Et see sai selgeks. Teiseks, lasteaia kohatasust vabastamine, mis kiiduväärselt paljudes omavalitsustes oli jutuks, et jällegi volikogu taseme otsustus, nüüd ka küsimus, mis teie tõstasite, ma mäletan. Loomulikult oli probleem selles, et kuidas volikogu üldse saab kokku tulla. Väga kiiresti riigihalduse ministri juures töötavad ametnikud pakkusid terve hulga lahendusvariante välja, aga sealt neid kaebusi, mida lahendada, ja küsimusi, on meie majaski praegu ikka veel üks teatud hulk. Kiita saab omavalitsusi, kes suunasid sotsiaaltöötajaid, andes neile siis ka kaitsemaske, mida, tõsi küll, alguses ei olnud, aga siis ikkagi neid valitsuselt saadi, et kes suunas neid inimesi väga kenasti abistama eriti riskigruppi kuulujaid, kes tõesti koju jäid ja kellel ei olnud kedagi, kes oleks toitu toonud või sõna juttu ajanud. Nii et praegu hetke seisuga, see pole päris esinduslik vaade, tundub, et omavalitsused püüdsid ja täitsa hästi tuli välja. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Leo Kunnas, palun!

Leo Kunnas

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud proua õiguskantsler! Kõigepealt tahaksin ka omalt poolt teid tänada põhjaliku ettekande ja selgete vastuste eest! Minu küsimus oleks, kas teie hinnangul peaksid oluliste riigiametite juhid omama vastavat ettevalmistust ja haridust selles valdkonnas, mida nad juhivad ja kas neil peaks ka olema töö- või teenistuskogemus selles valdkonnas juba varem, enne kui nad seda ametit juhtima hakkavad?

Õiguskantsler Ülle Madise

Aitäh! Minu võimuses ei ole otsustajatele ja nende valikute tegijatele midagi ette kirjutada, aga senine elukogemus kinnitab, et enamasti tõesti tulevad ühe asutuse juhtimisega paremini toime need inimesed, kes on selles valdkonnas ise enam-vähem kõiki töid teinud, kellel on sellealane haridus, sellealane kogemus. Tihti peale just nendel inimestel on ka autoriteet selleks, et seda ametit tööle panna. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Hele Everaus, palun!

Hele Everaus

Austatud istungi juhataja! Austatud esineja! Mul on väga hea meel, et te olete tõsised märksõnad, mitte märksõnad, aga need asjad, mis tegelikult tuleks kiiremas korras korda teha, ette toonud, sest kogu see lugu ei ole ju täna sündinud. See on kõik eelnevad aastad, kui mitte öelda aastakümned, mis on olnud vundament sellele, mis meil nüüd oli. Kuidas me diagnoosi panime kogu situatsioonile? Seda ma ei küsi teie käest, seda teame me kõik väga hästi. Ja võib-olla selles situatsioonis, selles diagnoosi õigeaegses panemises on ka see, millest tulenesid kõik need järgmised käigud. Teie teate väga hästi, mis on informeeritud nõusolek meditsiinis ja igal pool ja tegelikult, mida rohkem inimene on informeeritud, seda rohkem ta saab aru, miks seda on vaja teha, mida ta tegelikult tavaliselt ei tahaks teha. Ma arvan, et see protsess peab jätkuma ja kas või seesama, ma toon näite, seesama maskid. Tegelikult tänaseks on teada, Science, teaduse tippajakiri toob välja mitmed artiklid, kus näidatakse, et tegelikult ka isegi mittemeditsiinilise, mitte selle tolumumaski kandmine, aga isegi riidest, enda tehtud maski kandmine mõlemalt poolt takistab infektsiooni levikut, sest täna on 70% viirusekandjad on asümptomaatilised. Ja mikspärast Taiwan, 24 miljoniga, kes pani alguses maski kandmise kohustuslikuks kõigile ja ei pannud midagi kinni, on pääsenud siiani 441 nakatunuga? 24 miljonit, meil 1,3 miljonit. Nad ei pannud midagi kinni, neil on 7 surnut. Nii et ma arvan, tegelikult ma ei küsi teie käest midagi,

te olete kõik juba ära öelnud, aga ma tahan öelda, et olge kallid, aidake neil mõelda edasi lihtsalt targalt.

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Eks püüan ja kõigil nendel küsimustel hoian silma peal. Teaduseartiklitega sageli on just see probleem, et nad ei arvesta inimkäitumist, nii et ma loen ka teie viidatud artikli korra veel üle, ma tean, et see oli, ma ei ole põhjalikult jõudnud süveneda, aga ma kahtlustan, et seal võib olla sama probleem, et seda inimkäitumist, kus ikkagi arvatakse, et nüüd läbi selle maski tohib kõhida või aevastada, et teda tohib korduvalt kasutada, et teda tohib aeg-ajalt lõua alla tõmmata või trammis istumise alla panna, et lihtsalt inimesed käituvad nii ja sel juhul tekib petlik turvatunne. Aga õigesti kandmisel, loomulikult. Aga ma loen veel kord üle, ma arvan, et teil on õigus, arvestades teie kogemust ja teadmisi. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Kalle Laanet, palun!

Kalle Laanet

Aitäh, austatud aseesimees! Hea õiguskantsler! Mul on selline väga lihtne ja konkreetne küsimus, et millise diagnoosi te paneksite praegu kehtivale hädaolukorra seadusele just nimelt selle pandeemia valguses. Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Tänu Riigikogu sekkumisele ja sellele, et nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadus sai paremini korda ja hädaolukorra seadust nii palju selles valdkonnas enam polegi tarvis rakendada, nagu ka mitte korraikatseseadust, et siis on olukord kokkuvõttes etem. Aga hädaolukorra seadus ise, nagu ennist öeldud, võiks kogu kriisireguleerimise tervikliku läbimõtleamise raames märksa paremaks saada. Ma tänan!

Aseesimees Siim Kallas

Marko Šorin, palun!

Marko Šorin

Aitäh istungi juhataja! Hea õiguskantsler, tänan teid samuti selle ettekande ja vastuste eest! Mainisite küsimusele, mis puudutas kohalike omavalitsuste hakkamasaamist lasteaiatasude vabastamisest. Kas ja millisel määral on õiguspärane see, kus vallavalitsused vabastasid lasteaiatasudest? Teadupärast on see volikogu pädevus. Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Ongi volikogu pädevus, aga oluline on rõhutada, et kui omavalitsuse sees oli asi sassi läinud, siis need inimesed, kes olid vabastatud, tagantjärele neid tasusid ikkagi maksma ei peaks. See oleks jällegi halb haldus. Siin lihtsalt tuleks tagantjärele volikogul, kui tal see toetus on olemas, asi korda teha. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun!

Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma loen siin hädaolukorra seaduse seletuskirja. Kuna Eestis ei ole eriolukorda kunagi välja kuulutatud, siis andis õppus CONEX 2015 stsenaariumide läbimängimine eelnõu väljatöötamise põhilise sisendi. Nüüd, kui tulla tagasi, võib-olla te mäletate seda CONEX 2015, see n-ö lauamanöövrid kõrgete ametnike vahel, et toona räägiti hoopis muudest asjadest, elektrivarustuse katkemisest ja vaenuliku riigi provotseeritud massirahutustest ja nii edasi. Ja tegelikult, kui ma vaatan, et head kolleegid Reformierakonnast siin põhiliselt küsivad, aga tegelikult rätsepad, kes selle ülikonna õmblesid, on ju meie kallid Reformierakonna kaaslased, näiteks rätsepmeister Kalle Laanet oli toona põhiseaduskomisjoni tubli esimees ja minister oli Hanno Pevkur. Et kas see ülikond, mida need lugupeetud rätsepmeistrid valmistasid, kas on üldse võimalik n-ö valmistada sellist ülikonda, mis ka reaalselt kõlbab, või ongi nii, nagu Maris Lauri ütles, et valmistatakse eelmiseks sõjaks või eelmiseks hooaja moeks ülikonna koha pealt. Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu! Ma väga loodan, et seekord tehakse asjad korda, sest ehmatas oli piisavalt tõsine. Teiseks, just selle pärast ma rõhutasin, et süüdlaste otsimisele ei tasu keskenduda, sest asi on selles, et kõik need, kes on valitsusvastutust kandnud, ühel hetkel peavad paraku möönma, et ka nende ajal on üht-teist jäänud tegemata või tehtud valesti. Aga praegusel hetkel oleks väga hea, kui kõik paneksid jõu kokku, et võimaliku järgmise kriisi puhul oleks ametitel need konkreetsed, lihtsad, selged tabelid ees ja mitte ainult ametnikel, vaid ka igaühel, igal arstil, igal ettevõtjal, et sa näed, need on avaldatud, on ette teada, mis juhtub, kui meil on maastikupõleng, mis juhtub, kui meil on massirahutused, mis juhtub, kui meil on epideemiad. Ja kolmandaks, see jäi ennist ütlemata, nii palju saan siin avaldada, et õppustel, kus on olnud au osaleda, olen mina tihti olnud esimene, kes on öelnud, et kui on alused olemas, siis ei eriolukorra ega ka erakorralise seisukorra väljakuulutamist ei tohi peljata. Need on põhiseaduses ette nähtud seisundid, kriisijuhtimisvõttestikud ja kui alused on olemas, siis tuleb neid ka kasutada. Ja mingi ajani, teil on täiesti õigus, püsis veendumus, et justkui eriolukord oleks midagi sellist, mida ei tohigi välja kuulutada. Ka õppustel olen püüdnud selgitada ja nüüd ka avalikkusele, et muidugi ei tohi, kui alust ei ole, aga kui alus on, siis mitte ainult ei või, vaid lausa peab. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Helmen Kütt, palun!

Helmen Kütt

Suur tänu, härra eesistuja! Austatud ettekandja, õiguskantsler! Ma alati imetlen ja naudin teie ettekandeid ja suure rõõmuga neid kuulan, nii lihtsa sõnakasutuse kui selgete vastuste eest. Te olete juba oma eelnevates vastustes natukene rääkinud hooldekodudest. Minu küsimus ka puudutab osaliselt hooldekodusid ehk siis üle Eesti väga erinevalt toimuvad, ma rääkisin ka Terviseametiga, ka need edasilükkamised külastuste osas, ka mitte vabas õhus külastuste võimaldamine ka pakkide vastu või mitte vastuvõtmises on väga suur erinevus ja kuna on teada, et mitmed hooldekodud läksid tegelikult juba enne eriolukorda kinni, mis oli põhjendatud, kardeti gripiviirust, siis on eakaid, kes pole oma lähedasi näinud kuus kuud ja tegelikult see olukord ei ole vastuvõetav. Kas neid pöördumisi, ma tean, et on pöördumisi on, kas neid kuidagi ka analüüsitakse? Aitäh!

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu heade sõnade ja hea küsimuse eest! Jah, loomulikult analüüsitakse ja tõesti on oluline järgmiseks korraks hooldekodudega ja ka erihoolekandega, kaasa arvatud kogukonnateenusel elavate inimeste õiguste küsimused selgelt läbi mõelda ja leida juba ette õiglased lahendused, sest praegu läks jälle otse öeldes rabistamiseks ja selle käigus tõesti, noh me lugesime ka lehtedest, kuidas memmeke jäi ilma isegi lõngakeradest, mida tal oli kudumiseks vaja, rääkimata sellest, et paljudes kohtades ei antud vahepeal sündinud lapselapse fototki. Et see on ikkagi väga julm ja ma arvan, et sellised asjad ei tohiks korduda. On arusaadav, et väga kardeti, ei olnud kaitsevahendeid, need inimesed, kes hooldaja väga rasket tööd teevad tihti liiguvad paraku mitmete hooldekodude vahel, on väga potentsiaalsed nakkuse hooldekodusse sisseviijad ja siis, mis seal salata, omaette küsimus on see, et hooldekodudes lisaks nendele eakatele, kelle liikumine on kaunis piiratud või läbi mõeldud ja kes teavad karta nakatumisohtu, elab seal nende kõrval ka selliseid inimesi, kes otse öeldes lihtsalt lähevad välja näiteks pudeleid korjama ja võib-olla ka poodi ja kelle liikumise peale on kohalik kogukond jälle omakorda ja küllap õigustatult hirmus pahane. Aga kõik need inimesed ja olukorrad on teada ja need küsimused on võimalik ette läbi mõelda, nii et see lahendus oleks võimalikult inimlik. Suur aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Indrek Saar, palun!

Indrek Saar

Aitäh sõna andmast! Lugupeetud õiguskantsler! Kas te selgitaksite natukene lahti olukorda, kus me selle eriolukorra ajal viibisime, kus tuli korraldus, et tavapärasest regulaarset arstiabi enam inimestele ei antud, sest haiglad tuli hoida nende inimeste jaoks, kes on ilmselt koroonasse haigestunud? Kuidas tulevikus sellist olukorda oleks korrektne lahendada ja kas võib ette kujutada, et mingil hetkel me ei jõudnud sellesse, see oli ettevaatusabinõu, mida ei läinud tegelikult tarvis, kas see oli mõistlik, see on nüüd tõlgendamise küsimus, aga see on võimalik situatsioon, kus me jõuame olukorda, kus tulebki, kus see on täiesti adekvaatne öelda, et nüüd enam muud meditsiinilist abi ei saa, vaid me tegeleme ainult selle tervisekriisiga.

Õiguskantsler Ülle Madise

Suur tänu, väga hea küsimus! Esiteks, see oli nüüd tüüpiline juhtum, kus Terviseametil ei olnud teada, kuidas

sellist piirangut kehtestada, ja välja kukkus nii, et ühel reedese päeval saadeti lihtsalt kiri kolmele erialaliidule. Kirjal nüüd juriidilises keeles väljendudes puudusid igasugused haldusakti tunnused, puudusid põhjendused ja seda ei toimetatud ka kätte ligi 2000-le, siis jälle bürokraalikus keeles, tervishoiuteenuse osutajale. Punkt 2, seesugust keelamist lausa nõudsid näiteks väga paljud hambaarstid ja õigusega, sest neil ei olnud isikukaitsevahendeid. Ja kolmandaks, nüüd vastus sellele, et kuidas tulevikus saaks, et jälle esiteks tuleb täpselt läbi mõelda, kas ikka on mõeldav see, et insuldi- või infarktihaige või siis näiteks inimene, kes on pikalt oodanud väga oluliselt tema elukvaliteeti puudutavat operatsiooni, jääb sellele. Ma kardan, et neid inimesi, kes seekord meie seast lahkusid mitte koroonaga, vaid koroonata, aga selle tervishoiuteenuse sulgemise tagajärjel, on üksjagu. Kahjuks on endalgi kurb au mõnda sellist teada. Nii et jällegi täpselt selline küsimus, kus vajalik eeltöö oli tegemata. Oleks saanud, oleks võinud, aga praegu mis sest ikka, nüüd on oluline, et järgmiseks korra on asjad korras. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu, lugupeetud õiguskantsler! Rohkem küsimusi teile ei ole. Nüüd on võimalik pidada kõnesid fraktsioonide nimel. Alar Laneman Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

Alar Laneman

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Head kolleegid! Väga hea on peale sellist kõnet ja häid küsimusi ja vastuseid tulla siia pulti. Õigusriik minu jaoks seostub mõnes mõttes või üsna tähtsalt ka sellega, et kuidas on korraldatud see mehhanism, mis teenib meie kõigi huve, kui otstarbekas see on. Ja kui ma nõustun selle hindega, et üldiselt meil läks hästi ja kriisi juhtimine polnud paha, on siiski võimalik öelda, et kriis oli piisavalt tõsine, et näidata ära mõned kitsaskohad ja kui lubate, siis ma jagan oma tähelepanekuid. Kõigepealt juhtimisest. On selge, et Terviseamet ennekõike, aga ka võib-olla toetavad struktuurid ei olnud päris valmis, algus oli väga ebakindel, näiteks viiruse alahindamine, mis haigus see ja kui raske ta on. Väga segadust tekitavad sõnumid ja oli üsna ruttu selge, et eelnev ettevalmistus oli halb. Riigikaitsekomisjonis näiteks juba eriolukorra ajal oli meil küsimus Terviseameti inimestele, et mida, kui palju hangiti jõuludest kuni märtsini. Ja kaks vastuse katset oli, need olid kokkuvõetavad: mitte midagi, mitte ühtegi ühikut. Ja see oli väga kurb, raisatud aeg. Kriisikomisjon loodi, Vabariigi Valitsus võttis juhtimise üle, mis on iseenesest hea, sest olukorda peab keegi võtma vastutuse ja juhtima ja tugevdas Terviseamet kahe tippspetsialisti ja võiks öelda ka, et ühe ministriga. Mis sõnumit see kannab? Kannab selget sõnumit, et senine juhtimisstruktuur ei olnud valmis. Et juhtimine ei vastanud olukorrale. Nüüd siin ma näen teatud riski. Vabariigi Valitsuse sekkumine antud olukorras oli hea, kuid risk on selles, et kriisi laienedes või muude kriiside lisandumisel ei ole minu arust see jätkusuutlik lahend väga lihtsal põhjusel. Kui Vabariigi Valitsus teeb ameti tööd, kes teeb Vabariigi Valitsuse tööd? Järgmine ka juhtimisalaliik, tuleb üle vaadata tippametnike määramise kord ja nõuded, mis neile esitatakse. Kaitseväe eesotsas on kaitseväe ridadest välja kasvanud ja vastava teenistuskogemuse ja hariduse saanud mees. Sama on politseiga, Päästametiga ja kummalisel kombel asutus, mis peaks valvama ja kaitsma meie kõige hinnalisemat vara, tervist, seal seda nõuet millegi pärast ei ole täidetud ja sellepärast alati, kui me Terviseameti kritiseerime, peame olema ka võib-olla natuke pehmemad, et nad mängisid nende võimalustega, mis neile anti. Aga kui tähtis on see erialane ettevalmistus ja teenistuskogemus, seda näitas ju kriis. See on tüüpiline, kõik omadused olid seal olemas: ebaselge olukord, muutuv olukord, puudulik informatsioon, vastukäiv informatsioon, ressurside puudus, vastukäivad korraldused ja juhised, klassikaline kriis. Ja siin tulebki see eelnev kogemus ja haridus mängu. On selline sõjanduses selline termin, saksa keelest võetud *Fingerspitzengefühl* – sõrmeotsatunnetus, mis on kõige paremini defineeritud kui võime reageerida eskaleerivas olukorras, instinkt võib olla ka väga hea seletus. Ei ole sul teenistuskogemust ega -haridust, ei ole sul võimalusi. Nüüd 26. veebruar, kaks nädalat enne eriolukorda julgeolekuasutuste järelevalve komisjonis me tundsiime, et meil on vajadus ... Paluks lisaagea!

Aseesimees Siim Kallas

Lisaagea saab, kolm minutit!

Alar Laneman

Aitäh! ... kutsusime välja Terviseameti juhi, sest meil oli kuri kahtlus, et valdkondlik probleem muutub laiemaks, kandub üle teistesse valdkondadesse ja me väga lootsime, et see ei tule meie hoolealuste asutuste teemaks. Meie kahtlused olid põhjendatud. Ja teine suur asi, mida ma arvan, et kus peitub paljude vigade allikaid, on see, et eesmärgist lähtuv tegutsemine. Ma vaatasin Terviseameti põhimäärust, kõige lähemale jõudis seal selline ütlus, et: "viib ellu poliitikat." Teate, igal asutusel, kui me räägime otstarbekusest, minu

arust peaks olema väga lihtsas keeles väljendatuna põhjus, miks ta eksisteerib. Ja kui Terviseametist rääkida, siis see ei ole ravi korraldamine, see ei ole järelevalve, see on kokkuvõttes lühidalt kaitsta meie inimeste tervist ja inimesed on terved. Selleks ennetus, ravitakse, taastatakse jne, nii nagu Kaitsevägi kaitseb välisvaenlase vastu jne. Ja mis nüüd selle kriisi ajal juhtus, mis on kõige tragikoomilisem, kaitstav ehk elanikkond hakkas kaitsma seda, kes oleks pidanud kaitsema neid, ja see arve on meile veel esitamata. Ma ei kujuta ette, et Kaitseväe juhataja ütleb, et teate ma ei södi, sest et ülekaalukas vaenlane, ma pean kaitsma oma sõjaväge, teate, ma taganen. Aga ma vabandan inimeste ees, kes on seotud, aga see reljeefne väljendus on vajalik, sest tegemist on meie tervise ja elude kaitsega. Väga palju on ka positiivset. Politsei otsus 500 meest koju panna, väga hea juhtimise ja strateegilise mõtlemise näide. Ja see, et plaanideks tuleb valmistuda, seda lugupeetud õiguskantsler rääkis väga selgelt ja seda tõestas see, et ainukesed, kes olid võimelised toimima ja aitama teisi, olid Kaitsevägi, politsei, Kaitseliit ja Päästeamet. Nii et siin on vihje meile: planeerimine, ressursid valmis ja see, et me hoiame kokku ja loome ainult rahuaegse võimekuse, see on pettus, sest me näeme, et see arve tuleb meile kõigile laiali külvatult. Me ei tohi alahinnata Eesti inimesi. Puudus minu arust, selline fookus, et inimesed peavad ka valmistuma kriisiks. Päästeamet on siin palju teinud, aga ma arvan, et seda võiks jätkata. Suur aitäh tähelepanu eest!

Aseesimees Siim Kallas

Kaja Kallas, palun! Reformierakonna fraktsioon.

Kaja Kallas

Hea juhataja! Head kolleegid! Kui see nakkus Eestisse jõudis, siis, ma arvan, meid kõiki tabas šokk ja ka hirm ja paanika. See oli kõigi jaoks täiesti uudne olukord. Loomulikult tehti selle olukorra käigus vigu, aga vead on selleks, et neist õppida. Millega ma olen absoluutselt nõus, on see, et Eesti inimesed käitusid väga mõistlikult ja said aru, et koos toimides me saame sellest kriisist üle. See oli meie ühine üldrahvalik pingutus, kus igaüks mõtles, et ta ei nakatuks ega nakataks teisi. Aga kui on šokk ja hirm, siis on ka selline soov tugevama või karmima käe järele. Ja on soov, et keegi teine otsustaks, keegi teine võtaks vastutuse, keegi teine otsustaks minu eest, sest ma võib-olla ei tea täpselt, mida peaks tegema.

Selle kohta on huvitavalt kirjutatud, et tänapäeva ühiskonnad on võib-olla mõnes mõttes infantiilsemad kui varem. Meile meeldib mängida, meile meeldib toimetada, aga otsused teevad vanemad. Ehk keegi teine kuskil otsustab meie eest. Ja see tuli minu meelest selles kriisis ka väga hästi välja. Tõepoolest, pange kinni turud, eks ole, me ise kardame. Keegi teine ütles meile – siis ei ole see nagu meie otsus, et me oleme ise oma hirmust lähtuvalt selle otsuse teinud, vaid keegi teine ütles ja küll nemad juba teavad. Aga need, kes otsustavad, siis oluline on see, mis on selleks otsustamise aluseks. Mida see kriis välja tõi, minu meelest, oli ka see, et teadus- ja arendustegevuse suurem rahastamine on kindlasti teema, millega tuleb tegeleda, et oleks teaduspõhine otsustamine.

Mis veel otsustamise puhul tuli välja, oli see, et otsustajad peavad suutma seista vastu ka sellisele pressingule panna kõike kinni ja teha veelgi karmimaid piiranguid. Ja nagu kolleeg Alar Laneman siin ees ütles, kui Vabariigi Valitsus teeb ametnike tööd, siis kes teeb valitsuse tööd. Ja minu meelest see on väga õige, et kui on press, et keegi peab otsustama ja valitsus võtab enda kätte siis otsused, mis puudutavad tõepoolest ka piasasju, siis sellist üldpilti ju keegi ei vaatagi.

Aga oluline on see, et me sellest kriisist õpiksime ja vaataksime, milliseid otsuseid tulevikus mitte teha. Eelmine nädal oli meil võimalus käia Saaremaal ja kohtuda seal inimestega, kes vahetult, ütleme, selle kriisi epitsentris kokku puutusid nende teemadega. Mis oli huvitav? Näiteks, meie kohtumisel Kuressaare haiglas öeldi meile, et meie käest ei ole keegi küsinud kriisi õppetunde. Tegelikult seda infot ei koguta. Ja kui aeg läheb edasi, siis see läheb lihtsalt meelest ära. Kui neid praegu kirja ei pane, kui neid praegu läbi ei aruta, siis järgmisel korral pole neist lihtsalt kasu. Õiguskantsler nimetas siin paari spetsiifilisemat punkti, mis ilmselt olid vead, mida järgmine kord ei tasuks teha, nagu plaanilise ravi peatamine erameditsiinis – millega ma olen samuti nõus – või siis tervete piirkondade sulgemine, kus seda haigust ei olnudki. Aga jällegi, me ei olnud selles olukorras varem olnud, see on õppetund edaspidiseks, mida me peaksime lihtsalt arvesse võtma. Igaks juhuks küsin lisaagea, siis ma vaatan, mis mul on veel ütlemata.

Aseesimees Siim Kallas

Lisaaega saab. Kolm minutit.

Kaja Kallas

Jaa. meil on menetluses riigikaitseeadus tegelikult Riigikogus ja minu meelest on oluline seal vaadata, et me

arutaksime kriiside lahendamist tervikuna. Mida see kriis õpetas – et meid ei taba üks kriis korraga, et kui on nakkushaiguste ennetamise seadus, et siis tuleb nakkushaigus ja mitte midagi muud ei tule, et siis on see asi ja me ajame seda liini. Ei, tavaliselt tabavad hädad ikkagi kogumis ja võib-olla nii tsiviilkriis kui ka sõjaline kriis, üks võib üle minna teiseks ja vastupidi. Meil peab olema selline terviklik pilt, kuidas me kriiside lahendamisega ikkagi tegeleme.

Lõpetuseks. Minu jaoks ikkagi see oluline küsimus on vabadusest ja vastutusest, mida õiguskantsler ka välja tõi, palju me usaldame inimesi nende ja kui suures ulatuses on ikkagi vaja neid karme piiranguid. Nagu ma ütlesin, Eesti inimesed näitasid, et nad on väga mõistlikud, kui neile selgitada, miks on vaja ühte- või teistpidi käituda. Ma olen ka absoluutselt nõus sellega, et kui riik teeb reegleid, mida lihtsalt ei täideta, siis riik sööb oma iseenda usaldusväärust, ja kui järgmine kord on reeglid, mida on tõepoolest vaja, et kõik täidaksid, siis inimesed sellele võivad lihtsalt vilistada. Vabadus on kõige olulisem, seejärel tulevad teised väärtused. Ja kui me anname seda vabadust ära, siis eriolukorra õppetund on ka see, kuidas need vabadused lõpuks siis tagasi saame, et me neid asju lõplikult käest ei annaks. Sest väikeses riigis, kui me tahame õigusriik olla, on neid õigusi ja vabadusi palju keerulisem tagasi võidelda. Aitäh!

Aseesimees Siim Kallas

Indrek Saar, palun!

Indrek Saar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud õiguskantsler! Kolleegid, saalisviibijad! Ma tahan väga tänada õiguskantslerit selle igati mõtlemapaneva ettekande ja arutelu eest. Nagu juba siin eespool tõdetud, siis tõepoolest, see kriis tuli ju meie jaoks ootamatult, analoogset kogemust meil mitte mingisugust ei ole, taasiseseisvunud Eestis mitte midagi sellist õnneks varem juhtunud ei ole. Seega on põhjust siit õppida väga palju. Õiguskantsler väga viisakalt nimetas, kirjeldas abstraktselt probleeme, aga ei toonud neist osasid vähemasti mitte väga konkreetset välja. Asendustegevusest, ehk siis me nägime seda mitmel erineval moel, üks eriti jabur hetk oli see, kui me lugesime välismeedia vahendusel, et Eesti on taotlenud Euroopa Nõukogu inimõiguste konventsioonist endale erandit, ehk artikkel 15 oli veel selle nimi vist, selle rakendamine. Õnneks õiguskantsler ja teised õiguseksperdid kiiresti kinnitasid meile, et meie põhiõigused ei ole ohus, sest põhiseaduse järgi ei saa neid meilt ära võtta, ja see mõnel määral rahustas ühiskonda, teiselt poolt noh hea näide sellest, kuidas agarus, nagu õiguskantsler ütles selle kohta, et asendustegevusega Eestile tekitatud kahju, et maakeeli öeldakse selle kohta, et üliagarus võib ikka vahest olla päris suur ogarus. Et miks on vaja selliseid asju teha. Rahvusvaheliselt me nagunii, eks opositsioonil ja koalitsioonil on erinev vaade sellele, kuidas meie välispoliitiline kuvand on, aga kindlasti see käik meie välispoliitilisele kuvandile selles mõttes, et me oleme inimõigustesse euroopalikult suhtuv riik, kindlasti ta kasuks ei tulnud. Loodame, et tulevikus ei lähe paanikasse, ei hakka selliseid asju tegema. Nii nagu ka räägiti ja põhiliselt jõudis see opositsioonini meedia vahendusel, võis lugeda erinevaid näiteid sellest, et koroonaviirusesse nakatunute või karantiini määratute asukoht tuleks ikkagi võtta selgelt jälgimisele, panna leebes versioonis äpp, aga tegelikult tuleks ikkagi ära lokaliseerida ja sisuliselt jälitus läbi viia kõigi nende suhtes. Komandanditund oli väga nõutud asi, mida sisse viia, ja omavalitsused küsisid ka selle kohta, et ka nemad saaksid ülevaate, kes nimelt on nende piirkonnas nakatunud. Õnneks nii kaugele asi ei läinud, aga tundus mingil hetkel olevat üsna lähedal, et peaks jällegi panema kõrva taha ja mõtlema ka väga põhjalikult läbi, kuidas vältida sellise soovi teket, sest see on meie põhiõigustele tõepoolest väga ohtlik.

Riigikogu, ka meie ju ehmatasime alguses ära, et mis selles viiruse olukorras teha, aga siiski toibusime. Komisjonid said väga kiiresti, suutsid ümber orienteeruda, said tööle, suure saaliga oli see segadus natuke suurem ja ega me võib-olla ka algusfaasis väga head eeskuju siia tuppa sajakesi kokku tulles ei andnud, see ei läinud meil kõige lobedamalt, selle hea praktika leidmine. Aga Riigikogul oli vajalik tööd teha. Seda näitas ka see, et kui paljud kriisiga seotud eelnõud tegelikult siia saali tulid. Paraku tegemist oli kobareelnõudega, mis iseenesest kriisiolukorras võiks öelda, et tühja sest hea seadusloome tavast, kriisiolukorras ongi teine olukord. Aga ka sisu mõttes oli seal selgelt probleeme, me nägime nii seda ...
Palun lisaiega!

Esimees Henn Põlluaas

Palun, kolm minutit lisaiega!

Indrek Saar

... et oli poliitiline soov, et kasutada seda olukorda ära ja nendesse kobareelnõudesse enda kriisiga mitte

seotud poliitilisi unistusi sisse panna ja nii nad sealt ka läbi läksid, paljud neist, ja nägime ka ametkonna soovi teha ära mingeid asju, mis muidu on Riigikogus kippunud seisma jääma või ei ole leitud piisavat konsensust, mis oli ilmselgelt väga halb praktika. Ja eriolukorra lõpetamiseks ja osade piirangute säilitamiseks pärast seda tuli ju valitsus samuti kiirkorras parlamenti eelnõuga, mis oli mitte kõige paremini läbi analüüsitud ja kooskõlastatud ja tekitas paljudes küsimusi. Paraku opositsioonierakondade katsed juhtida tähelepanu sellele, et mitte ainult sisulistes küsimustes, vaid ka et põhiseadusega minnakse vastuollu, tundus, et millegipärast võeti positsioon, et see on opositsiooni tavapärane kius, ja nii me avastasimegi ennast olukorrast, et me täna jälle hääletasime seadust, mis on endiselt küsitava sisuga, mille president korra juba meile tagasi oli saatnud. Jah, kriisid tabavad meid ju alati ootamatult ja ega nad kuhugi ei kao, paraku on neid ilmselt tulemas tulevikus veel, aga minu arust tuleb õppida. Ma loodan väga, et Riigikogu siin tajub oma rolli ja hiljemalt sügisistungjärgul võtab sisulise juhi rolli, sest me küll näeme, et hädaolukorra seaduses ei ole Riigikogul mingit olulist rolli ja kriisijuhtimise puhul on selge, et kriisi juhib igapäevastes otsustes valitsus ja vastavad ametkonnad ja see ongi mõistlik. Aga see, mis puudutab inimeste põhiõigusi, seda õigust ei tohi parlament oma käest mitte mingil juhul ära anda ja selle kogemuse me oleme nüüd minu arust saanud, et see võib osutuda väga tõsiseks probleemiks. Ja seda ütleb ju ka põhiseadus, et riiki juhib ikkagi Riigikogu, ja seda ka kriisiolukorras. Ja kui me seda meeles peame ja Riigikogus tõepoolest toimuvad sisulised arutelud ehk siis kaasamine on sisuline, mitte näiline või tehtud selle jaoks, et saaks linnukese kirja ja öelda, et me ju näe kõik siin koos otsustasime, siis tegelikult on sellest ka poliitiliselt võita. Üks õppetund kõikidele poliitikutele minu arust on ka see, et kui me vaatame Skandinaavia riike, noh Taani puhul näiteks, toon konkreetse näitena välja, aga see üldiselt kehtib kõikide Skandinaavia riikide kohta. Siis kõik need riigid algusest peale, kriisi algusest peale otsisid maksimaalset konsensust kriisiga seotud seaduste vastuvõtmisel ja nende lahenduste kokkuleppimisel. Ja Taanis näiteks oli niimoodi, et kõik kriisieelnõud võeti vastu konsensussega parlamendis, kuigi seal on kaks korda rohkem parteisid parlamendis kui meil. Ja tasu on ka. Et kui te vaatate Eesti inimeste usaldust Eesti valitsuse vastu, siis kriisiajal ei ole midagi muutunud. Kõik on sama. Skandinaavia riikides peaministri erakondade toetusid tõusid hüppeliselt, Taanis näiteks 8%, umbes selles suurusjärgus, mõned näited. Nii et ka poliitiliselt kasulik võib olla see, kui tegelikult ka kriisi ajal parlament töötab maksimaalset konsensust otsides.

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh, hea ettekandja, nüüd ma pean teid kahjuks lõpetama!

Indrek Saar

Vabandan aja ületamise eest! Loodan, et saime igas mõttes sellest kriisist targemaks!

Esimees Henn Põlluaas

Ma tänan! Fraktsioonide esindajatel rohkem kõnesoovi ei ole, aga, austatud õiguskantsler, kui on soovi, siis olete teretulnud veel kõnepulti. Ei ole. Aitäh! Sellega on siis meie tänane õiguskantsleri ettekande ärakuulamine lõppenud. Ma tänan õiguskantslerit! Ma tänan kõiki Riigikogu liikmeid küsimuste ja sõnavõttude eest!

[Üles Tagasi](#)

21. 18:06 Ruumiandmete seaduse ning korteriomandi- ja korteriühistuseaduse muutmise seaduse eelnõu (196 SE) esimene lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Ja läheme järgmise päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud ruumiandmete seaduse ning korteriomandi- ja korteriühistu seaduse muutmise seaduse eelnõu 196 SE esimene lugemine. Ja ettekandjaks on keskkonnaminister Rene Kokk. Palun!

Keskkonnaminister Rene Kokk

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Teie ees on Vabariigi Valitsuse algatatud ruumiandmete seaduse ning korteriomandi- ja korteriühistu seaduse muutmise seaduse eelnõu. Nimetatud seaduste muutmise peamine eesmärk on esiteks lihtsustada aadressiobjektide leitavust ja nende objektidega seotud menetlusi ning teiseks, tugevdada aadressiandmete süsteemi ja kinnitusraamatu ning ehitusregistri

seoseid. Selleks, et aadressiobjekti oleks lihtsam leida, antakse Maa-ametile kui aadressiandmete süsteemi vastutavale töötajale õigus määrata unikaalaadressidega alad. Need on sellised alad, kuhu aadressiobjektidel peab olema selline ainulaadne aadress, mida ühelgi samaliigilisel objektil ei ole. Alade määramisel võetakse aluseks kohaliku omavalitsuse poolt üldplaneeringuga määratud tiheasustusalad, samuti võetakse arvesse tegelikku olukorda. Oluline on tagada, et nii kiirreageerijad kui ka näiteks kullerid, ükskõik kes meist, leiaks aadressi alusel vajaliku hoone kiiresti üles. Aadressiobjektide leidmise parandamiseks sätestatakse teise muudatusena erand paralleelaadressi määramiseks hoonestatud transpordimaa maaüksustele. See muudatus tähendab seda, et kui on väga pikad maaüksused, kus asuvad kas hooned, näiteks teed, raudteed, on võimalik hoonetele eraldi aadress määrata. Praegu on nendel hoonetel sama aadress, mis kilomeetripikkusel teeribal ja nii on hooned keeruline leida. Aadresside määramise menetluse lihtsustamiseks tehakse kaks muudatust. Esiteks sätestatakse seaduses volitusnorm, et Vabariigi Valitsus võib aadressiandmete süsteemi kehtestamise õiguse anda asjaomasele ministrile. Ettepanek selleks muudatuseks on tehtud Riigikantselei poolt. Muudatustega ühtlustatakse ruumiandmete seaduse ja avaliku teabe seaduse norme. Ja ruumiandmete seaduses on juba praegu samamoodi reguleeritud ka geodeetilise süsteemi kehtestamine, siis nii koordinaat-, kui kõrgussüsteem. Teiseks sätestatakse uue võimalusena teavitada aadressiobjekti omanikku aadressi muudatusest e-kirja teel ning kortermaja korral edastada infot korteriühistule. Praegu peab kohalik omavalitsus aadressiobjekti omanikku aadressi määramise kavatsusest teavitama tavaposti teel. Eelnõu annab teavitamiseks lisavõimalused. Isiku arvamust võib küsida ka elektrooniliselt või näiteks võib kohalik omavalitsus teate ise kohale viia. Muudatus suurendab tõenäosust, et inimene saab teate õigel ajal kätte ja soovi korral jõuab ka arvamust avaldada. Kohaliku omavalitsuse jaoks tähendab see samal ajal nii aja kui ka kulude kokkuhoidu. Samuti näeb eelnõu ette, et korteriomandi omanikku võib koha-aadressi muutmisest teavitada korteriühistu kaudu. Korteriühistu suhtleb oma liikmetega pidevalt ning seetõttu teab ühistu kõige paremini, kuidas isikule teade tulemuslikult kätte toimetada. Sellise sätte kehtestas Riigikogu 2018. aastal maakatastri seaduses ning see on praktikas ka ennast õigustanud. Teine muudetav seadus on korteriomandi ja korteriühistu seadus. Selle seadusemuudatuse eesmärk on tagada riigi infosüsteemide, eelkõige kinnistusraamatu ja aadressiandmete infosüsteemi parem koostoimimine. Kinnistusraamatu registriosa esimesse jakku kantakse korteriomandite korral ka eraomandi eseme otstarve. Näiteks kas tegemist on eluruumi või mitteeluruumiga. Korteriomandi esmase koha-aadressi on vaja kinnistusraamatu ja aadressiandmete süsteemi seoste loomiseks. Näiteks kui maaüksusel asub kaks kortermaja, ei ole kinnistusraamatus praegu aru saada, kumma maja korteriga kinnistusraamatu kanne seotud on. Eelnõu järgi muudetakse sellise seose määratlemine korteriomandi loomisel kohustuslikuks. Enamiku korteriomandite andmed on juba korrastatud, kuid vaja on tagada, et ka kõigi uute korteriomandite ruumiandmed ja aadressid oleksid infosüsteemi kantud. Lisaks on eelnõus ka muid muudatusi, enamik neist lihtsalt tehnilist laadi ja tehakse õigusselguse tagamiseks ning nendel puudub sisuline mõju. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kõigil Riigikogu liikmetel on võimalus ka küsimusi esitada, aga tundub, et, austatud minister, teile küsimusi ei ole. Ma tänan!

Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena paluks kõnepulti keskkonnakomisjoni esimehe Erki Savisaare. Olge lahke!

Erki Savisaar

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Keskkonnakomisjon arutas antud eelnõu esmaspäeval, 8. juunil ja arutelust võtsid osa lisaks keskkonnaminister Rene Kokale ka riigivara osakonna jurist Glen Roosaar, Maa-ameti aadressiandmete osakonna juhataja Mall Leht. Ning minister tutvustas ka komisjonis eelnõu põhjalikult. Komisjoni liikmetel oli mitmeid küsimusi, mis said ilusti vastatud, ning komisjoni liikmed otsustasid konsensuslikult teha suurele saalile ettepaneku teine lugemine, esimene lugemine, vabandust, lõpetada. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Austatud ettekandja! Ka teile ei ole küsimusi. Ma tänan ja juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 196 SE esimene lugemine lõpetada ja esimene lugemine on sellega lõpetatud. Määratud muudatuse ettepanekute

22. 18:14 Kohanimeseaduse muutmise seaduse eelnõu (186 SE) esimene lugemine

Esimees Henn Põlluaas

Ja nüüd, austatud kolleegid, jõuame tänase pingelise tööpäeva viimase päevakorrapunkti juurde ja selleks on Vabariigi Valitsuse algatatud kohanimeseaduse muutmise seaduse eelnõu (186 SE) esimene lugemine. Palun kõnetooli ettekandjaks riigihalduse ministri Jaak Aabi.

Riigihalduse minister Jaak Aab

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus on esitanud Riigikogule kohanimeseaduse muutmise seaduse eelnõu. Annan lühikese ülevaate sellest, millised muudatused on välja pakutud selle eelnõuga. Eelnõu sisulise muudatusena muutub kohanimevaidluste lahendamise kord. Hetkel lahendab kohanime nõukogu kohtuvälise vaidlusorganina kohanime määramise või kasutamise üle tekkinud vaidluse. Näiteks, Tartu linna Madruse tänava ja Kadrina valla Sauna tänava vaidlustes ei lahendanud omavalitsuse otsusel esitatud valet mitte kohalik omavalitsus, vaid seadusest tulenevalt kohanimenõukogu. Kehtiv seadus annab kohanimenõukogule pretsedenditult laialdased õigused omavalitsuse haldusaktile esitatud valet läbi vaadates tunnistada ka haldusakt kehtetuks või ka selle osa kehtetuks ja teha muid siduvaid ettekirjutusi. See on, ütleme siis, pretsedent tegelikult kogu meie riigihalduses. Muidu teistes otsustes on ju omavalitsus iseseisev ja põhimõtteliselt lahendatakse erinevaid vaidlused kohtus.

Teine probleem seisneb asjaolus, et kui vaidlevad pooled otsustavad kohanimenõukogu otsuse omakorda halduskohtus vaidlustada, kaasab kohus kohanimenõukogu kohtumenetlusesse vaidleva poolena, mitte enam sõltumatu eksperthinnangu andjana.

Eelnõuga tehakse muudatus, mille kohaselt kohanimenõukogu enam vaideid ei lahenda ning vaiete lahendamine jääb otsuse teinud kohalikele omavalitsustele. Küll aga jääb kohanimenõukogu jätkuvalt omavalitsusi nõustama ning vajadusel annab nimevaidluses omapoolse kaalutletud seisukoha. Eelnõu näeb ette vaidlustamistähtaja, kui omavalitsus või kodanik pöördub nime vaidluses kohanimenõukogu poole ekspertarvamuse küsimiseks. Sellele arvamusele saab omavalitsus valet lahendades või kohus asja arutades tugineda.

Teine muudatus on riikliku kohanimeregistri üle andmine Maa-ametile. Kehtiva seaduse kohaselt on kohanimeregistri vastutav töötaja Rahandusministeerium ja volitatud töötaja Keskkonnaministeeriumi haldusalas olev Maa-amet. Eelnõuga määratakse registri vastutavaks töötajaks Maa-amet, kes ka praegu tegelikult ju igapäevaselt registriga toimetab ning kellel on registri toimivuse osas kogu sisuline pädevus. Muudatusega viiakse rakenduslikud ülesanded ministeeriumist ameti tasandile ja vähendatakse asutuste vahelist bürokraatiat. Rahandusministeerium jääb jätkuvalt kujundama kohanimeseaduses sisalduvat valdkonnapoliitikat üldiselt. Muudatusega kaasneb ka registriga seotud rahastuse üleandmine Rahandusministeeriumilt Keskkonnaministeeriumi eelarvesse.

Ja kolmas plokk muudatustest on tehnilisemat laadi muudatused, kus on välja pakutud see, et kohanime staatus sätestatakse senisest selgemalt. Seda selleks, et vältida praktikas esinenud juhtumeid, kus läbi kohanime määramise püütakse saada õiguslik staatus näiteks sadamale. On lauter, aga kui nimega pannakse sadam, siis üritatakse sellega nagu õiguslikku staatust muuta, mis sisuliselt ju seda staatust ei muuda. Kavandatud muudatusega sätestatakse selline välistus praegusest selgemalt.

Ja muudatus rööpnimedele osas, kus ei pea omavalitsus enam taotlema ministrilt nõusolekut, vaid üksnes kohanimenõukogu arvamuse. Rööpnimesid määratakse kohtadele väga harva ja nime juures on oluline hinnata pigem selle keelereeglitele vastavust, mistõttu piisab täiesti kohanimenõukogu arvamusest. Muudatus vähendab rööpnime määramiseks kuluvat aega ka omavalitsusele. Lisaks on eelnõuga ette nähtud anda valitsuse tasandilt riigihalduse ministrile kohanimenõukogu koosseisu ja põhimääruse kinnitamine. Täna teid tähelepanu eest!

Esimees Henn Põlluaas

Hea minister, teile on ka küsimusi! Ja esimesena Peeter Ernits, palun!

Hea juhataja! Hea minister! Ma loen siin, et § 3, et kohanimi ei tekita nimeobjektile iseseisvaid õigusi ega kohustusi. See tähendab seda, et kui keegi elab Paruni või Admiraliteeti teel, et see ei tee teda paruniks ega admiraliks või?

Riigihalduse minister Jaak Aab

Noh, täna küsimuse eest! Ma tõin näite, mida see muudatus tegelikult täpsemalt peaks reguleerima, et noh, seesama näide lauter ja sadam, et keegi nimetab oma lauteri ümber sadamaks ja siis selle najal üritab siis nagu õiguslikku staatust ka muuta ja noh, ma ei tea, erinevaid toetusi taotlema või mida iganes. Et siin on nüüd täpsemalt selgitatud seda, et seda staatust nimi ei muuda. Nüüd on täiesti selgelt nagu see ära kirjeldatud. Seda võis tõlgendada erinevalt. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Ivari Padar, palun!

Ivari Padar

Lugupeetud härra minister! Et meil on menetluses mitte analoogiline, aga ütleme, et sama teemat puudutav, nagu kohanimede teemat puudutav seaduseelnõu, mis puudutab konkreetset Narva kahte tänavanimet. Et kuivõrd palju siis selle tänase seaduse vastuvõtmine annab siis võimaluse mingit lahendust leida ka selle Narva kaasuse kontekstis?

Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Ma tean, et selline eelnõu on algatatud Riigikogus, ma ei ole küll väga detailidesse süvenenud ja minu teada noh need muudatused, mis on pakutud valitsuse poolt, ja need, mis on selles eelnõus, mis on siin algatatud, ei ole küll samalaadsed. Küll üritatakse lahendada jah mingit ajaloolist probleemi, nagu ma selle sisust olen aru saanud. Ma jätkuvalt pooldan seda, et põhiline kohanime määraja on omavalitsus. Kui tekib probleem ja noh, seal nähakse probleemi, et ei ole nagu täielikult kohanime seadust täidetud, siis on selleks võimalik esitada vaie, momendil saab seda lahendada isegi kohanime nõukogu oma menetluses. Ja nüüd muudatusega küll on see, et kui see vaie esitatakse, kas siis elanike või mõne organisatsiooni poolt, siis saab selle vaide lahendada kohtus. Ja muidugi üks ma tutvun selle eelnõuga ja kindlasti valitsus annab ka arvamuse sellele algatatud eelnõule nii, nagu on ette nähtud.

Esimees Henn Põlluaas

Peeter Ernits, palun!

Peeter Ernits

Jah, nüüd natuke tõsisemalt. Kui võtta nüüd selle üsna naljakaks muutunud sellise vaidluse Ülenurme ja Kambja valla taustal, kui Ülenurme valla rahvas rahvahääletustel seal andis selge määratluse, et peaks jääma Ülenurme vallaks, aga see jorutamine ja kohanime nõukogu tegevus ja valitsuse tegevus ja lõpptulemus oli siiski see, et ikkagi te võite tahta, aga Kambjaks jääte. Valitsuse otsus oli see. Et kas praegune see, noh, ütleme on toodud Rahandusministeeriumi alt ära sinna Maa-ametisse, ütleme selline bürokratlikult liigutamised, et kas, kui selle seaduse kehtima hakkamise puhul see olukord näiteks selle Ülenurme-Kambja sellise asja juures jääks ikka samaks asjade käik või mitte? Aitäh!

Riigihalduse minister Jaak Aab

Täna küsimuse eest! Nüüd, kes on selle nimeregistri vastutav töötaja või volitatud töötaja, see ei mõjuta neid nimevaidlusi, kindlasti mitte. See Kambja-Ülenurme vaidlus on keeruline. See on ikka niisugune kohaliku elu küsimus, mis haldusreformis oli, et üks osa, siis mis oli Kambja vald ja teine osa, mis oli Ülenurme vald, ja see käidi ka haldusreformi käigus korra läbi ja valitsus otsustas selle nime üle ja järgmine kord esitati vaie, siis uuesti läks ta kuni valitsuseni välja ja niisugune otsus tehti. Tugineti kohanimenõukogu arvamusele ja minu mäletamist mööda kohanimenõukogu eksperdid, kus on siis filoloogid, ajaloolased kõik koos, tuginesid sellele, et Kambja nimel on nagu ajalooline väärtus, mis puudutab ka seal kihelkondi jne ja sellele tuginedes valitsus selle otsuse langetas. Rohkem ma ei oska seda selgitada. Ma saan aru, et see tekitab paksu pahandust jätkuvalt. Aitäh!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud minister! Rohkem teile küsimusi ei ole. Nüüd ma kutsun siia ettekandjaks maaelukomisjoni liikme Heiki Hepneri. Palun!

Heiki Hepner

Suur tänu, hea istungi juhataja! Austatud kolleegid! Maaelukomisjon arutas seda eelnõu 8. juunil ja arutelu osalesid ka riigihalduse minister Jaak Aab, Rahandusministeeriumi regionaalvaldkonna regionaalhalduspoliitika osakonna juhataja Mart Uusjärv ja sama osakonna õigusnõunik Martin Kulp. Ühtlasi me tegime seal kolm otsust, kõik konsensuslikult: määrata praegu siinkõneleja eelnõu ettekandjaks, võtta eelnõu 17. juuniks täiskogu päevakorda ja teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada.

Ma annan ka väga põgusa ülevaate. Minister siin küll juba väga põhjalikult tegelikult eelnõu lahkas, aga ma annan väga põgusa ülevaate ka sellest, kuidas toimus arutelu meil komisjonis, ja tõesti annan pigem sellise komisjonipoolse ülevaate. Jutuks tuli see, kuidas moodustatakse siis kohanimede nõukoda, mismoodi see nimetatakse ja kes sinna kuuluvad. Rääkisime ka rööpnimedest ja võib-olla selline pikem – no kas just pikem, aga selline natukene sellest eelnõust väljaminev – arutelu toimus sama teema üle, mille kohta meie hea kolleeg Ivari Padar just hetk tagasi küsis. Urmas Kruuse küsis, kas kohanimeseaduse alla lähevad ka tänavanimed ning kas eelnõu muudatused on seotud repressiivorganitega seonduvate kohanimedega. Tõepoolest, ka minister ütles, et loomulikult, nii nagu kõik kohanimed, lähevad ka tänavanimed selle alla. Eelnõu ei puuduta väga konkreetseid kohanimesid. Kuid selle peale ma ise vaatasin ka juba kehtivat seadust, et tegelikult, nagu me ikkagi teame, see on väga hea, et omavalitsustel on suur autonoomia – mina olen omavalitsuste autonoomia kirglik kaitsja –, aga teinekord võib-olla see meile ka ei meeldi, aga põhimõtteliselt siis tuleks vaadata selle konkreetse omavalitsuse otsa. Kehtivas seaduses §-s 13, kus siis räägitakse kohanime valiku nõuetest, lõikes 6 on toodud ära, mida tuleb välistada. Ja seal on sellised punktid, et kohanimi ei tohi olla labane või halvustav tähendus ja kohanimi ei tohi olla sobimatu Eesti ajaloo ja kultuurilooga. Ma arvan, et kui siin tegelikult oleks soovi, siis oleks see küsimus võimalik ära lahendada ka tänase, kehtiva seaduse valguses. See olekski tegelikult minu lühikene ülevaate. Nii nagu ma ütlesin, et komisjon tegi konsensusliku, ühehääelse otsuse: esimene lugemine lõpetada. Tänan tähelepanu eest!

Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Hea ettekandja, teile küsimusi ei ole.

Heiki Hepner

Suur tänu!

Esimees Henn Põlluaas

Ja juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 186 SE esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on ka lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 3. juuli kell 16.

Ja ma tänan teid kõiki, austatud kolleegid. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 18.28.